

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOČI RACUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 29 (591)

Leto XII

NOVO MESTO, 20. JULIJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje «Delo» v Ljubljani

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Vse pozdrave tebi, Ljubljana! Za 22. julij, dan vstaje, za tvoj in naš veliki praznik!

Vse pozdrave tebi, Ljubljana! Srcu naše domovine. Srcu, ki utripuje na stiku gorenjskih in dolenskih in štajerskih in notranjskih tal. Vse pozdrave našemu mestu, naši beli Ljubljani!

Kako jo pozdravlja Cankarjev Kurent? Utrujen, izmučen od nadlog življenja in dolgih poti se vrača domov, pogled mu objame svoje drago mesto pa vzkljone v zanosu: »Vse blagoslove tebi, Ljubljana!... Ti ljubica nebes in sreče...«

Vse pozdrave tebi, Ljubljana — Ljubljana!

Utrujen, izmučen od štiritletne krvave borbe za svobodo, toda zmagovit in nepremagljiv se vrača vanjo partizan. In kakor Cankarjevemu Kurentu: »... oči se mu zasvetijo, utrujenost mine, hridkost je za gorami, korak je lahak in poskočen« Vse pozdrave tebi, naša bela, naša partizanska, naša herojska Ljubljana!

Predsednik prve slovenske vlade jo 10. maja 1945 pozdravi z navdušenjem in priznanjem: »... Ljubljani gre hvala za nastanek in razvoj partizanstva na slovenskih tleh... Vse žrtve slovenskega naroda ne bi rodile takih sadov, če bi zastave osvobodilne borbe tako ponosno ne nosila tudi v času najhujšega terorja naša bela Ljubljana!«

Še so bili po ulicah sledovi krvi, v krvi sta žarela Urh in Gramozna jama. To je bila kri ljubljanskih borcev, aktivistov, talcev. Še so se črnele sence izdaj, ovađstva, zabarikadiranih ulic, žičnih ograj. Toda v tistem sončnem majskem dnevu se je čez Ljubljano prelila partizanska pesem, pesem zmage delovnega ljudstva, pesem svobode. V tej pesmi je kot najzlahnejši rubin zasijala prelihta kri, v tej pesmi so za zmeraj zginile vse črne sence. In partizanske zastave, zastave nove domovine in nove Jugoslavije so pele v vetru:

»Vse pozdrave tebi, Ljubljana! Vse pozdrave in priznanje in čast tebi, srce slovenskega upora, tebi, ki si skozi ves teror in ves vihar od prvga do zadnjega dne tako visoko in pogumno nosila prapor naše revolucije!«

Gospodarili so ti italijanski in nemški in domači fašisti, te sramotili, teptali in pozabljali, da si navzlic vsemu, vsej svoji ilegalni, vendar pravi gospodar ti, tvoj prebivalci in ves slovenski narod, strjen okrog svojega glavnega mesta, okrog svoj Ljubljane, ki je niso mogle osamiti nobene žične ovirne bunkerji ne topovi z gradu ne zapori in mučilnice.

»Smrt fašizmu, svobodo narodu.« »Živela OF« — o prvi dne okupacije do zadnjega sta se vsako noč pa tudi o belem dnevu, zmeraj znova in zmeraj več po-

navljali po zidovih in pločnikih ta dva gesla naše vstaje, ki sta vsebovala ves program, vso vsebino ljudske revolucije. Tudi takrat, ko so bile črke le nerodno narisane z ogljem, so zažarele kot škrlat, vzpodbujale, nečele upanje, izražale ljudsko pest in ljudsko srce, zvenele v utripu okupirane, toda ne zavojevane, ne podjarmljene Ljubljane. Opirali so ji žile, ji rezali srce — potekla je kri dekleta pred »Satur-nusom«, mladega kurirja — aktivista Pod gradom, delavca na ulici, intelektualca v Gramozni jami, starega partijskega organizatorja pri Urhu. Na sto in sto... Toda partizanska Ljubljana je živela dalje, živela čedalje bolj, vedoč, da ne sme omagati, da tudi noče omagati, kajti oči slovenskega ljudstva so z zaupanjem zrla va-

Iz Ljubljane: v Žužemberk!

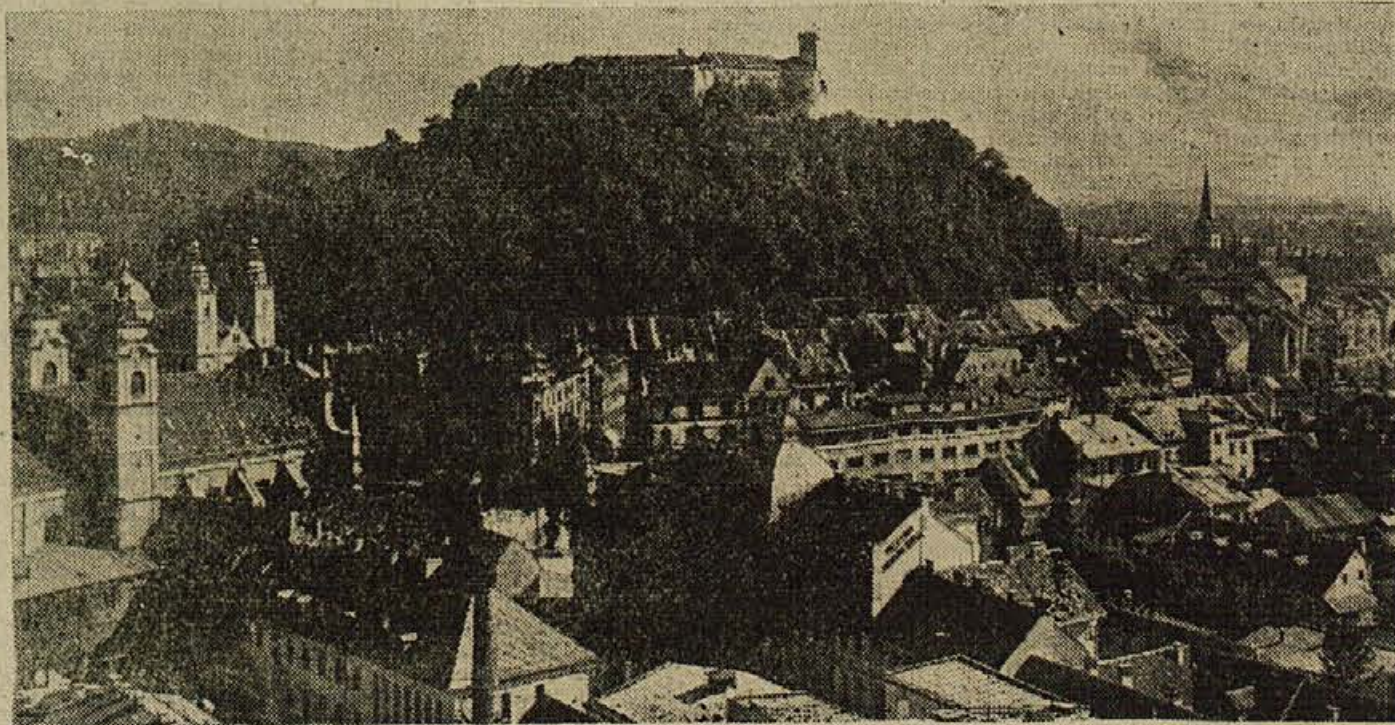
Te dni teko tudi zadnje priprave za partizansko srečanje in odkritje spomenika 1200 padlim borcem v Suhi krajini, ki bo v soboto dopoldne v Žužemberku. Poseben pripravljani odbor je imel zadnje tedne ogromno dela, da se bo več deset tisoč ljudi v soboto zjutraj prijetno počutilo v starodavnem Žužemberku, ki bo leto slavlil svoj občinski praznik — 13. julij — sicer te dni kasneje, pa zato tolikanj bolj slovesno.

Mogočno se dviga na Cvibljju 16 metrov visok aluminijast obelisk na betonskem podstavku, obloženem z mamornatimi ploščami — večer pomnik bojev za svobodo slovenskega naroda v tem delu ožje domovine. Daleč naokrog se vidi in ko se bodo v soboto zjutraj strnile semkaj kolone vozil iz Ljubljane, bodo med njimi tisoči svojcev padlim borcem, ki so v borbah okoli Žužemberka žrtvovali za svobodo svoja življenja. Med njimi bodo številne družine s Koprškega in

VREME

od 20. — 30. julija 1961

Prevladovalo bo neslalnno vreme s pogostimi padavinami. Periode legega vremena ne bodo trajale več kot 2 ali 3 dni.

njo. Na stotine rok — otroških, dekliških, fantovskih, starčevskih, je pisalo dan za dnem po vseh zidovih, je po vseh ljubljanskih ulicah in hišah nepretrogoma izražalo misel in zavest svojega srca in svoje duše, geslo revolucije in boja: »Smrt fašizmu, svobodo narodu.« »Živela Osvobodilna fronta.«

Vse pozdrave tebi, Ljubljana! Naša nova, prepleta Ljubljana, srce naše socialistične domovine! Vse pozdrave za tvoj in naš, za skupni veliki praznik, dan vstaje! Bila si okrvavljena, zasramovana nevesta, toda ostala si neoskrnjena izvoljenka svojega krvavega ženina — slovenskega naroda, ki je mislil nate, sanjal in koprnal po tebi od Brd do Kolpe, od Slovenskih goric do našega morja, koprnal kot en sam, skupni ženin —

iz goriškega okraja, pa matere in žene iz štajerskih krajev. Tod okoli so divjali hudi boji z Italijani, Nemci in domačimi izdajalci in mnogo slovenskih brigad z borci iz vseh naših pokrajin je prelivalo kri prav v žužemberški okolici. Imena, vklesana v spomenik na Cvibljju nad Žužemberkom, bomo v soboto zjutraj obdali z vencem in šopki poletnih rož. Poklonili se bomo spominu dragih tovarišev in tovarišic, katerih posmrtno ostanke je Zveza borcev prenesla v skupno grobnico na Cvibljju.

Skoraj vsi udeleženci osrednje proslave v Ljubljani iz našega okraja, ki potujejo v slovensko prestolnico s kamioni, z avtobusi in osebnimi avtomobili, se bodo v soboto zgodaj zjutraj vračali preko Ivančne gorice oz. Biča (Radovne vase) v Žužemberk. Tu bomo postali in se ob 9. uri udeležili velikega slavlja ob odkritju novega spomenika. Naveden je obisk več tisoč gostov iz drugih okrajev, pričakujemo pa tudi veliko ljudi iz Ljubljane. V Žužemberku bodo prišli tudi tisoči domačinov, ki ne bodo mogli v petek v Ljubljano, prijavili pa so se za partizansko srečanje v Žužemberku.

Več o programu v Žužemberku preberite na 7. strani današnje številke.

borec, aktivist, pripadnik osvobodilnega gibanja. Zapopal je vate, in ni bil prevaran!

Vse pozdrave tebi, Ljubljana! In na tem mestu še posebej pozdrave tvojih Dolenjcev in Belokranjcev in prebivalcev Spodnjega Posavja. Saj si bila ves čas borbe tako tesno povezana z njimi in oni s teboj! In pristrčne pozdrave tvojih strskih mest: Metlike, Črnomlja, Brežice, Vidma-Krškega, Sevnice, Kostanjevice, Novega mesta! Za tvoj in naš veliki dan te bomo obiskali, ti prinesli srčne pozdrave vseh prebivalcev. V tebi in s teboj bomo proslavili 20-letni jubilej. Proslavili borbo in zmago in svobodno življenje svobodnih ljudi. Ne samo iz besed, tudi iz src bo glasno zazvenelo in zapelo na skupni proslavi v partizanski in herojski Ljubljani, v tem našem mestu:

Vse pozdrave tebi, Ljubljana!

In to bo hkrati veličasten pozdrav, veličasten zmagospjev vsej naši borbi, slavi, našemu svobodnemu življenju, vsej naši svobodni domovini in njenim ljudem!

-in

Bogat in zanimiv spored prireditev

V Ljubljani, kjer se bo jutri zvečer začela glavna proslava velikega partizanskega srečanja ob 20. obletnici začetka naše revolucije, je že vse pripravljeno, da bo praznik potekal kar najslavesneje. Mesto je te dni spremenilo svojo podobo; slavnostno vzdušje prevladuje povsod. Najbolj živahno je še vedno v Tivoliju, kjer so pripravili prostor za zborovanje, katerega se bo udeležilo četr milijona ljudi iz vseh krajev naše republike. Z 68 metrov visokega stolpa bo 136 reflektorjev razsvetljevalo vso okolico, razen tega pa bo v enec 200 reflektorjev še posebej osvetljevali glavni prireditveni prostor.

Ze jutri dopoldne ob 10. uri sprejem mladinskih partizanskih brigad na Urhu. Ob 11. uri bo koncert v predverju Križank, ob 12. uri bodo odprli preurejene prostore Muzeja revolucije (prej muzej

NOB), popoldne ob 17. uri pa bodo v Klubu poslancev podelili Kajuhove nagrade za najboljši partizanski tekst. V Jakopičevem paviljonu bodo ob 18. uri odprli razstavo risb 63 živčnih slovenskih likovnih umetnikov za dobo 1941-1961. — Javni koncerti godb bodo na raznih krajih mesta v dopoldanskem času, pa tudi med 17. in 19. uro.

Vsi muzeji in razstave v mestu bodo odprti ves dan in do 24. ure, razen v času množičnega zborovanja.

Od 19. do 20. ure bo zbiranje množic na slavnostnem prostoru v Tivoliju, kamor bodo ob 20. uri prikorakale mladinske delovne brigade. Sledil bo polurni koncert borbene partizanske pesmi, nakar bo 16 fanfaristov začelo ljudski zbor. Po pozdravu gostov bo 2.000 pevcev ob spremljavi z družbenih godb sprejela Internacionalo. Zbranim udeležencem pro-

slave bo spregovoril tovariš Franc Leskošek-Luka, podpredsednik Zvezne ljudske skupščine in prvi komandant slovenskih partizanov. Združeni pevski zbori bodo nato spet zapeli šest pesmi, nakar se bo začel ognjemet z ljubljanskega gradu, nebotičnika, iz Tivolija in iz helikopterja.

Opera SNG bo igrala Smetano-novo »Prodano nevesto« ob 22. uri v predverju Križank, Drama pa v Dramskem gledališču prav tako ob 22. uri Borove »Zvezde so večne«. Kino podjetja bodo predvajala filme neprekinjeno do dveh in celo do šestih zjutraj, razen v času

množičnega zborovanja v Tivoliju.

Za obisk tako velike množice gostov iz vseh slovenskih pokrajin so organizatorji vsestransko poskrbeli. Urejenih je dovolj prodajnih stojnic na centralnem proslavnem prostoru v Tivoliju, kot tudi na Ajdovščini, Cankarjevi cesti, trgu pred Samopostrežbo, na Trgu revolucije in v predverju Križank. Vsa okrepčila in pijske bodo prodajali po dnevnik cenah. Dobro so zagotovili tudi varno zdravstveno in higijensko zaščito, službo za zveze in informacije ter vse ostalo, kar je potrebno za tako veliko srečanje.

Izredna vlaka za Ljubljano

Jutri popoldne bosta odpeljala udeležence iz našega okraja v Ljubljano dva izredna vlaka: ob 16.00 uri bo odpeljal poseben vlak iz Dobove; na vseh postajah do Zidanega mesta bo imel prijavljence iz vseh krajev Spod. Posavja; ob 17.30 uri bo odpeljal poseben vlak iz Novega mesta; namenjen je vsem prijavljencem iz Novega mesta in najbližje okolice.

Posebni vlak v Dobovo se bo vračal iz Ljubljane v soboto zjutraj ob 2.00, posebni vlak v Novo mesto pa ob 4.08.

Udeleženci iz Bele krajine Rosalnice, Metlika, Črnomelj (tj.) bodo lahko potovali v Ljubljano z rednimi vlaki, ki bodo pojačani, zlasti popoldanski vlak (bivši motorni). Tudi udeleženci iz drugih krajev z dolž železniških prog naj potujejo v Ljubljano z vlaki, ki jim najbolj ugodni.

Na vseh vlakih je za prevoz obren 50 odst. popust. Vozov-

niče so povratne in so na drugi strani oštevilčene s številko posebnega vlaka za prihod in odhod. — Če bi kdo zamudil svoj posebni vlak, se lahko vrne s katerikoli drugim vlakom, ki ima postanek na njegovi izstopni postaji.

Na vlakih bo poskrbljeno za brezalkoholne pijače.

Odhod avtobusov in kamionov

Veliko ljudi bo jutri popoldne odpotovalo v Ljubljano z motornimi vozili. Kolone avtobusov in kamionov morajo biti pravočasno pripravljene, posebno se, ker moramo biti v Skofljici pred vozili, ki gredo v Ljubljano iz Kočevja.

AVTOBUSI bodo odpeljali iz občinskih središč takole: Trebnje: ob 16.30, Novo mesto 16.10, Metlika (preko N. mesta) ob 15.25, Črnomelj (preko N. mesta) ob 14.45, Videm-Krško (po avtocesti) ob 16.00, Brežice (po avtocesti) ob 16.00, Sevnica (preko Trebnjega) ob 15.30.

KAMIONI: Trebnje — odhod ob 16.50, Novo mesto 16.20, Metlika 15.10, Črnomelj 14.30, Videm-Krško 16.00, Brežice 16.00, Sevnica 15.30.

LJUBLJANA — prestolno mesto ljudske republike Slovenije

Tako so v Spodnjem Posavju pripravljali vstajo

Dvajset let, polnih najrazličnejših doživetij in naporega ustvarjalnega dela, je dokaj dolga doba. Le redkokdaj danes najdemo čas, da se o tistih usodnih dogodkih, ki so zajeli Posavje leta 1941, pogovarjamo v krogu družine, v družbi znancev in prijateljev. Nema lokrat pa ob takšnih prilikah opazimo, da so naši spomini v teh dvajsetih letih že precej obledeli in kar nekam nejevoljni postanemo, ko hočemo ta ali oni dogodek opisati tistim, ki so se takrat ali še pozneje rodili, pa nam obujanje spominov nič več pravne uspe. Naj zato letošnje jubilejno leto, ko mineva dvajset let od onih usodnih, in vsebinsko toliko bogatih in daljnosežnih dogodkov, pomaga med drugim osvežiti tudi spomine na leto 1941 in jih čimveč ohraniti naši mladini, našim znancom.

Aprila 1941 so nad Posavjem brnela sovražnikova letala, po cestah so se valile kot neskončna reka njegove motorizirane enote, brezizrazno in topo so iz kamionov zrl na naše mirno prebivalstvo vojski »novega reda«.

Toda niso prišli k nam ne pričakavani. Mnogi so bili v Posavju, ki so jih pričakovali in napovedovali njihov prihod. Toda niso jih pričakali s cvetjem, slavoliki in pozdravnimi govori, temveč trdno odločeni, da se bodo brutalni sili združenega fašizma uprli, če bo treba, tudi za ceno lastnega življenja. Kajti krivicam in nasilju so znali ljubovati, tega je mnoge naučilo vse njihovo dotodanje življenje. To so bili glasniki vstaje v Posavju.

Kdo od sodobnikov se ga danes v Krškem še spominja? — Skromen in v bogatim življenjskim izkušnjam, z neomajno vero v bodočnost delavskega razreda je prišel kot absolvent medicine leta 1939 na prakso v bolnišnico v Krškem. Toda takrat je MAKS STERMECKI, ki se je bil ravno vrnil iz zapora v Sremski Mitrovici, imel za sabo tudi že temeljito šolo marksizma, ki si jo je pridobil v sedmih letih prestane robove.

Posavje se je s prihodom Stermeckega prebudilo. Našel je pot v Stari grad k Jožetu Godlerju, podpisniku manifesta Ljudske fronte »Kaj hočemo?«, v nekem vlogradu blizu Kozjega je leta 1940 sprejel v Partijo Jožeta Borštnarja, v Brežicah je spoznal Stanka Holyja, Zlmo Vrščaja itd.

V Krškem, Brežicah, Brestanici in Sevnici so druga za drugo nastajale trojke, celice, organizacije. Leta 1940 je bil ustanovljen Okrožni komitej KPS za Posavje. Njegovi člani so bili Maks Stermecki, Jože Borštnar, Stanko Holy, Franc Preskar in Franc Kolman. Okrožni tehnik je bil JOŽE BORŠTNAR, ki se je kot železniški uslužbenec vztrajno vozil po ilegalni literaturi v Ljubljano na razne javke in na stanovanje Luke Leskoška. Odvrge jo je ob čuvajncih pred Brestanico, kjer jo je pobral in shranil železniški čuvaj Kornher iz Rožnega pri Blanc, najozji Borštnarjev so delavec.

V Posavju so začeli brati proglose o nevarnosti fašističnega napada, seznanili so se s pozivom Partije na pripravljenost za obrambo domovine ter pozneje s pozivom na oboroženo vstajo. V Krškem je prišlo do izgovorov zaradi nenehno in naglo naraščajoče dražnine. — Zdenko Kaplan je s tovaršili v Krškem širil po razglasnih de-

MAKS STERMECKI, organizator naprednega gibanja v Krškem in okolici

skah lepake proti špekulacijam in korupciji takratne oblasti; v Brežicah so to delali Stanko Holy, Lojze Zokalj, Poljanškova fanta in drugi.

Oblast in takratne orožniške postaje v Posavju so dobro vedele, da vodi vse te akcije dobra in trdna organizacija. Stermeckega so zato odpustili iz bolnišnice v Krškem, češ da je sumljiv komunizma in da je bil zaradi tega še sedem let na roblji. Pri železničarju FRANCU MILAVCU v Brežicah so uprizorili orožniški nenehne hišne preiskave, sledili so Borštnarju, preiskovali so na stanovanju Srečka Cerjaka itd. Toda vsi so vztrajali in nadaljevali z ilegalnim delom.

Stermecki je kljub odpovedi ostal še naprej v Krškem pri sorodnikih, kadar pa je bil v neposredni nevarnosti pred aretacijo, je našel skrivališče v podzemni sobici pri Godlerju

Se pred njegovim odhodom je bila konec maja v največji tajnosti konferenca komunistov Posavskega okrožja v Penku pri Brestanici. Konferenco je pripravil Karel Šterban, vodil pa jo je član in delegat CK KPS Slavko Slander. Na njej je bilo sprejetih več pomembnih sklepov; zbiranje orožja in ostalega vojaškega materiala ter priprave za vstajo so bile glavne naloge, ki jih je nakazala konferenca.

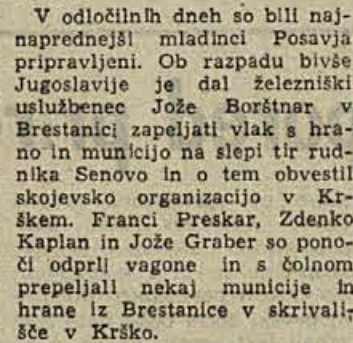
Mladinci v Posavju so vestno izpolnjevali naročila konferenc. Marsikateri vojak jugoslovanske vojske je po razsulu prinesel domov puško, municijo, bombo ali revolver in tega orožja ljudje potem niso hoteli izročiti okupatorjevim oblastem. Od ljudi so mladinci znali pridobiti orožje bodisi tako, da so jim ga le-ti podarili ali pa so ga od njih tudi odkupili. Tako sta v ranem poletju 1941 mladince Milan Kovačič in Emanuel Kolar iz Krške vasi prinesla od nekega kmeta z Malega Cirnoba v Gorjancih nekaj pušk in zabojev municije. Drugi zopet so našli več pušk in tudi nekaj streliva v Krki pri Krški vasi, kamor so ga ob razpadu odvrli vojski nekega umikajočega se jugoslovanskega polka. Pri kopanju v Krki so brežiški skopjevalci s potapljanjem dvignili iz vode zaboje s tistim razstrelivom, s katerim je nameravala umikajoča se jugoslovanska vojska razstreliti brežiški most čez Savo in Krško, ker pa tega niso utegnili, je prodiraljočo sovražnik odstranil zaboje v vodo.

JOŽE BORŠTNAR je v Brestanici in na Senovem mladin širil napredne ideje in pripravljali vstajo

Vse to s toliko tveganostjo zbrano orožje in strelivo so shranili najprej v Kovačičevem mlinu v Krški vasi. Ker pa je bilo to zelo nevarno, so v breg Krke blizu Kovačiča izkopal bunker in vanj skrili zbrano orožje. Ker je bilo v bunker močete priti samo s čolnom po Krki, je bilo to skrivališče izredno varno.

Z enako vrnemo so zbirali orožje mladinci na Senovem in v Krškem. Na Senovem sta rudarja Franc Sinkovič in Jože

Viktor Stopar, Lado Kozak. Ob navzočnosti Vide Tomšičeve je bil enkrat sestanek Okrožnega komiteja celo v hotelu »Triglav« v Sevnici.

Med mladinci in med železniškimi uslužbenci je bilo vedno več članov Društva prijateljev Sovjetske zveze, večali so se denarni prispevki za Rdečo pomoč itd. Okrepilo se je propagandno in organizacijsko delo med senovskimi rudarji, posebno po prihodu Karla Šterbana in Jožeta Jeriča in Hrastnika v Senovo.

V odličnih dneh so bili najnaprednejši mladinci Posavja pripravljali. Ob razpadu bivše Jugoslavije je dal železniški uslužbenec Jože Borštnar v Brestanici zapeljati vlak s hrano in municijo na slepi tir rudnika Senovo in o tem obvestil skopsko organizacijo v Krškem. Franci Preskar, Zdenko Kaplan in Jože Graber so ponudili odprli vagon in s čolnom prepeljali nekaj municije in hrane iz Brestanice v skrivališče v Krško.

Ze prve dni po zasedbi je sovražnik pokazal barvo. Najprej je udaril po naprednih in narodnozavednih silah. Maks Stermecki je še kratke čas po zasedbi ilegalno živel v Krškem, toda kmalu se je moral posloviti od svojih tamkajšnjih tovaršev, gestapo mu je že sledil. V noči med 22. in 23. julijem je iz Brestanice moral po begniti preko Save Jože Borštnar, ki je odtlej nadaljeval delo v Beli krajini.

Ob kapitulaciji stare Jugoslavije je bilo še nekaj časa mirno, čeprav so komunisti zbirali orožje in ga skrivali. To delo je organizirala celica KP. Naslednje akcije so bile že drzneje. Čez mejo, ki je potekala po Savi, so začeli tihotapiti neznanne ljudi, ki so po zvezah prišli do posameznikov. Tovariš Rudi Požun pravi, da so pri njem tudi spali, pa ni nikdar zvedel, kdo. »Dobil si le namig, da pripravil večerjo in posteljo, neznanec je prišel, jedel, spal in odšel.« — pravi tov. Rudi. Tudi pri Jeraju so spali. Ko smo jih nato po zvezah spravili v gozd za Mirno, smo vedeli, da smo pomagali nemu borcu več.

Posebno usodna je bila za te kraje selitev ljudi. Kakor hitro so prodrele čez Savo prve vesti o izseljevanju domačinov iz Dolenjske, so se tudi ti kraji vzmimirili. Nemci so kaj hitro zasumili (delno pa so jim pri tem pomagali petokolonaši), kdo bi jim zna postati nevaran kot narodnjaki. Najprej so izselili nekaj družin čez Savo na Dolenjsko, pozneje pa so jih pričeli zbirati tudi v Rajhenburgu (v gradu) in jih pošiljati daleč na Hrvaško in v Srbijo. Tiste, ki so jih najprej preselili bližnje

magala španskim borcem, ki so bežali iz nemških koncentracijskih taborišč, pri prehodu preko nemško-hrvaške meje na Sotli. Še danes Dušan Kveder-Tomaž, ki je tu šel čez Sotlo v Zagreb, rad obišče Kovačičeve v Dobovi, kjer je takrat prenočeval in se skrival. Samo v eni noči so trije Milavčevi fantje, ki so pozneje vsi padli kot borci Brežiške čete, pomagali sedemnajstim beguncem čez mejo na Hrvaško.

Redno so se mladinci iz Posavja sestajali pri železničarju Francu Milavcu na njegovem stanovanju v železniški čuvajnici v Brežni. Orožje pa so se učili uporabljati v neki gozdni globeli v Gorjancih.

Niti sovražnik niti naši ljudje takrat niso vedeli, kdo blati in uničuje nemške napise, kdo troši in razširja ilegalno literaturo in letake; niso vedeli, da so mladinci tvegali življenja, ko so jo nabavljali in prenašali v Posavje.

Nikakor ni mogoče naštetih vseh priprav za vstajo v Posavju in omeniti vseh tistih, ki so spomlad in v ranem poletju 1941 pri tem sodelovali. Dejstvo da je nekaj dni potem, ko se je v Sloveniji začela vstaja, ravno v Posavju padlo prvih deset žrtev nacizma, dokazuje, da je Posavje bilo na vstajo dobro pripravljeno.

Zanimanje za partizansko srečanje v Ljubljani raste še danes v dan. Zgodilo se je, kot je okrajni pripravljalni odbor za počastitev 20-letnice začetka revolucije predvidel: šele zadnje dni so se pripravili mnogi, ki so prej sicer sklenili, da gredo v Ljubljano, pa tega niso povedali organizatorjem. V Novem mestu je pred dnevi zmanjkalo značk, s katerimi bodo motorna vozila lahko parkirala v Ljubljani; seveda so jih hitro spet naročili.

Gasilci v okraju bodo omogočili obisk Ljubljane približno 300 avtomobilom, nekdanjim partizancem. Prebivalci spod. Posavja bodo uporabili odlične zveze s vlakmi;

Največ je žrtvoval v pripravah za vstajo v Brežicah in okolici železničar FRANC MILAVEC. Ze leta 1941 so njegovi trije sinovi padli kot borci Brežiške čete

Omerzu — pozneje borca Brežiške čete — v rudniškem skladišču poskrbela za razstrelivo. — Enako je v Krškem delal v kamnolomu zaposleni Tonči Preskar. Sin krškega trgovca Počivalšca je izročil Marijanu Ernstu večjo količino revolverskih nabojev za krško borbeno skupino.

V Dobrovi so imeli mladinci skrito orožje pod gospodarskim poslopjem pri Jožetu Savničju poznejšem borcu Brežiške čete. Dobovska organizacija mladincev je izredno spretno po-

izredni vlak, ki bo odpeljal v petek popoldne iz Dobrove ob 16. uri, da pripeljal v Ljubljano približno 1200 ljudi. Posamezne kmetijske zadruge so se te dni odločile, da bodo s lastnimi prevoznimi sredstvi omogočili bivšim borcem za družniškim obisk osrednje republiške proslave.

Iz Crnomija poročajo, da se bo 80 članov sindikalne podružnice pri ObLO odpravilo v Ljubljano s vlakom, od tam pa se bodo v soboto zjutraj odpravili z avtomobusom na proslavo v Žužemberku. Posebna komisija rešuje vprašanje prevoza udeležencev iz oddaljenjših obkopiških predelov do železniške postaje v Crnomiju in nato nazaj

domov. Podjetja bodo pomagala pri tem s svojimi kamioni. Občirski sindikalni svet v Crnomiju je posredoval pri vseh delavskih svetih, da bodo omogočili članom svojih kolektivov brezplačen prevoz v Ljubljano in nazaj. Tam, kjer obratujejo v 2 ali 3 izmenah, bodo s primerno organizacijo dela omogočili vsem zainteresiranim delavcem udeležbo na proslavi.

Udeleženci velikega partizanskega srečanja v Ljubljani pričakujejo v slovenski prestolnici izredno, če že ne kar enkratno doživetje. O tem se te dni pogovarjajo povzod, saj so ljudje iz dnevnega tiska in radijskih poročil zvedeli o Ljubljani in njenih pripravah za jutrišnje srečanje toliko novega, da je radovedno pričakovanje zares upravičeno.

Vedno nove prijave za Ljubljano

Zanimanje za partizansko srečanje v Ljubljani raste še danes v dan. Zgodilo se je, kot je okrajni pripravljalni odbor za počastitev 20-letnice začetka revolucije predvidel: šele zadnje dni so se pripravili mnogi, ki so prej sicer sklenili, da gredo v Ljubljano, pa tega niso povedali organizatorjem. V Novem mestu je pred dnevi zmanjkalo značk, s katerimi bodo motorna vozila lahko parkirala v Ljubljani; seveda so jih hitro spet naročili.

UDELEŽENCI PROSLAVE V LJUBLJANI! Vozniki motornih vozil!

21. julija bo na vseh cestah proti Ljubljani zelo močan promet motornih vozil. Da bi potekal promet nemoteno in brez zastojev, naj vsi, ki bodo 21. julija potovali na proslavo 20-letnice revolucije v Ljubljani in 22. julija na proslavo v Žužemberku, vestno upoštevajo vsa navodila in cestno prometne predpise. Potniki naj ne dopustijo, da bi jih vozili vinjeni vozniki. Vsako vozilo, ki vozi skupino ljudi, mora imeti spremljevalca, ki je odgovoren za red in disciplino potnikov med vožnjo. Vozila ne smejo med vožnjo nikjer ustavljati. Postanek v Novem mestu je dovoljen le vozilom, ki bodo potovala iz Bele krajine. Potniki smejo vstopati in izstopati iz vozil samo na parkirnih prostorih. Vsi vozniki tovornih vozil naj vzamejo na pot vlečne vrvi.

Brigada »VINKA PADERŠIČA« je odšla danes na pohod proti Ljubljani

50 mladincev in mladinc iz vseh občin našega okraja bo na svojstven način proslavilo 20-letnico revolucije. Danes se bodo zbrali v Novem mestu in odšli kot brigada Vinka Paderšiča v spremstvu petih borcev NOB na pohod k Urhu. Komandant brigade je tovarš Tone Staniša, znani prvoborec iz Dol. Toplice.

Miting na Bazi 20

V soboto, 22. julija popoldne, bo na Bazi 20 srečanje številnih tovaršev in tovaršic, ki so med vojno delali na Partizanskem Rogu v različnih organih našega vrhovnega političnega in vojaškega vodstva. Zbrali se bodo politični in kulturni javni delavci, borci zaščitne čete in aktivisti iz Topliške doline, prebivalci

področnih vasi ter drugi, ki so med vojno najtesneje sodelovali z vodstvom naše revolucije. Za to priložnost bodo osvetlili partizansko naselje na Bazi 20 in postregli dragim gostom, izmed katerih bodo mnogi po krajšem ali daljšem času spet v skupni družbi na Rogu.

Posebno obvestilo

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS je izdal odločbo o prepovedi prometa s vprežnimi vozili, traktorji in vsemi počasnimi vozili, ki bi ovirala močan promet na cestah v dneh proslave 20-letnice vstaje v Ljubljani in na svečanosti v Žužemberku. Udeleženci teh proslav bodo na povratku obiskali razne zgodovinske kraje iz NOB in prizorišča borb, močan promet motornih vozil pa bi počasna vprežna vozila in traktorji ovirali.

PROMET S VPREŽNIMI VOZILI, TRAKTORJI IN DRUGIMI POČASNIMI VOZILI JE PREPOVEDAN:

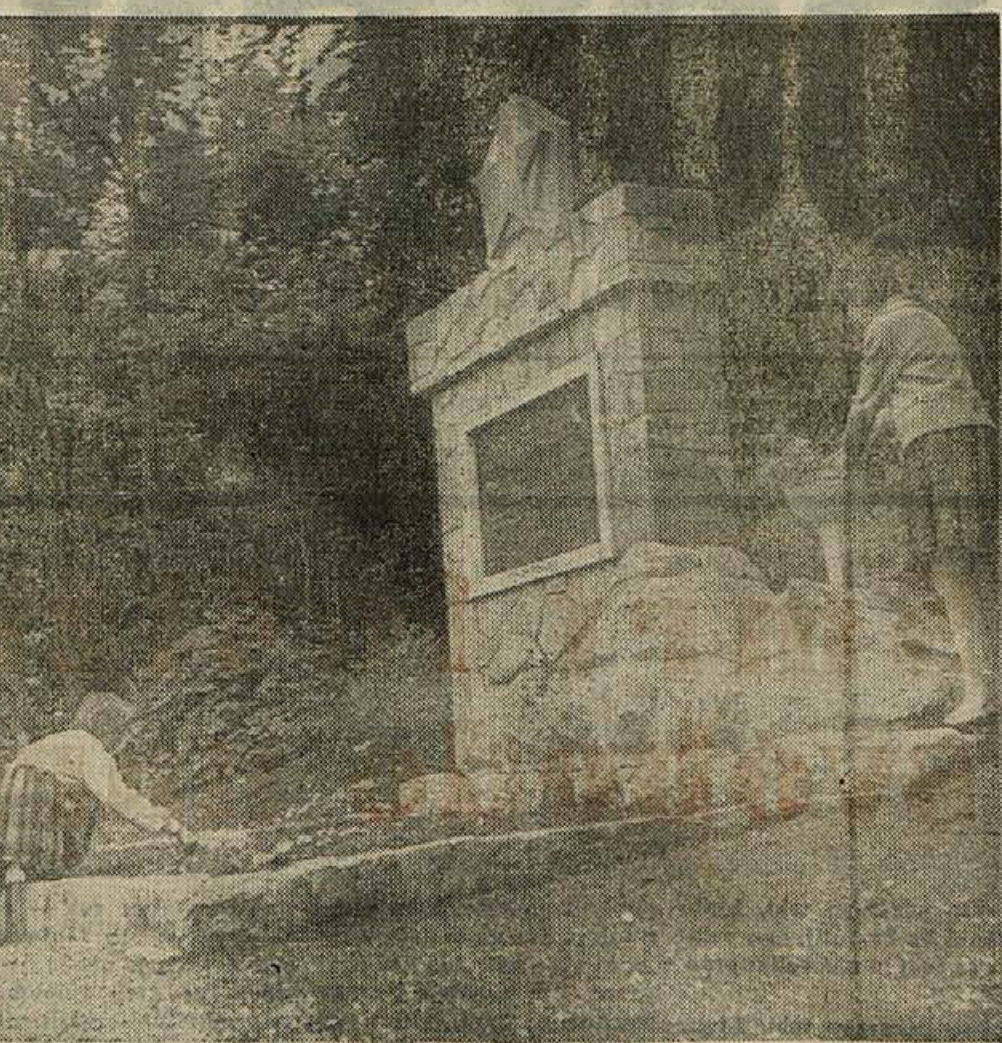
ves čas od 21. julija 1961 od 12. ure do 23. julija 1961 ob 24. uri na cesti II, reda št. 327:

Grupplje — Krka — Žužemberk — Straža

22. julija 1961 pa ves dan na:

a) cestah II, reda: št. 332 Občina — Dobrič — Žužemberk št. 333 Vavta vas — Novo mesto

b) cestah III, reda: št. 1504 Vavta vas — Dolenjske Toplice — Podturen št. 1528 Bič — Žužemberk.

Spomenik v Rorah nad Krškim — na tem mestu so se utaborili prvi krški partizani, ki jih je okupator 29. julija 1941 zaradi izdajstva ujel (Foto: Albins Roš)

motornimi vozili. Po zadnjih podatkih se je večina skupin članov ZB odločila, da obišče po ljubljanskem programu še Žužemberk. Številni mladinski aktivisti so prav tako sklenili, da bodo obiskali obe proslavi. — Karte za vlak so te dni že v prodaji. Krajevne organizacije SZDL jih dostavljajo prijavitelcem, ki so se odločili za potovanje z vlakom.

Kje homo v Ljubljani parkirali

Za zunanja motorna vozila so ob vseh glavnih dohodih in Ljubljano določeni parkirni prostori, ločeno za posamezne vrste motornih vozil. Za vsa vozila z dolenjske smeri: osebni avtomobili na Prulaň in po potrebi tudi v Trnovem; motorna kolesa in mopedi v Roški ulici na Poljanah; tovorni avtomobili in avtobusi v ulici na Poljanah.

Vse prireditve bodo brezplačne

Obiskovalce republiške proslave v Ljubljani obveščamo, da bodo vse kulturne, športne in druge prireditve 21. julija zvečer v sklopu osrednje prireditve brezplačne. Zanje ne bo treba nobenih vstopnic.

Gostišča, hoteli in turistične postojanke v okraju so pripravljene

Sobota in nedelja bosta ta teden zelo živahni. Reke ljudi, ki se bodo v petek popoldan in zvečer zile v belo Ljubljano, se bodo po končanem osrednjem slavlju v soboto zjutraj začele spet odtekati po Sloveniji. Razen obiska v Žužemberku in na Rogu so se

seveda računajo z velikim obiskom tudi vsa druga gostišča v večjih in manjših krajih, vsi pa pričakujemo, da bo nam in dragim gostem te dni naklonjeno tudi vreme.

Pozdrav iz Kruševca

Za praznik, 22. julij, pozdravljajo vse borce NOV, bralce Dolenjskega lista, starše, brate, sestere ter fante in dekleta — fantje, ki služijo vojaški rok v Kruševcu (Srbija): Franc Kosec iz Stare Bučke, Stefan Colarič iz Sentjerjane, Ivan Molek iz Metlike in Lovro Rems iz Črnomlja.

Upor se je začel

V noči od 12. na 13. april so Črnomelj zasedli Nemci. Prvi razglas, ki so ga izdali, obeta smrtno kazen za vsakogar, ki bi se upiral nemški vojski. Nemce so pozdravili v Črnomlju le tri družine, ki so obesile skozi okna nekake zastave. Nemci so ostali v Beli krajini 14 dni. Med tem časom so vrhovi nemških in italijanskih oblasti zbrarjali za mejo med Nemčijo in Italijo v teh okupacijskih krajih. Zanimivo je, da so mejo polegali tako, kakor je že v stari Jugoslaviji predvideval Komunistična partija, ki je izdala plakat, na katerem je bilo narisano slovensko ozemlje in čezeno napis »Nemci in Italijani stegujeta roke po naši zemlji«. Po sporazumu med Hitlerjem in Mussolinijem je Bela krajina pripadala takozvani »Ljubljanski pokrajini« in v celoti Italiji.

6.000 okupatorjev v Beli krajini

Z razmejitvijo slovenskega ozemlja med okupatorji nastajajo ponovno vojaški premiki in v Belo krajino je prispela italijanska vojska z deli divizije »Isonzo«. V Črnomlju se je nastanil štab 23. p. p. s III. bataljonom in drugimi pritiklinami, ki so štele skupno 1926 mož. To število se je ujemalo s takratnim številom črnomaljskega prebivalstva. Semič je zasedel II. bataljon 3. p. p. z 840 možmi, Metlika I. bataljon s 720 možmi, Vinico mitraljeski bataljon s 572 možmi in Stari trg mitraljeski bataljon s 170 možmi. To je skupno 2234 mož. Poleg teh so se še na več krajih, zlasti po sedežih občin, vgnezdili fašisti in karabinjerji, tako da je skupno število okupatorskih vojakov bilo nad 6.000, preden je počil prvi uporni strel.

Politično oblast na okrajnem glavarstvu je prevzel fašist ing. Emilio Cassanega, policijsko upravo pa dr. Bataglio s svojimi agenti. Karabinjerjem je poveljeval tenente Augusto Fabri. Razen teh so se vselili na vseh večjih središčih predstavniki fašistične stranke in odprli svoje urade PNF. V Črnomlju je ta urad vodil fašist Oscar Cecchi, v Metliki Natale Cruceli, v Starem trgu Riccardo, Comignaro, na Vinici pa Ermanno Callegaris.

Po zasedbi vseh važnejših predelov so očitno mislili, da se je vojna končala. Že 14. maja so izdali prebivalstvu naredbu, naj se v petih mesecih nauče govoriti italijanski. Po zidovih so risali svoje bojne in fašistične parole kakor »Vinceremo« in »Roma - doma«. Ljudje so to hudomušno pretvarjali in čitali »Videt čemo in »Roma je doma«. Zamenjali so tudi denar, in sicer so dali za 1000 din 300 lir. Milostno so delili makarone in moko, kar so naplenili po jugoslovanskih skladiščih.

K uporu

Medtem ko je okupator urejeval svoje življenje v skladu z imperiaističnimi in kolonialnimi načeli, je ljudstvo mislilo

drugače. Na okupatorja je gledalo z ironijo in prezirno. Udinjal se mu je le večji del duhovščine in redki izrodki med domačim prebivalstvom, ki so se prej zapisali svojo dušo tuju. Poleg teh so okupacijsko z veseljem pričakovali Kočevarji. To je bila nemška

Janez Vitkovič:

narodna manjšina, ki se je v te kraje naselila 1330. leta. Takrat je cesar Karel IV. poslal iz Bavarske 300 upornih družin na Kočevsko, da bi tukaj čistili gozdove in si sami ustvarili rodovitna tla. Ob prihodu so si postavili lesene kočice, zato so jih ljudje nazvali »Kočevarje«. V teku stoletij se je njihova govorica tako izrodila, da je niti pravi Nemci niso razumeli. Do začetka druge svetovne vojne jih je bilo okrog 15.000. Razen na Kočevskem so bili močno naseljeni na področju Bele krajine, imeli so nekaj svojih strnjanih vasi in mnogo vinogradov, gozdov in pašnikov. To je bila najmočnejša Hitlerjeva peta kolona, ki je delovala za priključitev Slovenije k Nemčiji. Hitler jim je obljubil povratek v domovino. Nenehno so demonstrirali po Črnomlju in drugih krajih, hodili v črni oblekah in grozili domačemu prebivalstvu. V svojo obljubo vedno držali, da se pričeli izseljevati proti koncu 1941. leta.

Po okupaciji so se vse bivše stranke razsule ali pa so stopile v odkrito službo okupatorja. Zvesta ljudstva je ostala le Komunistična partija, ki se je zavedala, da se narod lahko osvobodi le z neizprosno borbo proti tuju in domači izdajalski petokolonski reakciji. Moralno čista KP je lahko dvignila zastavo borbe 1941. leta. Pod njo so šli milijoni ljudi, zavedajoč se žrtve in naporov v vsem nadaljnjem poteku NOV in ljudske revolucije. Ta usodni čas je pričakala Komunistična partija organizacijsko čvrsta in ideološko enotna pod čvrstim vodstvom Josipa Broza-Tita. V akcijo je stopila že 10. aprila 1941, ko je bil pri CK KPJ ustanovljen vojni komitej z nalogo aktivnega sodelovanja pri obrambi domovine.

Politična enotnost Komunistične partije in članov CK se vidno odražala v enotnem stališču, ki so ga zavzeli do okupatorja, dasiravno so bili člani deloma razbiti v raznih pokrajinah. Zavzeli so enotno politično stališče in organizirali osvobodilno gibanje po posameznih republikah, prilagojeno narodnostnim razmeram.

V Sloveniji je bila 27. aprila 1941 ustanovljena OF, v katero so vstopale vse progresivne in patriotske stranke. Okvirni program je Osvobodilna fronta manifestirala v svojem programu, zajetem v znamenitih 9 točkah. Ta program je ljudstvo okupirane Slovenije sprejelo kot svoj bojni program in se pričelo združevati v OF...

... Večji del komunistov, zlasti mlajših, je predvideval oborožen spopad z tuji in sovražniki ljudstva. V ta namen so prinašali orožje iz razpadajoče jugoslovanske vojske. Črnomaljski komunisti so ga nekaj dobili pri razsulu večjega vojaškega transporta Dravske

Matija Bahr in Tone Sušteršič organizirata odbore OF

Razbitje organizacije je pričel ponovno povezovati Matija Bahr, ki se je po naročilu CK KPS zaposlil v rudniku Kanjarica. V začetku maja je bil s strani CK poslan na politično delo v Belo krajino Anton Sušteršič, ki je bil že prej znan domačim komunistom. Tako sta skupno z Bahorjem ponovno povezala komuniste v partijske celice in pričela ustanovljati odbore Osvobodilne fronte. Za področje Bele krajine je bil formiran Okrožni odbor OF 27. maja 1941. V ta odbor so bili vključeni: Anton Sušteršič, ki je bil predsednik, člani pa Milan Vrtačnik, Karel Sterbenk, Jože Kos, Branko Pantič, Relu Turnšek. Razen tega odbora so bile ustanovljene krajevne organizacije že v prvi polovici leta 1941, in sicer v Metliki, Semiču, Vinici, Gradcu, Črešnjevcu, Podzemlju, Cerkvici, Gribljah, Dra-

(Odlomek iz rokopisa za knjigo »BELA KRAJINA - skozi viharje k svobodi« avtor Janez Vitkovič, nosilec Spomenice 1941 iz Črnomlja, jo bo izdal pri založbi BOREC v Ljubljani)

gatušu, to je v vseh krajih, kjer je pričela ponovno aktivno delovati partijska organizacija. V teh organizacijah so se združevali vsi ljudje, ki so bili prežeti s patriotizmom in mrzlo do okupatorja, dasiravno so mnogi imeli svoje politične nazore, ki niso bili v skladu z okvirnim programom OF.

Prvi sklepi: takoj začeti s sabotažami

V nedeljo, dne 22. junija 1941, napade nenadoma Nemčija brez vojne napovedi Sovjetsko zvezo. S tem objame svetovni požar Evropo in nastopi poslednji čas, da se ves progresivni svet upre fašistični sili, ki s svojo oboroženo silo in politično ideologijo uničuje miroljubni svet.

V Črnomlju so bili takoj sklicani partijski sestanki, na katerih je bilo sklenjeno, da je treba pričeti takoj s sabotažnimi akcijami. Pričakovali so, da bodo Italijani začeli z aretacijami komunistov, zato so vidnejši člani: Milan Simec, Jože Mihelčič, Lojze Mihelčič in še nekateri drugi odšli v ilegalo. 4. julija sklene CK KPJ izdati svoj znameniti proglas o oboroženem vstaju. S tem prižge plamenico osvobodilnega boja, ki zajame vse narode Jugoslavije. V Sloveniji sklēče CK KPS široko konferenco v Trnovem pri Ljubljani kot pripravo za oboroženo vstajo. Na tej konferenci so sklenili formirati partijske enote, ki naj stopijo takoj v oborožen spopad z okupatorjem. Te konference se je udeležil iz Bele krajine Matija Bahr. Ko se je vrnil v Črnomelj, je sklical nekaj komunistov kar na mostu in jim sporočil sklepe s konference. Sklenili so ustanoviti skupino, ki bi takoj odšla v partizane. Prvi se je prostovoljno javil Jože Vrščaj. Za vojnega referenta so postavili Antona Maleriča. Nekaj dni zatem sta Belo krajino obiskala Miha Marinko in Vera Slander. Sklicala sta sestanek v hiši brivca Slavka Satoška v Loki in Marinko je dal navodila za formiranje partijske skupine, medtem ko je Vera Slander zbrala 12 tvarišč iz raznih krajev Bele krajine, zlasti iz okolice Črnomlja, in ustanovila organizacijo protifašistične ženske zveze.

Napad pri Vranovičih

Začetek vstaje proti okupatorju v Beli krajini pomeni napad črnomaljske skupine na oddelek italijanskih vojakov na železniški progi med Črnomljem in Vranoviči v noči 11. avgusta 1941. leta. Ta akcija spada v okvir prvih borb proti okupatorju. V tej akciji je bil ubit en italijanski vojak, nekaj pa je bilo ranjenih. Pomen akcije je bil demonstrativnega značaja. Ti prvi strel so široko odjeknili med do-

mačim prebivalstvom. Upor se je začel širiti. Nekateri udeleženci akcije so isto noč odšli v partizane. S tem je nastala prva partijska skupina. V nje so bili: Janko Stariha, Stefan Dvojmoč, Anton Jelenc, Mirko Martinšek, Janez Kočevar, Leopold Jerman, Vinko Svajger, Jože Vrščaj in Franc Korelc. Utaborili so se v Miklarjih pri studencu z imenom Kozlova voda. Akcija pri Vranovičih je povzročila Italijanom veliko strahu. Dobili so bojne čelade in premikali so se smeli samo v večjih skupinah. Šef policije Bataglio je bil s svojimi agenti in psi prvi zaposlen, odkril ni ničesar, dasiravno je zaprl nekaj nedolžnih ljudi. Udeležence akcije so vzeli v svoje okrilje noč in gozdovi.

Z nastankom partijske skupine se znatno razmahne dejavnost Osvobodilne fronte, ki dobi poleg propagande konkretno vsebino dela, to je nabiranje orožja, opreme, hrane itd. Ob tej dejavnosti so se samoj izločili razni frazerji in strahopetci, ki so se vključili v OF le iz spekulativnih namenov, v resnici pa so čakali navodila Londona in ubežne vlade in drugih političnih brodolomcev. Za osvobodilno gibanje je med belokranjskim ljudstvom neumorno deloval Anton Sušteršič, ki je vodil sestanke tudi v okupatorskih postojankah, dajal navodila in organiziral nove skupine za odhod v partizane.

V Vinici sta Janez Vitkovič in Jože Moravec 15. avgusta 1941 ustanovila OF. Sklicala sta zavedne ljudi kar v gostilni pri Benetiču, razložila program OF in pozvala ljudi k sodelovanju. Tu je bil prisot-

ten Ivan Benc, eden izmed vidnih voditeljev upora na Vinici 1919. leta. S tem sestankom so komunisti tudi na Vinici prevzeli politično pobudo in spekulanti so ostali praznih rok, kajti pošteni ljudje so se vključili v OF.

Prisega črnomaljskih skojevcev

Posebno aktivna je bila mladina, ki se je pričela združevati v organizaciji SKOJ. Z

Poročali smo že, kako vneto so se lotili člani Zveze borcev in drugi domačini urejanja skupnega grobišča in spominskega kamna 71 borcem NOB kot drugim žrtvam fašističnega nasilja na pokopališču pri Duhu, v Selih pri Semiču. Samo do 15. julija so člani ZB in drugi opravili nad 1500 prostovoljnih delovnih ur. Tu bo v nedeljo, 30. julija, žalna komemoracija, na katero vabi Krajevni odbor ZB v Semiču nekdanje borce in svoje padli junakov

vstopom v aktivno dejavnost so zlasti mlajši prisegli. Anton Sušteršič je zapisel nekaj starejših komunistov, ti pa so zaprisegli mladince. V Črnomlju sta Anton Malerič in Lado Mišiča konec julija 1941 zaprisegli v Fabjanovem skednju skupino devetih skojevcev. Mišiča je držal svečo, medtem ko je Malerič bral prisego, ki se je glasila:

»Jaz, partizan osvobodilne ljudske armade slovenskega naroda, ki se ob boku slavne delavske, kmečke in židovske armade Sovjetske zveze ter vseh ostalih za svobodo se borečih narodov borimo za osvoboditev in združitve slovenskega naroda, za bratstvo in mir med narodi, za srečnejšo bodočnost slovenskega naroda, prisegam pred svojim narodom in svojimi bojovníki, da bom dal vse svoje sile in vse svoje sposobnosti osvoboditvi slovenskega naroda, delovnega ljudstva ter vsa napredna svobodoljubna človeštva v svetu vojni proti fašističnim tlačiteljem in barbarom, da ne bom zapustil partijskih vrst, v katerem sem prostovoljno in zavestno vstopil, in ne odložil orožja do popolne zmage nad fašističnimi okupatorji, do popolnega urešenja velikega cilja slovenskega naroda. Prisegam, da bom v boju za te velike osvobodilne cilje s svojo krvjo branil čast in nedotakljivost naše partijske zastave in da bom, če bo potrebno, žrtvoval tudi svoje življenje. Za svobodo v boju!

To prisego so ponavljali skojevci; stoje in držali pesti v pozdrav.

Zivahno delo v Metliki

Dejavnost partije v letu 1941 dobi viden odraz tudi v Metliki. Semiču, Gradcu in sploh v Beli krajini s formiranjem partijskih skupin, ki nastajajo razen črnomaljske še v Semiču in Metliki. V Metliki so akcijo za prve partizane začeli Ivan Crnić, Jože Slanc, Lojze Mihelčič, Jože Borštner in Martin Zugelj. V ilegalo je odšla prva skupina pod vodstvom Ivana Crničca, ki so se mu pridružili Anton Prus, Franc Matjašič, Ivan Koplnič in Jože Slobodnik. V ilegalo so odšli v soboto, 7. septembra 1941. Ta skupina se je zadrževala le nekaj časa v okolici Drašič, nakar se je pridružila črnomaljski skupini v Miklarjih.

Z nastankom partijskih enot je znatno naraslo politično razpoloženje med ljudmi. Poleg tega so prihajale ugodne vesti o oboroženem uporu po vseh Jugoslaviji, zlasti v Srbiji, kjer so bili s prvimi napadi partizanov osvobojeni mnogi večji kraji. Tako se je na sicer temnem nebu pričel kazati svetel žarek, ki je dajal ljudem upanje na boljše bodočnost. V Beli krajini so nastajale možnosti za akcije proti okupatorju v večjem obsegu. Upor v širšem pomenu je vodstvo osvobodilnega gibanja nameno pričeti z rušenjem železniskega mostu pri Otovcu. V ta namen je terenska organizacija OF v Črnomlju v noči 26. avgusta 1941 odnesla iz kanjarškega rudnika 260 kg dinamita. Zaradi pomanjkanja strovala je rudnik prenehal obravnavati za tri dni. Italijani so zaprl 12 rudarjev, med njimi tudi Matijo Bahorja, ki je organiziral zaplemo. Spritno rudarjem so grozili s smrtjo, če ne povedo, kdo je odnesel dinamit. Postavljali so jih pred zid, da jih bodo streljali in pripeljali duhovnika. Izdal ni nobeden in čez nekaj dni so jih zaradi pomanjkanja dokazov izpustili.

Beg iz črnomaljskih zaporov

20. avgusta je črnomaljska organizacija OF organizirala pobeg urarja Alojza Fabjana in Antona Brula iz črnomaljskih zaporov. Zaprta sta bila, ker sta bila osumljena, da sta uplenila lovsko orožje, shranjeno na občini. Istega dne bi moral Italijani oba osumljena transportirati na sodišče v Trst, medtem pa je s pomočjo jetniškega paznika Martina Ko-

Spominsko obeležje ob cesti Črnomelj-Griblje, kjer je 6. septembra 1941 zaseda prvih belokranjskih partizanov napadla italijanska fašistična patrola

Fori, dva pa sta bila laže ranjena. Konj z vozom in mrtvim fašistom je zdirjal naprej, v tem trenutku pa je prišel italijanski sanitetni avtomobil. Partizani so napadli tudi fašiste v avtomobilu, ki so se po nekaj streljih razbežali. Nepričakovani prihod avtomobila je partizanom preprečil zapleno orožja in drugega materiala. Italijanski viri pravijo, da sta bila ob tem napadu ubita dva, ranjena pa trije fašisti. Pri partizanih ni bilo izgub nit ranjenih.

Ta akcija je med Italijani in domačo reakcijo, ki je ravno pripravljala slavnosti sprejem visokemu komisariju Ljubljanske pokrajine Grazioliju, izzvala velik preplah. Namesto cvetja in vdanostnih poklonov so Graziolijev obisk v Črnomlju 8. septembra 1941 »proslavili« s pogrebom njegovih zvestih črnosrajčnikov. V svojem besu so Italijani zaprli naj 250 ljudi, zlasti iz Črnomlja in okolice. V Adlešičih so kar po cestah pobirali ljudi, s katerimi so napolnili vse črnomaljske in novomeške zapore.

Narajačajočega upora prebivalstva se je ustrašili tudi bivši ban Natlačen. Ta je prav zaradi enakih pojavov tudi v drugih krajih Slovenije ponujal ostavko na svoj položaj, toda odstopil ni. Služil je okupatorju vse dotlej, dokler ga ni odstranila roka slovenskega naroda.

Tesno sodelovanje z Novim mestom

Glavna propaganda osvobodilnega gibanja za Dolenjsko je prihajala iz Novega mesta, ki je imelo organizirano tehniko. Od tu je prihajal literaturo zlasti Janko Stariha, ki je bil dijak novomeške gimnazije in se je vozil v šolo iz Črnomlja v Novo mesto. Po ustanovitvi partijske skupine v Miklarjih je črnomaljska organizacija OF nabavila šapirograf za lastne potrebe. Dobili so ga preko simpatizerjev OF Danila Berdona in Katice Malerič iz pisarne trgovca Petra Korena. Tiskarno so uredili v neki zidnici nad Tančo goro. Od tedaj je Janko Stariha prinašal iz Novega mesta le napisane matrice, raznoževal pa so jih sami. Glavno skladišče in razpečevalna baza literature je bila v Črnomlju pri brivcu Slavku Satošku, ki je opravljal kolportersko službo. Tako je poznal že vse napredne ljudi in jim obnem, ko so se prihajali brit, vedno vtaknil v žep zavitek z literaturo, ki je romala po vsej Beli krajini. Tiskarna s Tanče gore je bila pozneje prenešana k Zanu Springerju v Črešnjevcu, od tam pa na Vinomer in k Ivčevim v Metliki.

V pričetku oktobra je bil poklican v Novo mesto Matija Bahr. Novomeška organizacija mu je ob tej priliki izročila mitraljez »zbrojevo«. Ta mitraljez so Novomeščani na vrhem kamionu poslali na nek Gorjanec, tu so ga sprejeli partizani iz Miklarjev. Črnomaljskim partizanom je prve dni oktobra pridružil v Miklarjih še Ivan Crnić z ostalimi tovariši iz Metlike.

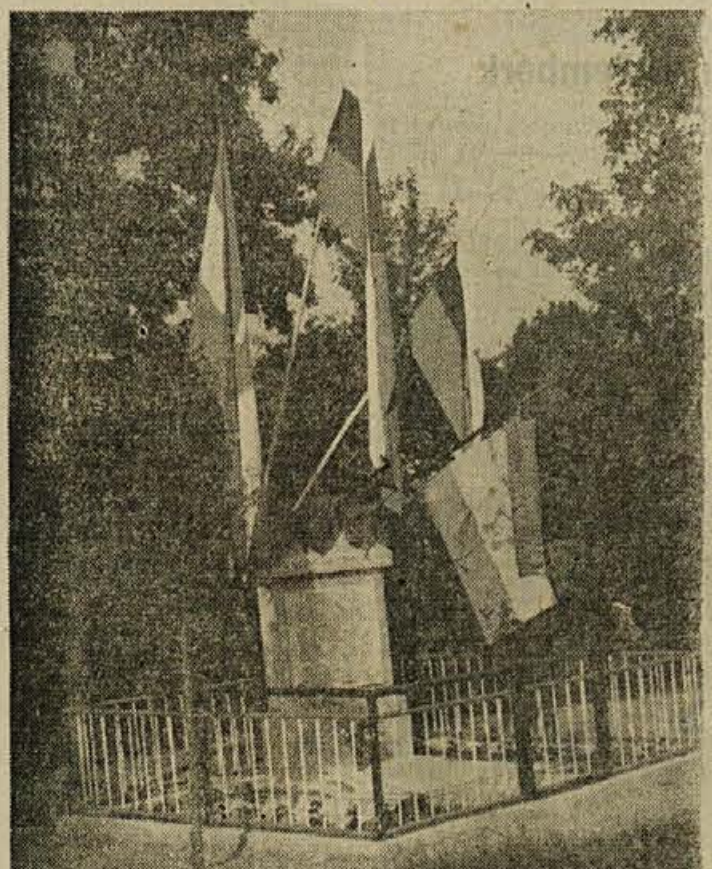
Tako je bila četica že številna in močno oborožena ter pripravljena za večji spopad z okupatorjem. Pripravljali so akcijo na otovski most, ki naj bi sprožila vstajo v širšem obsegu.

Do takrat so partizani opravljali sabotažne akcije in širili propagando. Odstranjevati so znake na križiščih ob cestah, rušili telefonske in brozjavne zveze itd. V vasi Klošter sta pripadnika OF Jože Koplan in Slavko Cerjanec ob prenosu orožja srečala italijanskega vojaka, ki ju je ustavil. Ilegalca sta bila urneža in sta Italijana ubila. Takrat so dobili še eno puško več...

Priprave za napad na Bučko

Medtem ko so Nemci pričeli izseljevati Slovence v okolici Brežice ter naseljavati v te kraje svoje nemške družine, zlasti Kočevarje, je vodstvo osvobodilnega pokreta začelo z akcijo, da bi preprečilo namesto okupatorja. V ta namen se prično koncentrirati slovenske partijske enote, da bi preprečile izseljevanje. V sklopu teh enot, ki bi se naj zbrale v začetku novembra pri Bučki na Dolenjskem, je bila namenjena tudi Belokranjska četa. Pismono navodilo o tem je prinesel posebni kurir iz Novega mesta okrožnemu sekretarju Matiju Bahorju. Ta je takoj obvestil o tem Antona Sušteršiča. Sklicala sta nekaj članov Okrožnega komiteja na sestanku, ki je bil v hiši brivca Slavka Satoška v Loki pri Črnomlju. Na sestanku so bili razen Sušteršiča in Bahorja še Jože Mihelčič iz Semiča, Jože Slanc iz Metlike, Milan Kovačič iz Gradca, ter Slavko Satošek. Po navodilih Vrhovnega poveljstva partizanskih čet Slovenije so združili belokranjske partizane v eno četo, ki se naj bi pridružila ostalim partizanom. Da bi povečali število partizanov, so sklenili poklicati še nekaj tovarišev, ki naj bi se pridružili Belokranjski četi.

Drugi sestanek z štirinajstimi člani je bil v nedeljo, 27. oktobra, v gozdu pri Grabrovcu. Na sestanku so bili Jože Borštner iz Metlike, Anton Sušteršič, Matija Bahr, Niko Zunič, mlinar iz Krpuce, Anica Ivec, šivilja iz Metlike, Milan Kovačič iz Gradca. Takrat sta imela Sušteršič in Borštner še posebno navodila za vključitev Belokranjske čete v akcijo pri Bučki. Na sestanku so se domnili, da se vsi belokranjski partizani zberejo 30. oktobra 1941 pri cerkvi na Smuku pri Semiču. Črnomaljska skupina je na to pot odšla demonstrativno skozi vasi z razvito zastavo, ki jim jo je oskrbela OF v Črnomlju. Na Smuku so našli Jožeta Mihelčiča in Francu Koširja. Ker so pričakovali še prihod drugih skupin, so prenočili v cerkvi. Naslednji dan sta prišli še skupini iz Metlike in Gradca. V gradski skupini so bili: Slavko Cerjanec, Anton Kovačič, Anton Muc, Alojz Jaklič. Po prihodu vseh skupin je tovariš Sušteršič sporazumno s ostalimi določil vodstvo čete. Za komandanta je bil postavljen Alojz Fabjan, za komisarja pa Jože Mihelčič. Poleg teh so bili v ožjem posvetovalnem štabu še: Milan Simec, Alojz Gajzer, Jože Vrščaj in Ivan Crnić. Četa je bila oborožena s mitraljezi, puškami in bombami. Nekateri so imeli tudi nože. Vsak pa je imel po 200 nabojev municije. Običeni so bili različni, večina v obleko bivših jugoslovanske vojske.

Ze prejšnji teden smo poročali, kako slovesno smo letos v okraju počastili DAN BORCA, 4. julij. Tudi številne krajevne organizacije Zveze borcev in Socialistične zveze so priredile vrsto uspeh akademij, prireditelj in počastitev padlih tovarišev. Tudi prebivalci okolice Uršnih sel so se zbrali že 2. julija pri spomeniku padlih. Z govorom in recitacijami so počastili 20. obletnico začetka naše ljudske revolucije. Letos so člani ZB v Uršnih selih že večkrat obiskali ljudi, s katerimi so prebili teška leta borbe; skupno so obudili spomin na vojno in obdarili stare aktiviste s skromnimi darili. — Tako kot v Uršnih selih, kjer so obnovili tudi spomenik svojim žrtvam, padlim za svobodo (na sliki) pa smo proslavljali DAN BORCA letos povsod po okraju. Nič manj slovesno se te dni ne spominjamo tudi 22. julija — DNEVA VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA, ki ga bomo počastili z množičnim obiskom Ljubljane in Zužemberka

Partizanske bojne enote na Rogu

Božidar Jakac: PARTIZANSKA BOLNIŠNICA »LESENI KAMEN« NA ROGU (pastel — 1944)

Prvi partizani, ki si na območju Roga oziroma njegovega podaljška v Poljanski gori postavijo svoje taborišče, so borci kasnejše Prve belokranjske čete. Ti so se 12. avgusta 1941 utaborili najprej na Miklarjih, kasneje pa se premaknili h Kozlovcu zdenca pod Debelim vrhom. Od tod so 6. septembra 1941 izvršili pri Gribljah prvi uspešni napad na italijansko kolono. Prvi partizanski strel so odmevali ob vzhodnem pobočju Roga v noči med 12. in 13. oktobrom 1941, ko so borci semiče partizanske skupine napadli sedež Kočevarske kulturne vojaške formacije, imenovane »šturm« v vasi Blatnik, kjer se je zaradi bližnje selitve Kočevarjev prav takrat mudila civilna komisija »Nemške preselitelne družbe«. Zažgana so bila štiri gospodarska poslopja, uslužbenec družbe pa je bil ranjen. Ti strelji so odmevali tudi v Berlinu in Rimu, kjer je nemško veleposlanstvo v zavedu interveniralo pri italijanskem ministru za zunanje zadeve, nakar je bila na Kočevsko poslana močna vojaška konvencija, da zagotovi miren potek kočevarske preselitve.

28. oktobra 1941 je osvobodilni pokret v Beli krajini zadel prvi težak udarec z umorom splošno znane in vplivnega političnega delavca in organizatorja OF Franca Špearharja iz Gorice pri Sinjem vrhu. Tega je po aretaciji skupaj z aktivistom Muvakcem zahrbtno ustrelila italijanska patrulja na zahodnem robu Poljanske gore nad Damijem ob Kolpi. Dan za tem so belokranjski partizani odšli na pohod proti Bučki na Dolenjskem, da skupno z ostalimi dolenjskimi partizani napadejo nemško postojanko. Pot jih je vodila po južnem robu Roga preko Mavrlena, Stražnjega vrha in Rodin na Smuk nad Semičem,

od tam pa v globokem snegu proti Krki. Zaradi nemožnosti prehoda preko nje so se vrnili in bili na Gorenjih Lazah za ceno 500 lir po uslužbencu žage na Radohi izdani. Zdad so ponovno odmevali strel v sosednjem Rogu, to pot v trdi borbi partizanov z veliko premočjo italijanske vojske. V neenakem boju je padlo 19 borcev.

Ko je zimsko jutro 3. novembra obsevalo pozorišče krvave tragedije, so poleg številnih vojakov italijanskih enot, ki so se od vseh strani zgrinjali v vas, prišli tudi uniformirani kočevarski kulturnobundovci, člani »šturma« iz Laz in nekaterih sosednjih vasi. Ti so znali ves svoj bes nad padlimi partizani, jim v otrdele ustnice tlačili tiče cigarete, jim zapenjali verige okoli vratu in jih vlačili po snegu.

Nekaj preživelih borcev te čete in dvoje novopriključenih partizanov si je v decembru 1941 postavilo novo taborišče v logarski koči na Gačah v Rogu. Tu jih je izsledil Auerspergov logar iz Črmošnjice in 17. decembra pripeljal oddelek karabinerjev in vojske h koči, borem pa je uspel preboj in umik brez izgub. Ti so v februarju 1942 prišli v partizansko taborišče na Gorenji Topli rebi na Rogu.

Po nameravani združitvi vseh dolenjskih partizanov, ki naj bi bila izvršena v zvezi z akcijo Glavnega poveljstva proti izseljevanju slovenskega prebivalstva v brežiško-kraškem predelu (napad na Bučko v noči na 2. november 1941), ni na osrednjem Dolenjskem in v Beli krajini bilo nobene partizanske enote. Borci Novomeške čete so se v glavnem vključili v Mokronoško četo, ki je decembra 1941 v taborišču na Molniku prišla v sestavi II. štajerskega bataljona, Belokranjska četa pa je bila na Gorenjih Lazah povečini uničena.

Okrožni komite KPS organizira nove odhode v partizane

Okrožni komite KPS in Okrožni odbor OF v Novem mestu sta ta čas razvijala veliko organizacijsko dejavnost katere sadovi so se pokazali še isto zimo. Ko je v septembru 1941 moral dotedanji sekretar komiteja Dušan Jereb-Stefan v ilegalo, je 2. decembra 1941 prišel kot njegov naslednik Viktor Avbelj-Rudi. Kratak posnetek iz njegovih zapiskov in spominov vam takratno stanje in razpoloženje v novomeškem okraju prikazuje takole:

Organizacija Osvobodilne fronte je bila izpeljana povsod, sodelovanje osnovnih skupin trdno, zato je bila tudi povezanost med najširšimi množicami vsestranska in trdna. Rajonski odbori OF v Novem mestu, Dolenjskih Toplicah, Žužemberku, Trebnjem, na Mirni, v Mokronogu in Sentjerneju so postajali žarišča, ko so v pozni jeseni in v prvi zimi 1941 ustvarjala razpoloženje in pripravljeno za sodelovanje z najodločnejšimi organizatorji osvobodilnega boja, s člani, kandidati in simpatizerji KPS, ki so bili v tej obdobji. Z gesli »Vsi v partizane« in »Vse za partizane« je bila označena osnovna naloga, ki sta jo postavila Okrožni komite KPS in Okrožni odbor OF, z vso dolednostjo pa jo je izvajal predvsem Okrožni komite preko svojih ljudi in organizacij na terenu ter tako uspešno

vojske, je bilo od takrat sem skritega precej orožja, ki je sedaj prihajalo na dan v takem številu, da so bile v partizane odhajajoče skupine in posamezniki dobro oboroženi.

»Takšno je bilo razpoloženje konec leta 1941,« nadaljuje tov. Viktor Avbelj, »za izvajanje dosledne politike vojaškega upora in omasovljenja Osvobodilne fronte ter utrjevanja Partije in SKOJ in za uspešno izvrševanje naj-

Na Brezovi rebi in Malem vrhu

Za zbirališče novih skupin partizanov je bila izbrana Auerspergova gozdarska kočna na Frati pri Brezovi rebi, kjer se je pri logarju J. Zupančiču že od poletja 1941 zadrževal v ilegali Jože Slak-Silvo, po napadu na Bučko pa tudi ranjeni Edi Valant iz Žužemberka ter ilegalce Rudo Zupanc iz Dolenjskih Toplic. Prva skupina Novomeščanov je odšla v partizane 5. in 6. januarja. Del teh je 5. januarja zvečer odšel po stranskih poteh za progo v Mirno peč, 6. januar predan pri Rupenovi in zvečer istega dne skupaj s tremi partizani iz Mirne peči oziroma okolice v snežnem meteuju odšel na Frato. Tam so se sešli z ostalo trojico Novomeščanov, ki so prišli preko Prečne in Suhorja nad gradom Luknja. V noči na 8. januar se je vsa skupina premaknila v oglarsko bajto na Kulovih selih in se združila s skupino iz Dolnje Strazhe, Gorenjske polja in Podturna. Nekako sredi januarja so se vsi šestnajst po številu, premaknili v zaselek Mali vrh nad Globodolom in se tam združili s šentjernejsko skupino, ki je odšla na pot že na Silvestrovo 1941. Na Mali vrh je poleg nekaterih posameznikov prišla še skupina iz Jurke vasi. Do 25. januarja je njihovo število naraslo na štirideset partizanov. Solsko taborišče na Malem vrhu je imelo svoje poveljstvo, ki so ga sestavljali: Dušan Svava - Dule Mornar kot komandir, Drago

Florjančič iz Sentpetra (Otročec) kot namestnik komandirja in Franc Pihne - Pavel Gorjanc iz Sentjerneja kot politični komisar. 24. januarja je prišel iz Nemške vasi pri Ponikvah v taborišče Jože Prija.

telj - Slobodan. Ker se je prav tega dne komisar Pihne po nesreči obstrelil s pištolo in so ga morali prepeljati v novomeško bolnišnico v oskrbo k dr. Ignaciju Pavliču, je bil Jože Prijatelj izbran za komisarja.

Ves ta čas je bolj ali manj snežno. Da bi bilo taborišče varnejše, so z Malega vrha odšli v gozd na Kamenskem vrhu nad Velikim Lipovcem in Kulovimi seli ter si izkopal večjo zemljanko. V njej so zaradi mraza mogli prebiti le eno noč, nakar so se zopet vrnili na Mali vrh. Zveza s taboriščem je bila preko Mirne peči, kjer jo je do svojega odhoda v partizane vzdrževal Adi Osterc, s Frato pa tudi preko Suhorja pri Prečni, kjer je oskrbovala zvezo družina Jarc.

V nedeljo, 18. januarja, je bil v gostini pri Kresalu na Rdečem kalu sestanek, katerega se je udeležilo približno 18 aktivistov iz Mirne peči, Trebnjega, Ponikev in Novega mesta, iz partizanskega taborišča pa Jože Slak-Silvo in Ivan Kovačič-Efenka.

Taborišče Jelenica na Rogu

Zaradi naraščajočega števila borcev je na Malem vrhu postajalo vedno bolj tesno, pa tudi razvedelo se je že precej po okoliških vaseh. Glede na vse to in na potrebno konspirativnost šolskega taborišča je vodstvo v Novem mestu sklenilo premestiti taborišče na Rog, kjer bi izpraznjene kočevarske vasi lahko nudile boljše pogoje za prezimovanje in vežbanje. Proti koncu januarja je bila pomikala dolga vrsta partizanov čez Brezovo reber in mimo Frate v dolino in skozzi Gorenje in Dolenje Polje ter preko Krke mimo podružne Antonove cerkvice nad Meniško vasjo na Podturn in od tod v globoko zasnežene roške gozdove. Za taborišče je bila izbrana logarska kočna v 38. gozdnem revirju na Jelenici. Zveza s taboriščem je bila v Podturnu, potrebno slamo so si oskrbeli v opuščeni vasi Ribnik, kurirsko zvezo z Novim mestom pa je vzdrževal dijak Ljubo Košir. Na Frati je ostal Jože Slak-Silvo, da skrbi za odpremljanje novih borcev v taborišče na Rogu.

Kljub visokemu snegu in mrazu je število borcev stalno raslo. Prišla je nova novomeška skupina, predvsem dijaki, in prinesla s seboj prvo zbrojevsko. 3. februarja 1942 so v taborišču formirali dva voda (tako so prvotno nazivali enote, ki se je kasneje imenovala četa); komandir ene je bil Jože Prijatelj-Slobodan, druge pa Dušan Svava-Dule. 5. februarja je prišel v taborišče Filip Tekavec-Gašper s skupino borcev iz bivše Ribniške čete, ki je postal vojaški inštruktor, predtem pa je bil komandir Ribniške čete na Travnici gori in nato politdelegat v 2. vodu III. bataljona »Ljubo Serce« na Krimu. (Po napadu III. bataljona na postajo Verd pri Borovnici 2. februarja 1942 so enote bataljona doživle težak napad italijanske vojske, ki je v močnih oddelkih vse do 22. februarja vdiral na področje Krma. V teh bojih je 7. februarja pri Hribarjevem padel komandant bataljona Miloš Zidanski - Zdravko, 12. februarja pa se je bataljon razdelil tako, da sta 3. in 4. vod odšla na Mokro, 1. in 2. pa v Loško dolino na Notranjsko.)

Vedno številnejši skupini dolenjskih partizanov je bilo treba dati višjo vojaško organizacijsko obliko. Ko se je v tej zadevi novomeški okrožni komite obrnil na Glavno poveljstvo slovenskih partizanov,

važnejše naloge, to je mobilizacije ljudi v partizane. Vse to je že v decembru in januarju imelo izreden uspeh. Ze v teku decembra je pravzaprav bila izvršena mobilizacija, ki sta jo vodila partija in Okrožni komite. Tisti, ki so odšli v partizane v začetku januarja 1942, so bili dejansko mobilizirani že sredi decembra 1941 in so že od tedaj aktivno sodelovali kot partizani.

nočnem pohodu premaknjo mimo Podstenic v Gorenjo Toplo reber. Tja je prišla ta čas skupina iz Sentpetra in prinesla drugo zbrojevko. Na Topli rebi je postajalo vedno živahnije, prihajali so posamezniki in skupine iz Novega mesta, vasi pod Rogom, Dolenjskih Toplic, Vavte vasi in drugod, med njimi tudi: trije borci Prve belokranjske čete.

(O oddaji smuči za partizane pripoveduje upravnik Studijske knjižnice Bogo Komelj, ki je bil pred svojim konfirmandem spomladi 1942 poverjen za zbiranje opreme za partizane, tako: Ena največjih masovnih akcij v zimi 1941/42 je bila oddaja smuči za partizane. Zan More ni je namo. Blizna se je peša ura popoldne, policijska ura je bila blizu. Med 7. in 16. februarjem 1942 je Visoki komisar določil prepoved izhoda za čas od 17.30 do 6.30 ure zjutraj. Ker je bil med vojno čas uradno pomaknjen za 1 uro naprej, se je policijska ura začela dejansko ob 16.30 normalnega časa, torej tudi februarja se za belega dne. Cakal sem pri kozlovcu skupaj z Ljubom Koširjem. Prva sta privozila na smuče Dragica Košir in Suhli, za njima pa vrsta drugih. Odgali so smuči, Senk jih je

prejemal na kozlovcu, podajal mu jih je Ljubo Košir, jaz pa sem vsak par posebej povezoval. Smučarji so drug za drugim prihajali in oddajali smuči tako, da jih je bilo ob koncu oddanih več kot sto parov. Vse smuči so prišle v partizansko taborišče.)

Po podatkih, ki jih je leta 1930 zbral Drago Gregorc, upokojeni solski upravitelj iz Dolenjskih Toplic, in objavil v Dolenjskem listu, je bila na dan Rdeče armade 23. februarja prirejena na Gorenji Topli rebi partizanska proslava, ki so se je udeležili tudi nekateri aktivisti iz doline in prinesli partizanov v dar zdi je tretji mitraljez. (Gregorc piše med drugim: Kako so batizani pri Sv. Petru dobili prvi mitraljez. Dolenjski list 1930, št. 23, stran 3. Pisce se moči, ko navaja, da je bil to prvi mitraljez, ki so ga dobili partizani na Rogu. Bil je tretji. Gregorc piše med drugim: »Ko so partizani, ki so bili na položaju pri Sv. Petru pri Topli rebi (prav: v taborišču na Gorenji Topli rebi) razpravljali o obilnicni ustanovitvi Rdeče armade, so na proslavo povabili tudi aktiviste iz topliške doline. Povabili so v prvi vrsti Alojzija Bradaca iz Podhose z marčevskega območja, ki je bil v taborišču aktivista. Bradac je povabil Antona Henigmana, ki je izjavil, da praznih rok ne gredo na proslavo, pač pa da bodo ob tej priliki poneli partizanom mitraljez. Dogovorila sta se, da bo dan pred odhodom k Sv. Petru vozil Bradac snoj v gnojnem košu v vinograd v Ljubane preko Toplice in, ko se bo vrnil, bodo v košu položili mitraljez. Za dobro prekrilij in ga prepeljali skoz Toplice v Podhose. Kakor dogovorjeno, tako storojeno... v Podhosi so prespali noč in drugi dan zgodaj odšli z mitraljezom proti Sv. Petru, da bi jih ne opazili sovaščani, ki so tedaj še spali.)

Pod Sv. Petrom je bila že postrojena četa partizanov, ki je pričakovala goste. Kakšno veselje je nastalo med partizani, ko so zagledali dobro ohranjen mitraljez! S kakšno častjo so ga sprejeli in ga slavnostno odnesli v postojanko. Gostje so bili priščno sprejeti, nakar se je začela partizanska proslava obilnice ustanovitve Rdeče Armade.

Ustanovitev Dolenjskega bataljona

Število borcev je s prihodi skupin in posameznikov stalno naraslo. V začetku marca 1942 so obiskali taborišče člana OK tov. Ivan More in Viktor Avbelj-Rudi ter Milan Venišnik in se prepričali o dobri oborožitvi, opremini in pripravljenosti za borbo. Tako je potem 11. marca 1942 bilo izvršeno formiranje V. partizanskega bataljona, imenovane »Dolenjski«, in izbrano poveljstvo: komandant Ivan More - Zan Rome, namestnik komandanta Filip Tekavec-Gašper in komisar Dušan Prijavec-Ahac. Po formiranju bataljona je Duletova četa odšla z Roga in preko Krke na Frato, od tam pa v neposredno bližino zaselka Ostri vrh. Na Frati se je četj pridružil kot komisar Jože Slak-Silvo, ki je do tedaj prebival tam in mimod drugega organiziral na Frati prvo popraviljalnico orožja.

10. marca je odšla na Rog nova skupina s šentjernejskega polja in prišla 13. marca na Toplo reber. Maks Valj pripoveduje o tem:

»V začetku marca 1942 smo prišli sem (na Rog) skupina 23 tovaršev iz šentjernejskega področja. Med nami so bili fantje iz Sentjerneja in okoliških vasi, ki so se že prej zbrali na Gorjancih. Vsi smo bili oboroženi. Na Topli rebi v Rogu smo se sešli s topliško skupino. V njej so bili fantje s področja Dolenjskih Toplic, pa tudi iz Mirne peči in Novega mesta. Na Topli rebi so

Premik na Toplo reber

V koči na Jelenici, ki jo je oklepel nekaj metrov visok sneg, je postajalo vedno tesneje, premike na večjo daljavo je mogla vršiti le smučarska desetine, pa tudi strateška lega keve ni bila najboljša. Ker je število borcev tako naraslo, da bi lahko zasedli in zastržili že celo naselje, se je taborišče okoli 15. februarja v

Okupator nas je zapisal poginu; hotel nas je streliti in zbrisati s površja sveta. Hlapci, psi, ničredna golazen in sužnji XX. stoletja naj bi postali. Računi nemških »nadljudev, italijanskih fašističnih rokovolov in domačih oprtnikov, ki so za skledo smrdljive okupatorjeve juhe prodali svoj ponos in ime, pa so zvodneli ob jekleni volji ljudstva, ki je pod zastavo Komunistične partije našlo sebe in svojo pot v svetlo, ponosno bodočnost! Vstali smo, se dvignili na kolena in če višje, se vzpeli pod nebo in povedali vsem in vsakomur: SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU! In priborili smo si to zlato, ljubo svobodo in z njo čast, poštenje, neodvisnost, srečo in blagostanje, mir in kruh, varen krov nad glavo in svetlo bodočnost! Vsem borecem partizanom in aktivistom in sodelavcem na frontah in v zaledju, voditeljem ljudske revolucije, komunistom in skojcem, vsem zavednim članom OF in socialistične zveze, mladini in tovarišem v vrstah naše ljudske Armade: borbene pozdrave ob slavni obilnici VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA!

na Dvoru ali v Žužemberku. Izbran je bil Žužemberk. Borec Duletova četa Stane Zura-Džuro pripoveduje o tem: »Ko smo orišli na Ostri vrh, je komandir Dule poslal mene kot kurirja nazaj v štab bataljona, ki se je medtem premaknil s Tople rebi na Rdeči kamen, s sporočilom in načrtom za akcijo na karabinersko postajo v Žužemberku. Nato je bil pripravljen dokončni razpored čet za napad.«

Dan pred odhodom v napad, 24. marca 1942, je partizanska patrulja blizu Gor. Tople rebi ujeta tri sumljive tuje, ki jih je spremljal S.ovec Ivan Vidmar-Džon, kovač iz Brezovega dola. Vidmar je ostal pri partizanih, trije tuje, od katerih sta bila dva uradnika »Emone«, tretji pa po vsej priliki karabinjer, so bili zaradi vohunjenja ustreljeni. Branko Vandot, partizan iz prve novomeške skupine, je prisel o tem v svojih rokopišnih zapisnikih: »Obveščeni smo bili, da bodo prišli za nami ogleddvat kot uslužbenec »Emone« v rodoljube preoblečeni Italijani. Res smo kmalu neto juru na Spodnji Topli rebi pod vasio Rdeči kamen zagledali tri Italijane. Dva sta bila fašista, oborožena s pištolami.«

Poveljstvo dviljeze »Isonzo« pa je o tem 19. maja objavilo posebno poročilo, iz katerega povzemamo:

»24. marca so odšli uradniki družbe »Emona« Bez Giovanni (rojen v Longoraju), Dobrila Aldo (rojen v Capodistria), kmetijski strokovnjak ter Vannini Valter iz Casenove, tudi kmetijski strokovnjak, okrog 8 ure iz Staroga loga proti Topli rebi. V Topli rebi sta ostala Dobrila in Vannini. Bez in en slovenski delavec, ki je pripadal isti družbi, pa sta se ustrelila proti Rdečemu kamnu. Čim sta prispela v gozd, sta bila ujeta od neke uporniške patrola. Nekaj ur kasneje so se uporniki prikazali tudi v Topli rebi in prišli tudi Dobrila in Vannini. Preiskali so ju in jima vzele dokumente, prav tako pa so vzele samokres in ves denar. Nekaj ur so ostali pri upornikih, ki so jih izpraševali o delovanju družbe Emona. Z Vanninim, ki je vseučilni dijak, so govorili o italijanskih solah in študijih... Smrtna obsodba je bila izrečena le nad tremi Italijani s slededim besedilom: Bili so Italijani in fašisti. Obsodba jim je bila prebrana ob 17. uri v bližini hiše na Rdečem kamnu... Trupla so zakopali v snegu... 18. aprila pa je poseben oddelek odšel na kraj dogodka in pobral trupla... (Slovenec 19. maja 1942, štev. 114, str. 2.)

V noči med 25. in 26. marcem so partizanske enote odhajale z Roga v napad na Žužemberk, pred odhodom pa še shranile nekaj zabojev municije, ker so je imeli dovolj.

Pri napadu na Žužemberk so sodelovale vse tri čete Dolenjskega bataljona: Duletova četa na Ostrem vrhu je bila določena za zasedo proti Dobrniču in Zagradcu, Črtova za zasedo v smeri proti Novemu mestu, Slobodanova pa za napad sam, ki je bil izvršen 26. marca zjutraj. Glavno poveljstvo je v svojem poročilu, objavljenem v Slovenskem poročevalcu št. 16 z dne 21. aprila 1942, javljalo: 26. III. je četa Dolenjskega odreda (prav: bataljona; odred je bil formiran več kot mesec dni kasneje) napadla Žužemberk in ga zasedla; po enopolnurni borbi se je umaknila brez izgub; italijanske žrtve niso znane.

Napad na karabinersko postajo je potekel tako, da so bile ob prvem svitu 26. marca okoli te postavljene zasede, posebna udarna skupina sedmih borcev pa naj bi vdrla v karabinersko postajo v hiši Venca Koščeka na trgu. Udarni skupini kljub nad uro trajajoči borbi, med katero sta se ji priključila še dva borca, ni uspelo zavzeti postojanke in je bil dan znak za umik v smeri Ajdovce - Ostri vrh.

Prvi napad na Žužemberk

Medtem je število borcev Dolenjskega bataljona na Rdečem kamnu in na Ostrem vrhu prekorinilo število 170. V do-

Kmalu po umiku partizanov je napadeni postojanki že prišla na pomoč večja motorizirana kolona italijanske vojske in kmalu pričela z zasledovanjem. Slobodanova četa se je iz Žužemberka umaknila v Stransko vas in od tam čez Cegelnico in Stavčo vas skupno s Črtovo četo proti Ajdovci in mimo Frate na Ostri vrh, kamor se je iz zasede vrnila tudi Duletova četa. Od tu bi se čete morale raziti na novodoločena operativna področja. Zjutraj 27. marca pa je bil bataljon že napaden po močnih italijanskih enotah, ki so obkobile v širokem krogu odsek Ostrega vrha.

Samotno Smolčičevo domačijo pod Ostrim vrhom, kjer je v bližini bilo taborišče Duletove čete, so požgali in pri tem ubili enega partizana, domačine odpeljali, taborišča pa niso odkrili. Do spopada je prišlo le s Črtovo četo, sicer pa so se Italijani boju izmikali. Toliko huje so se zato znesli; nad partizane so se izmikali, ki so jih

do ofenzive v avgustu 1942. leta

zajeli pod Frato, jih mučili in potem postrelili. Drago Suhi piše o tem v svojih spominih: "Okoli Frate se je to jutro odigravala strašna drama. Prejšnjega dne zvečer se je pet partizanov oddvojilo z dovoljenjem četnih starešin od bataljona in se napotilo v smeri Frate z namenom, da bi tam počivali in zdravili močno ožujene noge. Bili so: Gromov Savo in Petričev Maks, dijaka iz Novega mesta, Potočarjev Lojze, pek po poklicu in doma iz Mirne peči. Sprajcarjev Lojze, trgovski pomočnik iz Novega mesta, in še neki partizan, ki se je priključil bataljonu med potjo ob umiku iz Žužemberka. Prišli so v gozdarijevo kobo na Frati. Žu-

pančičeva družina je takoj poposredila za rane na nogah teh borcev.

Bilo je še pred šesto uro tega dne, ko so vsi zapuščali gozdarijevo kobo in se napotili proti taborišču pod Ostrim vrhom. Tedaj so jih iznenadili rafali iz mitraljeza. Ko so spoznali nevarnost, so spremenili smer in stekli proti dolini. Od tam se ni bilo slišati italijanov. Na vsi nesrečo so padli že skoraj v dolini in italijansko zasedo. Kot lačne in krvoločne zveri so planili fašisti: iz zasebne na iznenadne borce, jih podrla na tla, pretepli s puškami in odpeljali proti Globodolu. (Vihar ob Krki I, rokopis).

čas pridruži drugemu vodni na Gorjancih. Do tega pa ni prišlo in so se ti borci kasneje pridružili Martinovi četi na Rogu.

Po napadu na karabinjersko postajo v Žužemberku in spopadu na Ostrim vrhu so Italijani 27. marca izvrševali vrsto zastraševalnih akcij in preiskav, zlasti v Straži, Toplicah in okoljskih vaseh, ter zaprli nekaj (sodelovanja z uporniki) osumljenih ljudi. Ko je tako Jonov vod na poti proti Rogu prišel v noči 27-28. marca v bližino Gorenjega Polja, je iz vasi vračajoča se patrola prinesla govorce, da je Rog poln italijanske vojske, da so Toplice zasedene in da pot preko mostu na Dolenjem Polju ni prosta. Na posvetu so borci sklenili, da se za nekaj časa razidejo po domovih, orožje poskrrijejo in se v desetih do štirinajstih dneh zopet zbera na Rogu. Večina je storila tako, le borci s Podturna, katerim se je čez tri dni pridružil tudi vodnik Jon, so ostali skupaj, prekoračili most in se skrivaj nastanili na Riglju. Od tod so 3. aprila odšli v krasko jarno nad Podturnom, imenovano "skedenj".

Glavno poveljstvo je nato 20. aprila 1942 postavilo tudi štab Dolenjskega odreda, ki so ga sestavljali:

komandant dr. Marjan Dermastia - Urban Velikonja
komisar Jože Nose - Tone Špan
operativni oficir Franc Bukovec - Andrej Ježovnik
Štab III. grupe odredov je 24. aprila 1942 z naredbno št. 5 zapovedal formiranje Dolenjskega in Notranjskega odreda. Dolenjski odred naj bi imel dva bataljona: 1. bataljon so sestavljale čete bivšega Dolenjskega bataljona, ki so trenutno taborile severno od Krke, 2. bataljon pa čete južno od Krke s priključeno 2. četo bivšega Južnodolenjskega bataljona.

Se predno so ta povelja prišla do vseh enot, je bil v začetku maja na Blatnem klancu (Zabukovec pri Mokronogu) sklican sestanek poveljnikov in politkomisarjev dolenjskih partizanskih enot ter zastopnikov terenskih organizacij, na katerem so sklenili, da se spridlo velikega priliva novih partizanov in razvijajoče se partizanske ofenzive bataljon razširi v odred.

Na podlagi tega sklepa in zgoraj omenjenih naredb je štab III. grupe odredov takoj po sestanku še na Blatnem klancu izdal 9. maja naredbno o formiranju štirih bataljonov odreda in imenovanju bataljonskih štabov. Martinova četa je postala 3. bataljon DO z operativnim področjem na topliškem odseku, se pravi na Rogu in njegovem okolju.

Štab 3. bataljona so sestavljali:

komandant Martin Kos - Martin Smarčan (Martinov) komisar Franc Perovšek - Lado Krčan
operativni oficir Boštjan Hostnik

Po konferenci na Blatnem klancu se je Martinova četa premaknila s Pogorelcu v rešev 23 nad Podstenicami, na kraj, ki mu pravijo Anžetov vodnjak, in se preuredila v 3. bataljon DO, ki je imel štiri čete:

Razmah enot in njihovega udejstvovanja ob stalni podpori prebivalstva

Ceprav napad v Žužemberku ni bil vojaški uspeh, ima v razvoju osvobodilnega boja na Dolenjskem svoje značilno mesto, ki ga Viktor Avbelj-Rudi že v omenjenem Zapisku tako ocenjuje:

"Kakšno je bilo razpoloženje v Osvobodilni fronti, pa najbolje pokaže položaj po napadu na Žužemberk, ko se je V. bataljon razdelil na 4 dele; iz treh so nastali samostojni bataljoni, en del pa se je kasneje združil z Martinovo četo. Žužemberški napad je pomenil izredno velik preokret položaja na Dolenjskem ne glede na potek samega napada. Takrat je naša vojska, ki je bila do tedaj še nekako zakonspirirana, šla v neposredno dejstvo. To je bistvo stvari, saj je to na eni strani pomenilo približevanje borcev neposrednim nalogam na terenu, po drugi strani pa približevanje prebivalstva našim partizanskim enotam. To je posebno važno zaradi tega, ker so bile te enote odlej stalno v stiku s prebivalstvom, in to v takšnem stiku, ki jim je omogočal stalno pripravljivost za borbo. Izredno važno pa je to, da so te enote pomenile jedro nove vojske, saj so iz teh začetkov potem nastali odredi, brigade itd."

Proti večeru 27. marca so bile vse tri čete Dolenjskega bataljona zbrane v tako zvanem »Dobravski gmajni« (Dobrava pri Dobrušici), kjer je bilo vsaki četi določeno novo področje, na katerega se premika in postane tam jedro novih partizanskih enot. Slobodanova četa je odšla proti nemško-italijanski demarkacijski četi na Blatni klanc, Duletova četa na področje Smarčete in Skočjana, Črtova pa na Gorjance.

Z napadom na karabinjersko postajo v Žužemberku, spopadom na Ostrim vrhu in razpreditvijo čet na novih področjih je Dolenjski bataljon končal dobro zbiranje in vojaškega vezbanja.

Ob razdelitvi čet je Črtova četa imela dva voda. Vodnik prvega je bil Ivan Picelj - Jon, drugega pa Maks Valc. Drugi vod, ki je šel 23 borcev, je s komandirjem odšel na Gorjance, prišel tja 31. marca

Martinova četa na Pogorelcu

Tačas je na Rog prišla skupina partizanov iz Ljubljane, ki so jo prav takrat Italijani oklepali z žico in celo vrsto bunkerjev in štirarskih mest ter iz nje za nekaj časa odvzeli prve transporte in termitranceve. Skupina je štela 43 borcev in jo je vodil borec bivše Rasiške čete Martin Kos - Martin Smarčan. V njej so mimo drugih bili Albert Jakopič-Kajtimir, Franc Perovšek - Lado Krčan, Janez Hlebs-Ciro Zasavac, Vasa Ocvirje-Mitja itd. Nastanila se je na Pogorelcu nad istoimensko vasjo in imela svojo opazovalnico na vrhu hriba, od koder je bil širok razgled po vsej Topliški in Poljanski dolini. Skupina se je 10. aprila uredila v četo (4. četa D.). Komandir je bil Martin Kos, komisar pa Ciril Kerčič - Metod Cestnik. Četa se je imenovala Roška ali tudi Martinova četa. Preko aktivista Lofeta Bradača iz Podhoste so 10. četo dobili zvezec borci Dolenjske vojske, ki so jih priključili. Roška četa je rasla od dne do dne, prihajali so vanjo partizani in partizanke iz Dolenjske in drugih okol, prišli proti koncu aprila tudi trije Belokranjci, a se za 1. maj zopet vračali na domače področje, kjer se je urejevala nova Belokranjska četa. Proti koncu aprila je odšel Ivan Picelj-Jon z dve-

Partizanska spomladanska ofenziva in nastajanje osvobojenega ozemlja

ma tovarišča, da obvesti Črtovo četo na Gorjancih o vključitvi njegovega voda v novonastalo Martinovo četo na Rogu. Nad Stranjsko vasjo so izvedeli, da so tovarišča, ki jim je bil poslan naproti, Italijani ujeli. Zato so sami nadaljevali pot v Gorjance, se zlagali pri Vinku Padrišču, ki jih je vodil v taborišče Črtove čete pod Splozavpajem sredi prišli 1. maja. Roški partizani so takrat na Gorjance prvi prinesli enotno uvajajoče se partizansko pokrivalo »triglavke«. 3. maja so se zopet vračali na Rog.

Ob koncu aprila je bilo na Pogorelcu še do kolena snega, tabo-

Partizanska spomladanska ofenziva in nastajanje osvobojenega ozemlja

oroženih partizanov in imela puškomitraljez ter je s posekanim drevesjem zatrpala ceste proti Kočevju, 1. četa pa je varovala dohod iz doline Krke, taborila južno od vasi Lašče in imela 40 strelcev, 1 puškomitraljez in 23 neoboroženih partizanov. Stalna zaseda čete je bila nad ovink; ce-

DOMOVINA JE ENA NAM VSEM DODELJENA IN ENO ŽIVLJENJE IN ENA SMRT.

SVOBODI PREDANI ZA BOJBO SMO ZBRANI IN KAJ JE ŽIVLJENJE IN KAJ JE SMRT?

BODOČNOST JE VERA! KGOR ZANJO UMIRA. SE VZDIGNE V ŽIVLJENJE, KO PADE V SMRT.

(Verzi Otona Zupančiča na nagrobniku herojev v Ljubljani)

(Odlomek iz knjige »Partizanski Rog«, ki jo bo ob 20-letnici vstaje izdala DOLENJSKA ZALOŽBA)

rišno življenje pa je potekalo tako, da je bil vsako jutro zbor čete ob dviganju zastave in petju pesmi "Naglo puške smo zgrabili", nakar so sledile vaje in politične določila naredba o logorovanju ure, patroliranje itd., kot je to partizanski četi.

Tako so okoli 20. maja čete bataljona odšle na svoje odseke: 1. in 3. četa s štabom bataljona v Polomu, 2. četa v Radohu na zapadnem obronku Gorjancev, 4. četa pa je ostala na Rogu. V Polomu sta se obe četi ločili: 1. je odšla preko Smuce k vasi Lašče, 3. pa k vasi Mala gora. Štab bataljona je

ste Dvor-Lašče, cesta sama pa je bila prekopana in na več mestih zasuta z drevesjem.

S teh obronkih roških postojank so enote DO širile svojo ofenzivo v Suho krajino, Topliško dolino in proti Kočevju. Ločili: 1. je odšla preko Smuce k vasi Lašče, 3. pa k vasi Mala gora. Štab bataljona je

POPRAVEK

V članku »Dolenjski in njihov delež v uporu jugoslovanskih narodov v letu 1941«, objavljenem v našem listu št. 26-27 z dne 19. junija 1961 je treba popraviti predvsem tri tiskarske napake:

na strani 3, prvi stolpec uvoda: izraz, naveden med narekovaji »vaškim gnadam« je treba popraviti v »vašim gnadam«, kot je Janez Trdina za smehljivo poimenoval dolenjske graščake;

na strani 3, drugi stolpec uvoda: napačno je navedeno ime tekstilne tovarne in je treba namesto »Jugoturbina« vstaviti »Jugobruna«;

na strani 5 je treba v začetku drugega dela odstavka NAPAD NA BUČKO črtati konec prvega stavka, ki se glasi: »kjer je bil ustanovljen sredi decembra 1941 II. štajerski bataljon«. Ta bataljon je bil ustanovljen na Kremenjku, kot je pravilno navedeno na koncu odstavka GROSUPELSKO PODROČJE v drugem stolpcu iste strani. II. štajerski bataljon je prezimoval v taborišču na Pugledu nad Podmolnikom od sredine januarja 1942 dalje.

Prvomajski miting 1942

Za proslavo 1. maja je četa priredila na Pogorelcu partizanski miting, katerega so se udeležili tudi aktivisti iz doline in prinesli borcem približke in cigarete. V mraku je četa odšla v dolino in mimo Podturna in Meniške vasi čez Krko pri Dolenjem Polju ter od Gorenjega Polja do klanca Strmolja proti Straži požagala brzojavne drogeve in večja drevesa ob cesti, na Strmolu pa cesto prekopal. Na povratku so z ostrizanjem kaznovali nekaj delčkov.

Po poročilu štaba DO so borci Roške čete 2. maja 1942 izgnali iz roških gozdov še zadnje delavce, ki so podirali drevese za Italijane, 3. maja so četne patrolje obstrlevalje italijanske posadke v Straži, Toplicah in v Soteski, med 3. in 6. majem pa so izgnali iz Poljan, Občic in Starh žag nekaj preostalih Kočevarjev, ki so še vedno uganjali petkološko in izgnali jali in celo kupovali od »Emoneposseta za izseljene Kočevarje, ki

Južnodolenjski bataljon

Glavno poveljstvo v Ljubljani je pred formiranjem štabov Grup odredov v aprilu 1942 z odločbo postavilo posebna vodstva za Gorenjsko, Stajersko in za Ljubljansko pokrajino, imenovana pokrajinski štabi. Za področje po Italijanih okupirane Slovenije sta sestavljala štab namestnik komandanta Glavnega poveljstva Aleš Bebler - Primož Tratnik kot komisar in Ivan Jakič - Jerin kot komandant. Nekaj pred 18. marcem 1942 sta odšla iz Ljubljane v taborišče 3. in 4. čete bataljona »Ljubo Sercer« na Mokrecu. Prav tiste dni so enote I. grenadirskega polka iz divizije sardinskih grenadirjev s priključenim IV. bataljonom črnih srajc prodirale po zasneženem Mokrecu in se 18. marca pri lovski koči turjarskega grofa spopadle z borci Sercerjevega bataljona.

Partizanske enote so se umaknile obkolitvi preko Kozjih sten in preko Zale v Iški, prišle na Travno goro ter se okoli 20. marca združile z ostalimi enotami Sercerjevega bataljona. Tu je Pokrajinski štab oddvojil iz bataljona skupno

»Takole je bilo: 23. julija 1942 so Italijani prodirali proti Rogu. Mi, Tomšičevci, smo se v znanih ovinkih Roške ceste razporedili v kakah 2.000 metrov globoko zasedo, pa Italijanov nismo pričakali, ker so zavili po dolini proti Črmošnjicam... Tako je pojasnjeval narodni heroj Stanko Semčič-Daki položaje proletarske brigade Toneta Tomšiča ob koncu julija 1942 na Rogu, ko je v četrtek, 15. junija 1961, pripeljal pionirski »Odred 20-letnice revolucije« na partizanski Rog. (Na sliki: komandant Dak, inž. Ljudmila Krese-Maruša in prof. Janko Jaro, ravnatelj Dolenjskega muzeja - na Podstenicah)

ostal na položaju jugovzhodno od Poloma. Po poročilu nadzornega organa štaba DO Janca Hlebsa - Cira Zasavca z dne 27. maja 1942 je 3. četa štela 50 oboroženih in 20 ne-

Napadi proti Kočevju in Novemu mesu

Kajtimirova četa je s svojih položajev pri Maji gori hodila v zasede proti Kočevju in zlasti vzmirljala italijanske straže okoli rudnika ter napadala vlake in rušila progo. Oddelek partizanov te čete je 30. maja prišel v Klinjo vas in ukazal rudarjem, naj zapuste delo, v noči na 31. maj so odnesli del tirnic med Staro cerkvijo in Lipovcem, 2. junija popoldne se spopadli pri Stari cerkvi z italijansko patroljo. Četa se je še bolj približala Kočevju in se ustavila nad vasio Sela (Zeljne). Od tod so se dogovorili z rudarji, ki so v noči na 5. junij v četno taborišče s štirimi pari koi pripeljali na starih vozev moko, slador in maščobo. Vprega in vozniki so ostali pri partizanih. V noči na 12. junij so obstrlevali posadko v Kočevju in v noči na 15. junij metali ročne bombe na zaporna mesta ko-

čevske garnizije. Italijansko oporišče pri rudniku so obstrlevali 19. junija, naslednjega dne pa je prišlo do spopada v Klinji vasi.

Enako udejstvovanje se je razvijalo tudi na ostalih robovih Roga in njegovega podaljška Poljanske gore: 27. maja so pod Brezjem oziroma Blatnikom nad Semečim onesposobili vodovodne naprave, zato so morali italijanskim posadkam v Semeču in Črmojniu dovažati vodo s cisternami; 30. maja so borci 2. čete 3. bataljona DO pri Birčni vasi obstrlevali cisternski vlak in ga malo kasneje pri Uršnih selih iztrčili, se naslednjo noč spopadli z italijanskim oddelkom pri Skranjčah in v jutranjih urah napadli železniško postajo v Kandiji; 1. junija so borci Notranjskega odreda uspešno napadli italijansko posadko v Starem trgu ob Kolpi.

Pojasnilo

Na vprašanja nekaterih naših bralcev glede odlomka »Novomeška četa« v članku »Dolenjski in njihov delež v uporu jugoslovanskih narodov v letu 1941« (Dol. list, 29. 6. 1961) pojasnjujemo, da je pri oznaki »partizansko taborišče na Brezovi rebr« mišljeno celotno področje Brezove rebr, torej tudi znana partizanska Frata.

Dolenjski odred

Tako kot Martinova četa na Rogu so se krepile tudi ostale čete Dolenjskega bataljona in že preraščale v samostojne bataljone, katerim je bilo treba dati enotno višje poveljstvo. V teku je bila reorganizacija slovenske partizanske vojske, kot sta jo določali Naredbi št. 1 in 2 Glavnega poveljstva z dne 4. aprila 1942. Z naredbno št. 1 je bilo na ozemlju tako imenovane Ljubljanske

Osvoboditev Dolenjskih Toplic

Četa na Podstenicah je imela svoje stalne zasede na Ram-pohi, vdirla pa globoko v dolino in se tam spopadala z italijanskimi oddelki in končno osvobodila Dolenjske Toplice - okolico. Topliške majske dogodke je učiteljica Slavka Kernnikova v svojem dnevniku opisala takole:

Nedelja, 17. maja 1942: Ponoči zadelali partizani z drevesi svoje domovne ceste v Toplice. Vso noč so sekali in podirali drevesa. Govorilo se je, da so partizani poslali topliški italijanski posadki ultimatum, da naj Italijani v teku 1 tedna zapustijo Toplice.

Ponedeljek, 18. maja 1942: Danes ponoči so prvič partizani sredi Toplic streljali. Strelji so padali proti Ptastovski hili in župnišču (italijanski postojanki). Bilo je nekako 6-8 strelcev.

Binkoštna nedelja, 24. maja 1942:

Siraški karabinjerji in cariniki se odpravljajo in oddelke za stalno je Toplice. Nekako ob 3. uri popoldne se odpete zadnji italijanski priljubljeni voz. Eno uro pozneje strumno prikorača oddelek partizanov v Toplice. Vsi oprtni z nahrbtniki, puško preko ramen, ekrog pasu niz nabojev na »triglavkireta zvezda. S pozdravom - »Smrt fašizmu« korakajo mimo naše hise.

Binkoštni ponedeljek, 25. maja 1942: Siraški italijanski vojaški »artiljerija« (II. divizion 6. art. polka v Straži, op. D) odpeljejo iz Toplice popoldne vsoprevzelo topliške občine. Točno opoldne prikorača krdele partizanov. Po hišah brišejo italijanske napise, parole in slike italijanskih voditeljev in oblastencev. Pred gostilno Zupane drži vodja čete nagovor vaščanom.

Četrtek, 26. maja 1942: Popoldne prikoračajo partizani in

Naslednjega dne, v petek, 19. junija, je prišel v Toplice oddelek posadke iz Straže s topovi in od tedaj obstrleval okoljske gozdove. V ponedeljek, 22. junija, popoldne so partizani napadli oddelek italijanske vojske na klancu v Strmolu. Zvečer istega dne so za obletnico napada na ZSSR na vrhovih Roga in po okoljskih hribih zažareli kresovi, italijanska topniška posadka v Straži pa je z obstrlevanjem kresov poskrbela za kanonado, ki partizanom ni prizadejala škode.

Taki in podobni napadi so se ponavljali še ves junij in julij. Medtem pa je številčno stanje partizanskih enot vedno bolj rastle. V štab Dolenjskega odreda pri Polomu je n. pr. samo 25. maja prišlo 42 novih borcev iz Vidma-Krke in okolice, ki so se pod vodstvom Zana Horvata na koleh pripeljali po cesti in prinesli s seboj 38 pušk.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Partizanske bojne enote na Rogu do ofenzive v avgustu 1942. leta

V. GRUPA ODREDOV

(Nadaljevanje s 5. strani)
Zaradi vse večjega razmaha osvobodilnega boja je v drugi polovici junija 1942 prišlo do nove reorganizacije partizanske vojske: III. grupa odredov se je razdelila na III. in V. grupo odredov. Dolenjski odred pa je bil razformiran. Iz njegovega 1. in 3. bataljona je bil formiran novi Zapadnodolenjski odred (ZDO), njegov 2. in del 4. bataljona pa sta postala jedro novega Krškega odreda. V. grupa odredov so sestavljali Zapadnodolenjski, Belokranjski in Krški odred, štab grupe pa: komandant dr. Marjan Dermastia — Urban Velikonja, namestnik komandanta Janez Hlebč — Ciro Zavasce, komisar Jože Nose — Tone Span, namestnik komisarja Dušan Bravničar — Veljko Kočevar, obveščevalec Anton Pirjevec — Marko Belin, intendantka Mihaela Dermastia — Mara.
Mesec dni kasneje, 26. julija 1942, je bil imenovan nov štab, v katerem je komandanta, ki je postal instruktor Glavnega štaba slovenskih partizanskih čet, zamenjal njegov dotodanja namestnik Ciro, za komisarja pa je bil postavljen Lado

Ambrožič — Ambrož Rožanc, za njegovega namestnika pa Jože Nose — Tone Span. Član štaba je postal tudi zdravnik dr. Pavel Lunaček — Igor, Mesec dni zatem je bila V. grupa odredov zopet razformirana. Oboje operacijskih področij V. in III. grupe je ločila črta od Novih Lazov na Kolpi preko najvišjih vrhov Roga na greben Male gore in preko kočevske proge na Tabor in do Škofljice ter ob progi proti Ljubljani. Vzhodno od črte vse do Save in Sotle ter hrvatske meje je bilo področje V. grupe, zahodno od črte do skrajnih zapadnih slovenskih narodnih meja in Polhograjskih dolomotov pa področje III. grupe odredov. Štab V. grupe se je naselil na Rogu v logarski kočiji na Cinku.
Zahodnodolenjski odred, ki mu je poveljeval Martin Kos — Martinov in bil do srede julija njegov komisar Niko Silih — Niko Student (Boris Nikič), je imel tri bataljone: 1. je poveljeval Tone Zgonc — Vasa Dražan, 2. Viktor Varšek — Vase, 3. pa Albert Jakopič — Kajtimir. Po odhodu Nika Silih v Tomšičevo brigado je bil komisar ZDO Bogomir Peršič — Marko Dolinc.

in v Zagradcu. Kljub temu pa je postal položaj italijanske posadke v Žužemberku vse težji. Partizanske zasede na desnem bregu Krke nad Stranško vasio skoraj onemogočile gibanje italijanskih vojakov v trgu, na levem bregu pa je bila

posadka povsem odrezana od sosednjih postojank v Trebnjem in v Straži, tako da so mogli nekaj časa žužemberško posadko oskrbovati le z letali, ki so jih partizanske zasede stalno napadale z avtomatskim orožjem

Osvoboditev Žužemberka

Žužemberk, ki je po svojem položaju najpomembnejša strateška točka v gornji dolini Krke, bi morale prav sredi julija partizanske enote napasti in za vsako ceno osvoboditi. Zavedna povelja je Glavno poveljstvo že izdalo Proletarskemu partizanskemu udarnemu bataljonu Toneta Tomšiča in štabu Zapadnodolenjskega odreda. Vtem pa so Italijani sami nenadno Žužemberk izpraznili. Ko so partizanske enote že zavzemale položaje okoli Žužemberka in postavljale zasede ob vseh dohodnih cestah, je ob Krki navzgor prodirala motorizirana italijanska kolona in s tanki prišla v Žužemberk, da zavaruje evakuacijo tamkajšnje posadke, ki se je tiho pripravljala na odhod. Še v tem 13. julija je na 11 kamionih in nekaj vozovih v spremstvu treh tankov krenila po gorenji pot skoraj Zafaro in Trebče ter Sadijn vas na Dvor, da tako ves premik izvede kar najmanj opazno. Šele ko je vsa kolona od Dvora naprej prodirala po cesti proti Straži, so jo opazile partizanske patrulje, ki so prežale onstran Krke.

Ko je poveljstvo 1. čete 3. bataljona ZDO zvedelo za ta premik, je vsa četa krenila s položaja pod Laščami in hitela po desnem bregu proti Soteski ter nasproti zaselka Grmade dohitela sovražno kolono in jo obstrlevala. Žužemberk pa so zasedli hrabri borci Proletarskega bataljona in čete ZDO. V Žužemberku je bila postavljena prva komanda mesta v Sloveniji, ki ji je poveljeval Franc Smrke-Još. Komandant Glavnega poveljstva Franc Leskošek-Luka je komandi mesta podaril svilen zastavo

Ive Subić: KURIRJA

Ofenziva proti osvobojenemu ozemlju

Nekaj dni zatem sta hotela Proletarski bataljon, ki je medtem že postal sestavni del 16. julija 1942 na Cesti pri Starem logu ustanovljene I. slovenske proletarske udarne brigade Toneta Tomšiča, in Efenkova četa napasti in zavzeti grad Sotesko. Med pripravami za napad pa je 17. julija Glavno poveljstvo obe enoti nujno klicalo na položaje na Rog, kamor je vdrla mobilna

enota divizije "Isonzo" iz Novega mesta. Ta vdor je bil že sestavni del velike italijanske ofenzive proti osvobojenemu ozemlju in Narodnoosvobodilni vojski Slovenije, ki so jo italijanski letaki in razglasila napovedovali 15. julija in se je 16. julija 1942 začela z napadom na Krim.
Slavka Kerstnikova je o tem italijanskem pohodu zapisala v svoj dnevnik:

Cetrtek, 16. julija 1942: Iz Uršnih sel se približuje italijanska vojska preko Ljubna in Drganjih sel. Po poti požiga, mori. Nad Toplicami ustreljen neki Drgančan, ker ga je vojska zasedla izven domače vasi. Ničve ne sme zapustiti doma. Vendar beži večina Topličanov v roske gozdove. Ita-

Italijansko vojaško poročilo z dne 17. julija 1942 pa pravi o tem:

"Področje divizije 'Isonzo': Mobilna skupina je očistila področje Prapreče, Ljuben, Dol. Sušice, Dol. Toplice, Ubljilj, pred našimi četami." Istega dne so se patrulje te skupine spopadle s partizani pri Poljanah.

Bitka na Topli rebri

Mobilna skupina je iz Podturna prodirala po Roški cesti proti Podstenicam in Topli rebri in se tam utaborila. Proletarski bataljon Toneta Tomšiča pod Dakijevim poveljstvom in 1. četa 3. bataljona ZDO pod poveljstvom Efenke sta preko Lašč in Smuke v noči prodirala proti Topli rebri in v noč 19. julija obklobila Italijane v vasi ter jih napadla. V hudem, nekaj ur trajajočem boju so Italijani prebili obroč in se umaknili v dolino. Partizanske čete so se vrnile na Smuko, kjer se je Proletarski bataljon združil z že tam zbranimi ostalimi borci I. slovenske proletarske udarne brigade Toneta Tomšiča, ki je zdaj štela okoli 300 borcev, razporejenih v dveh bataljoni. Naslednjega dne se je Proletarska brigada premaknila v vas Cesto in okoliska selišča, v bližino Glavnega poveljstva. Tiste dni je prišlo tudi do spopada z motorizirano italijansko kolono, ki je iz Ko-

čevja prodrla do Starega loga in bila tam odbita. Večja enota divizije "Isonzo" je bila 23. julija zopet na pohodu proti Toplicam. Glavno poveljstvo je pričakovalo nov vdor na Rog. Zato je zapovedalo Tomšičevi brigadi, naj zavaruje dostop po Roški cesti. Brigada se je z ostalimi partizanskimi enotami, ki so bile na vzhodnem robu Roga, razporedila v globoko, nad 2 km dolgo zasedo v znanih ovinkih Roške ceste nad Podturnom. V skrbno izbranih in zamaskiranih položajih so čakali na italijansko kolono, ta pa je v Podturnu zavila proti Starim Zagam in Črmošnjicam ter odtoč proti Podgradu v Gorjančih.

Brigada se je vrnila v vas Cesto, kjer je bila 26. julija zvečer improvizirano proslava v čast Semiču — Dakiju, ene mu najbolj znanih partizanov, čigar junaštvo je prišlo že v pregovore, kot piše Edvard Koček v svoji Tovaršiji.

PRIČENJA SE NAPAD NA ROG

Takoj zatem je Proletarska brigada odhajala na področje Gorjanec, pod katerimi se je vgnezdil belogardistični "Stajerski" bataljon. Na svojem pohodu skozi roske gozdove je 29. julija opazila italijansko kolono (mobilno skupino divizije "Isonzo"), ki je preko Uršnih sel in skozi Črmošnjice prodirala po cesti mimo Komarne vasi proti Travniku in Ribniku. Ob zori 30. julija je pri Stalah obstrlevala brigada kolono in po krajši borbi nadaljevala pohod proti Gorjanec, sovražna kolona pa proti Beli krajini. Ta sovražna enota je v nadaljevanju svojih operacij v širokem loku "očistila" vse obrobje Roga od

Črmošnjice do Koprivnika, da določena dne na njej odmerjenemu odseku zapre obroč okoli Roga. 30. julija je prodirala po odseku Semič-Sela, 1. avgusta na področju Doblince-Tanča gora—Kotlina Dragatuš, se tega dne "spopadla z močnimi uporniškiimi skupinami na področju kote 217" (Beli hrib med Kvasico in Butorajem), 4. avgusta bila na pohodu skozi Hrast na Vinic; in Sinji vrh, 5. avgusta pa se od tam vračala proti Bojanecem in preko kote 223 v gozdu Veliko bukovec v Črmoelji, kamor je prišla 6. avgusta. Naslednje dni je iz Črmoelje prodirala zopet proti Kolpi in 13. avgusta "dosegla področje Kralji-

ter spotoma očistila področje na obeh straneh Predgrada, kote 742 (Kozice med Predgradom in Spodnjim Logom) in kote 617 (Vušec v Poljanski gori med Predgradom in Dragatušem). 14. avgusta — začetek ofenzive na Rog — je očistila predel med Knežjo lipo in Nemško Loko in potem zasedla položaje na črti kote 957—Koprivnik —Mačji hrib—Sredgora.

Teda dne je Ante Novak, komandant I. bataljona Kočevskega odreda, ki je bil po odhodu Proletarske brigade Toneta Tomšiča kot zaščitnica Glavnega poveljstva in političnega vodstva razmeščen med

Mobilna skupina divizije "Macerata" iz Kočevja je prav tako prve dni avgusta izpadla proti Rogu in 6. avgusta očistila Malo goro, vdrla proti vasi Kleče, pa se zopet vrnila v Kočevje in od onod izpadla proti Mozlju in Rajndolu, da določena dne udari proti severu ter zasede črto Onek—Mačkovec—kota 975, kjer dobi stik z mobilno skupino divizije "Isonzo".

Vse manevriranje velikih sovražnih enot, obeh mobilnih skupin in divizij "Cacciatori" in "Granatieri", ki sta prve dni avgusta operirali na kočevsko-notranjskem področju, je imelo namen, po eni strani zavaruвати zaledje velikih enot ob napadu na Rog, po drugi strani potisniti čimveč partizanskih enot v roske gozdove, kjer naj bi jih ofenziva, ki jo je Roboti tako skrbno pripravljala, popolnoma uničila, in ne čisto na koncu tudi namen, da s svojimi vdori v obrobne predele Roga in z nepetnim odklanjem v druge smeri ustvarijo videz, da prihodni udarec ni namenjen Rogu, namen, ki ga je Roboti v svojem načrtu ofenzive na Rog prav posebej podčrtal.

ROG POSTAJA SREDIŠČE SLOVENSKEGA OSVOBODILNEGA BOJA

Rog in njegovo široko okolje od Male gore preko Suhe krajin do Krke ter Gorjanec je bilo operativno področje 3. bataljona ZDO. Ob vse večjem številu partizanskih borcev so rastle vedno bolj tudi potrebe za njihovo preskrbo. Zato so bili nekateri predeli zapuščene kočevske zemlje obdelani s posebnimi delavskimi enotami in v ta namen poklicanimi poljedelci iz sosednjih slovenskih vasi. Konec junija je bil ustanovljen Delavski bataljon, ki je skrbel za spravljanje sena in sadja ter poljskih pridelkov in bil razmeščen v vaseh Cesta, Stari breg in Pogled. Vanj so bili vključeni tudi tisti 29. junija 1942 na Verdu rešeni interniranci, ki se niso odločili za vstop v bojne enote. Ker so nad osvobojenim ozemljem pogosto preletavali sovražni avioni in obstreljevali vse, kar so videli živega pod seboj, je bil v zvoniku na Starem bregu stražnik, ki je bližanje avionov naznanjal s trobentno.

Prihajali iz Ljubljane preko Lipoglav in Suho krajino. O tem piše Dakij v svojih spominih: »Prihajali so v skupinah po dvajset do trideset ljudi in več. Iz Ambrusa smo jih odpravljali najprej po enodnevem počitku s kamioni proti Glavnemu štabu ali do štaba Zapadnodolenjskega odreda, kjer so se vključili v čete. Tako je prišlo od tega časa v dvajsetih dneh preko Ambrusa 300 do 400 ljudi.«

Sovražna enota na tem predelu je bila 105. fašistična legija, ki je 7. julija 1942 vzpostavila svoji postojanki na Krki

Tačas je Rog postajal vedno bolj važno oporišče in središče našega osvobodilnega boja. Na zapadnem robu Roga se je 12. junija naselilo vrhovno politično in vojaško vodstvo, v roških gozdovih so nastajale prve bolniške postojanke in partizanske delavnice, na robovih Roga so imeli varno zavetje mnogi odbori terenskih organizacij in organov novonastajajoče ljudske oblasti.

Priprave na italijansko ofenzivo

V prvi polovici julija so šle h kraju tudi italijanske priprave za veliko ofenzivo proti osvobojenemu ozemlju, ki naj bi povsem uničila osvobodilni boj in ljudstvu zlomila uporno hrbenico. V pokrajini so se zgrinjale nove velike vojaške enote kot diviziji "Alpinskih lovec" — "Macerata", aktivnost italijanskih vojaških posadk pa je postajala vedno večja. Motorizirana enota posadke v Kočevju je 2. julija izpadla na odsek Male gore in se spopadla s četo 3. bataljona ZDO. Efenkova četa istega bataljona pa je bila v začetku julija na položajih ob desnem bregu Krke med Zagradcem in Žužemberkom, kamor so tiste dni pritiskale enote divizije "Alpinskih lovec", ki je imela svoj sedež v Višnji gori. Bila sta to oba njena polka št. 51 in 51 ter diviziji prikličena 105. fašistična legija Črnih strajc. Zato je bil tej četi poslan v pomoč Proletarski bataljon Toneta Tomšiča, ki je bil ustanovljen ob koncu maja 1942 in so ga sestavljali najboljši in najpogumnejši borci iz enot Dolenjskega in Notranjskega odreda. Ta bataljon je proti koncu junija zamenjal na Stajersko odhajajočo II. grupo odredov in bil takrat ter v začetku julija v stalnih borbah z Italijani najprej na odseku Polzevo—Mujava, potem pa na odsekih Videm—Krka in Zagradec ter v Suhi krajini. Taborišče Proletarskega bataljona v Ambrusu je bilo tačas tudi prehodna postaja za nove partizane, ki so

LOJZE COLARIČ:

»Prepričan sem bil, da bomo nekega dne očistili domovino tega zlobnega zaroda...«

Stara Jugoslavija je propadla hitro in sramotno. Okupator je prišel v našo deželo kot dih smrti. To smo zlasti občutili tisti, ki smo že prej delovali v naprednih strankah. Novemu gospodarju smo postali sumljivi, ni nam zaupal.
Okupator je že maja 1941 izvršil preiskavo na mojem domu, kasneje pa še pri očetu. Molčal sem, stiskal pesti in ob pogledu na to drhal so se mi oči iskriše. Ze takrat sem imel toliko odločnosti in revolucionarnosti, da me je navdajalo prepričanje, da bomo nekega dne očistili domovino tega zlobnega zaroda. In

Lojze Colarič iz Vidma-Krškega

Peščica orehov me je rešila

Kot pismonoša sem konec oktobra 1941 moral dostaviti neko pošto italijanski postojanki v Podbočju. Mimogrede sem nabral nekaj municije in jo spravil v torbo. Za vsak primer so mi ljudje natrosili vrh municije orehov. Ta obisk v postojanki bi bil zame skot-

kmalu je prišel dan, ko smo osvajačku napovedali boj! V Podbočju smo ustanovili poseben odbor, ki je imel predvsem nalogo, pomagati beguncem. Meseca avgusta 1941 je ta odbor prevzel funkcijo rajonskega odbora OF. Za prvega sekretarja je bil izvoljen France Kerin iz Podbočja. Meni je odbor zadolžil, da organiziram odbore OF po vaseh oziroma da osnujem bojne trojke, ki naj bi zbirale orožje. Po sklepu tega odbora sem ponovno stopil v službo na pošti v Podbočju kot pismonoša. Vsi smo namreč smatrali, da bom z opravljanjem te službe najlažje prikril delo na terenu.

V najstrožji tajnosti smo imeli sestanke z zanesljivimi ljudmi. Ti sestanki so bili sprva v šoli v Podbočju, kasneje pri Kerinovi. Sestanku z raznimi poverjeniki terenskih odborov in okrožnimi funkcionarji so prisostvovali med drugim tudi Franc Pirkovič, Vinko Padersič in Vencelj Perko. Pri meni se je večkrat oglašil predvojni komunist Stanko Holy, sedaj v Ljubljani, ki mi je tudi prinesel prve letake OF. Vsi ti sestanki in razgovori so rodili bogate sadove. Pripravili so tla za oborožen odpor proti okupatorju.

raju usoden. Neki fašist pristopi k meni, polehta z roko torbo in vpraša, kaj imam v njej. V trenutku sem se znašel. Hitro odprem torbo, pokažem orehe in mu jih podarim eno pest. Očitno zadovoljen, se je glasno zarahel. Peščica orehov mi je rešila življenje.

Naslednji zanimivi dogodek se je pripetil v novembru. V gostilni Jalovec v Sutnji je bilo tega dne polno naših ljudi, članov OF. Za mizami pa so popivali tudi Italijani. Snel sem klobuk in ga položil na-

KAREL ŠTERBAN:

»Upor se je v Spodnjem Posavju hitro širil...«

Na Senovem in v Brestanici je hitro vzplamtel val odpora proti okupatorju. Člani Komunistične partije in SKOJ so aprila 1941 dobili nalogo, naj zberejo čimveč orožja iz transporta, ki je ostal na železniški postaji v Brestanici po kapitulaciji jugoslovanske vojske. V maju je bil v Penku ustanek komunistov in sklojevcev, ki ga je vodil Slavko Šlander. Isti mesec je bil ustanovljen Vojni komite, v katerem so bili: narodni heroji in sedaj član CK ZK Slovenije Jože Borštnar, Tratar Jože Jerič, Jože Sinkovič in Jaz. Vojni komite je imel predvsem nalogo, organizirati bojne trojke. Junija 1941 je bil na Senovem ustanovljen odbor OF. Takrat smo bili že povezani s sosednjimi organizacijami. Kot član Komunistične partije sem sprejel lovebno nalogo, da pomagam prvi partizanski skupini, katero so sestavljali mladi sklojevci iz Krškega. Žal je bila ta skupina kmalu izdana in zajeta v gozdu v Rořah. Prve partizane sklojevce je okupator mučil in jih 28. julija v Dobravi pri Brezicah zverinsko pobil. Toda zaradi tega nismo zašli s poti. Herojstvo, ki so ga pokazali ti mladi ljudje, nam je utrla še jasnejšo pot. Sklenili smo, da jih masujemo. Zvijenje za življenje, kri za kri — je bilo naše geslo. Nismo klonili glave. Stisnili smo pesti in jih razširili preko celega Posavja. V Brestanici, Sevnici in v Brezicah so ljudje stajali v

Karel Šterban s Senovega

naše vrste. V jeseni je bila že ustanovljena Brežiška četa, ki sta jo vodila Dušan Kveder in Rudi Janhuba. V to četo so stopili tudi borci s Senovega in iz Brestanice. Žal je že isto leto večina padla. Ni pa s tem padla morala prvih borcev, nasprotno, še bolj sveto smo se zavedali svojih nalog in zato smo zmagali.

Zasnovani smo načrt za napad na nemško postojanko

Sredi novembra smo imeli sestanek pri Sinkoviču v Brestanici. Tu smo sklenili, da uničimo nemško postojanko na Senovem. Mene so zadolžili,

da ugotovim oborožitev v postojanki in točen čas, kdaj se menja straža. O izvršnji načrti sem poročal na sestanku, ki je bil 27. novembra v gozdu nad delavsko kolonijo na Se-

MARTIN BAJC:

»Zaupal sem mladini«

Pred vojno sem živel v Koštanjevcu. Tu je bilo že leta 1940 osnovano "Društvo prijateljev Sovjetske zveze", ki je štelo 42 članov, med katerimi sem bil tudi jaz. V stari Jugoslaviji delavski in kmečki razred ni bil zadovoljen. Ljudje so pričakovali spremembe. Kmalu pa so sprevideli, da se je z okupacijo stanje še poslabšalo. Bili so ogorčeni. Iskali so rešitve. To rešitev so našli v borbi proti okupatorju. Zaupal sem ljudem, zlasti pa mladini. Ta je pričela zbirati orožje, ki ga je takrat še bilo naokoli. Vse zbrano orožje smo skrili v grmovju ob Krki.

Meseca maja sem dobil iz Ljubljane letake OF, ki so bili razmnoženi na ciklostilu. Okrog 15. junija me je obiskal Stanko Holy, sedaj sodnik na Vrhovnem sodišču, ki mi je razložil program OF. Nekaj dni kasneje se je pri meni oglašil Lado Kozak iz Ljubljane in me podrobno poučil o organizaciji terenskih odborov OF. 23. junija me je zopet obiskal Stanko Holy. Te ga dne smo ustanovili v Koštanjevcu terenski odbor OF. Poverili so mi vse vojaške zadeve, k meni je prihajala z

Okrožnega odbora OF iz Novega mesta vsa literatura in Slovenski poročevalci, bil pa sem še blagajnik tega odbora. Konec julija so se v Gorjančih pojavili še prvi partizani, katere je naša organizacija z vsem oskrbovala. To je bila prva resna preizkušnja sposobnosti naše organizacije. Prvo nalogo smo dobro izvedli, enako dobro smo izvrševali vse naloge tudi kasneje.

Martin Bajc-Grega iz Brežice

Znašel sem se...

Od Okrožnega odbora OF iz Novega mesta sem novembra 1941 prejel večjo pošiljko Slovenskega poročevalca. Odločil sem se, da 20 izvodov odnesem našemu zaupniku Francu Cvelbarju s Prekope, ki je imel trgovino. Kot po navadi sem tudi to pot hitro stopil v trgovino in odjel jopič, pod katerim sem imel Poročevalca. Toda nesreča in smola nikoli ne počivata. Poročevalci so se

mi vsuli na tla. Ko sem se ozrl po trgovini, sem opazil Italijane. Kmalu bi se mi venskega poročevalca. Odločil sem se, da 20 izvodov odnesem našemu zaupniku Francu Cvelbarju s Prekope, ki je imel trgovino. Kot po navadi sem tudi to pot hitro stopil v trgovino in odjel jopič, pod katerim sem imel Poročevalca. Toda nesreča in smola nikoli ne počivata. Poročevalci so se

Vzplamtel je

Udeležencem proslave v Ljubljani

Ko pridete v Ljubljano na parkirni prostor, si zapomnite oz. zapišite ulico, kjer bo parkiralo vaše vozilo, da ne bo nepotrebnega iskanja in spraševanja. Pravočasno se domeni za uro odhoda na proslavo v Žužemberk! Upošteвайте vsa navodila vodij kolon in vozil, predvsem pa vsa navodila uslužbencev LM. Poskrbite pravočasno, da bodo imela vsa vozila dovolj goriva tudi za vrnitev, da ne bomo ovihrali dela bencinskih črpalk v Ljubljani.

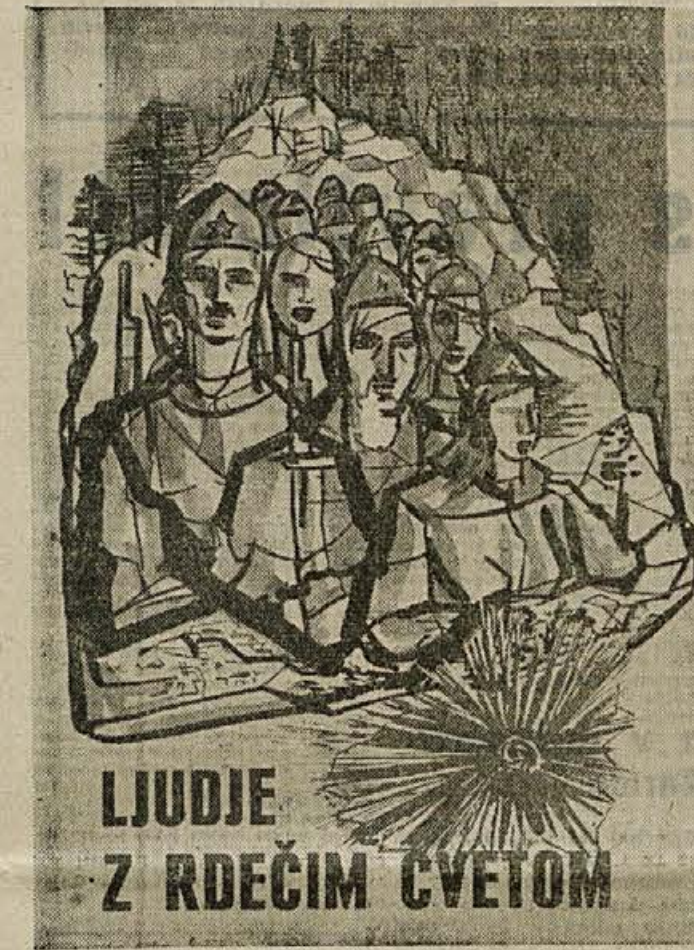
Bodimo vsaj do 20. ure na prostoru v Tivoliju, kjer bo glavna proslava!

Glas iz Gevgelije

Za dan vstaje slovenskega ljudstva čestitam vsem delovnim ljudem v Sloveniji, posebno pa preživelim borecem. Hkrati pozdravljam znanca, prijatelja in sorodnike. — Jože Sterk, vojak iz Gevgelije.

Čestitka iz Cavtata

Ob dnevu vstaje slovenskega naroda pozdravljam in želim obilo zdravja dragim domačim, očetu, materi, sestram in bratom ter prijateljem. — Jože Božič, vojak iz Cavtata.

Žužemberk nas vabi

Žužemberk je pripravljen in čaka na goste. Glavna ulica je asfaltirana, v senci drevja se skrivajo prodajni paviljoni in plesišča, ob vseh poteh plapolajo na drogovih zastave. Smerniki, ki svetujejo, kako biste najlaže našli to, kar bi radi, so postavljeni ob vseh poteh.

Za Žužemberčane in prebivalce bližnjih vasi se bo program pričel že 21. julija zvečer ob 20. uri, ko si bodo na grajskem dvorišču ogledali slovenski film Akcija. 22. julija ob 5. uri zjutraj bo budnica. Prihajati bodo začeli gostje, ki se bodo zbrali do 9. ure dopoldne. Zvočniki bodo od pol šeste ure naprej prenašali partizanske borbene pesmi, narodno glasbo in odlomke iz partizanskih bojev v Suhji krajini. V paviljoni, ki so posejani po vsem veseličnem prostoru, bo na razpolago dovolj okrepčil in osvežilnih pijač. Ljubitelji športa si bodo lahko ogledali športna srečanja na žužemberški Loki.

Ob 9. uri bodo začeli ljudje odhajati na Cvibelj k veličastnemu spomeniku 1200 junakom, ki so padli v okolici Žužemberka. Ze prej bodo skupine, ki bodo prišle na proslavo, prekriale vznožje spomenika z vencem in s cvetjem. Na svečanosti bo v imenu Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije govoril tovariš Janko Rudolf in odkril spomenik. Po svečanosti bo spet oživel veselični prostor. Srečali se

bodo mnogi stari borci in v prijetnem pomenku oživili spomine na leta revolucije in bojev. Na Cvibelju se bodo zbrali borci jurišnih bataljonov XV. in XVIII. divizije. Del ljudi bo ostal v Žužemberku na partizanskem srečanju, mnogi pa bodo odšli na številne turistične točke po Dolenjskem in Beli krajini. Pridite, partizansko srečanje ob novem spomeniku v Žužemberku nas vabi!

Obvestilo za parkiranje

- 1. Potniki z osebnimi avtomobili in motornimi kolesi iz smeri Ljubljane za Žužemberk vozijo po avtomobilski cesti od odcepa v Ivančni gorici, kjer krenejo desno na cesto II-327 in vozijo preko Muljave in Zagradca v Žužemberk. Vozila parkirajo na parkirnih prostorih P-1, P-2 in P-3.
2. Vsi tovorni avtomobili in avtobusi iz smeri Ljubljane vozijo po avtomobilski cesti do odcepa pri Biču, kjer krenejo desno na cesto III-1528, ki vodi v Žužemberk. Ta cesta bo 22. julija od 5. do 12. ure enosmerna! Vozila

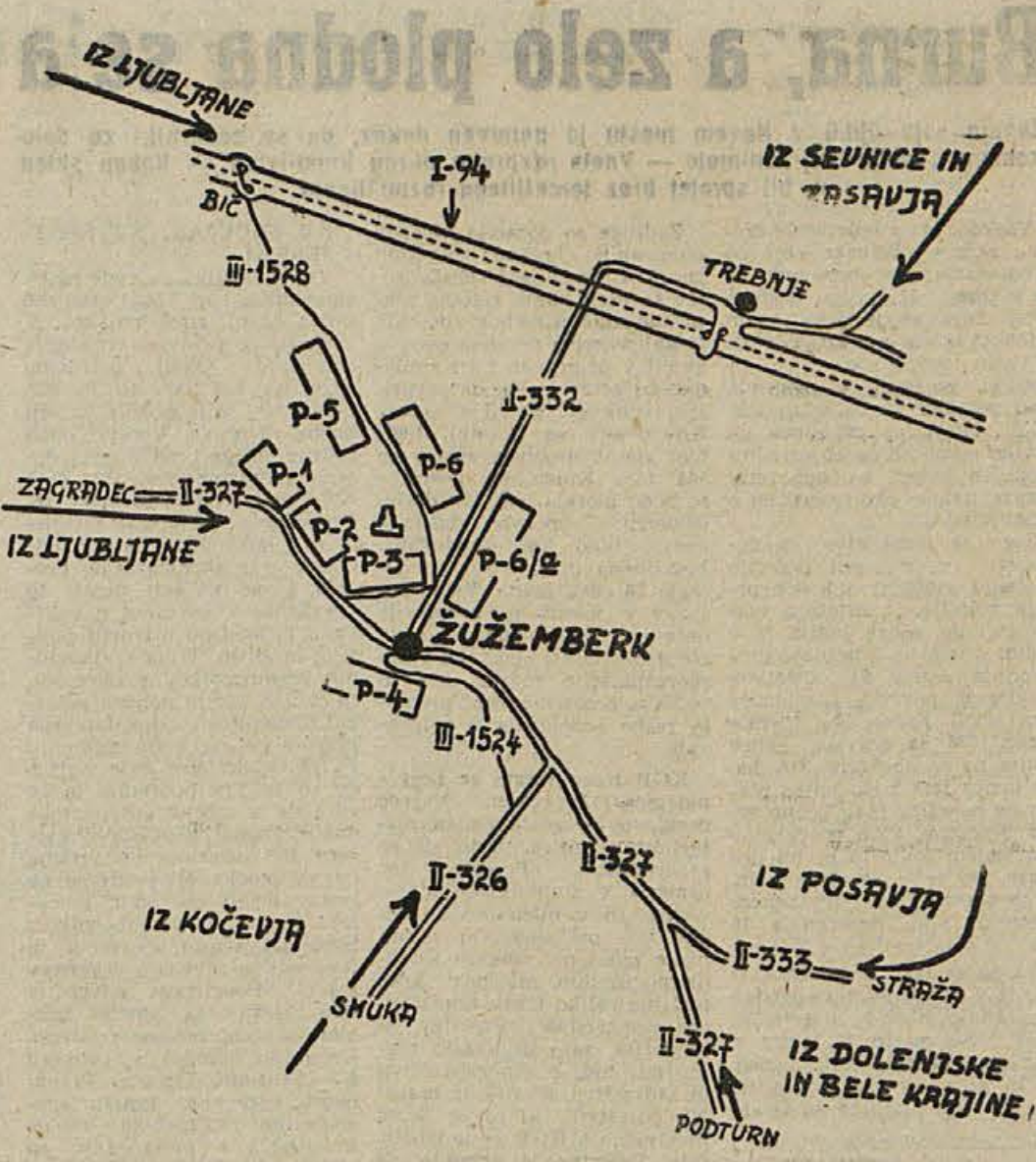
- 3. Vsa vozila iz Zasavja, Zagorja, Trbovelj, Hrastnika, Zidanega mosta, Radeč in Sevnice vozijo po Mirnski dolini do Trebnjega, od tu pa po cesti I-1 do Občin in po cesti II-322 skozi Dobrnič v Žužemberk. Vozila parkirajo na parkirnih prostorih P-6 in P-6a. Del vozil iz Zasavja in Sevnice lahko vozi tudi na priključek avtoceste pri Dobruški vasi in od tam skozi Novo mesto in Stražo v Žužemberk.
4. Vsa vozila iz Posavja, iz občin Videm-Krško in Brežice vozijo po avtomobilski cesti do odcepa v Mačkovcu, od tam pa skozi Novo mesto in po cesti II-333 skozi Stražo v Žužemberk. Po isti cesti vozijo vsa vozila iz občin Novo mesto, Metlika in Črnomelj. Vsi motoristi iz teh smeri bodo na Dvoru preusmerjeni na desni breg Kr-

Lastniki vprežnih vozil!

Preberite POSEBNO OBVEŠČILO o prepovedi prometa z vprežnimi vozili, traktorji in delovnimi stroji vseh vrst v času od 12. ure 21. julija do 24. ure 23. julija na cestah našega okraja, ki ga objavljamo v današnji številki!

DOLENJSKA ZALOŽBA za 20-letnico revolucije

Dolenjska založba, ki se že kar krepko uveljavlja na slovenskem knjižnem trgu, je v počastilo 20-letnice vstaje izbrala delo pisatelja in pesnika Toneta SELŠKARJA in ga izdala pod naslovom: LJUDJE Z RDEČIM CVETOM. Knjiga, v lepi opremi Vlada Lamuta, je izšla tik pred osrednjo proslavo vstaje v Ljubljani. Na knjižnem trgu bo v prodaji prihodnji teden, pa če pa jo bodo ljubitelji lepe in zlahtne partizanske proze lahko kupili že v soboto na stojnicah založb v Ljubljani. »Ljudje z rdečim cvetom« — to je Selškarjeva žetev partizanskih ertic in reportaž, verna in pristrana podoba parizanzovanja po Dolenjskem, Beli krajini, Gorskem Kotaru, doživlja unetnika-partizana. V teh 21 zgodbah je nekaj pravih biserov Selškarjevega peresa, skozi vso pa veje pristrana človeška toplina, partizanska vredost in neposrednost pisateljevega izražanja. To je globoko občutena in jasno naslikana podoba časa in ljudi z rdečim cvetom, ki so z zvestobo, junastvom in neomajnim optimizmom borili z viharjem in ognjem štirih krvavih let. Broširano, v polplatno in v celo platno vezano knjigo boste dobili v vseh knjigarnah.

ke na cesto III-1524 in parkirajo na parkirnem prostoru P-4, vsa ostala vozila pa na parkirnih prostorih P-5 in P-6.
5. Vozila iz Kočevja vozijo po cesti II-326 skozi Smuko in Dvor na Žužemberk. Motoristi zavijejo na Dvoru levo na cesto III-1524 in po njej na parkirni prostor P-4, ostala vozila pa parkirajo na parkirnih prostorih P-5 in P-6.
VSA VOZILA NAJ BODO 22. JULIJA NAJPOZNEJE OB 8. URI V ŽUŽEMBERKU NA PARKIRNIH PROSTORIH!

Fantje iz Niša pišejo
Ob dnevu vstaje, 22. julija, čestitamo vsem Dolenjcem, ki so bili v NOB, prijateljem in znancom, domačim in vsem bralcem Dolenjskega lista in jim pošiljamo lepe pozdrave — dolenjski fantje, ki služimo vojaški rok v Nišu: Janez Hočvar, Ivan Granda, Marjan Perpar, Anton Rodič, Anton Miklič in Miro Gačnik.

Pozdrav iz Strumice
Čestitam t prazniku ob dnevu vstaje, 22. julija, in pošiljam tople pozdrave vsem domačim, prijateljem in znancom ter dolenjski mladini. Vam, drago uredništvo, lepa hvala za redno pošiljanje lista, ki mi je dve leti prinašal raznovrstne dolenjske novice. — Tone Zidar, vojak iz Strumice.

Voznikom, ki v Žužemberk.
Vse vozilke iz Posavja, Dolenjske, Bele krajine in Kočevja opozarjamo, da bo cesta II/333 na odseku Dvor—Žužemberk 22. 7. po 8. uri dopoldne zaprta za ves promet!

Drago Kastelic
Naročnik »Dolenjskega lista« Alojz Peterle, ki je pri vojakih v Sibeniku, čestita za dan borca in dan vstaje slovenskega ljudstva domači mladini staršem, bratom, sestri in sorodnikom ter jih pozdravlja. Posebno pozdravlja prijatelja Draga in mu želi skorajšnje svidenje.
Čestitkam se pridružujejo: Milan Ožek, Janez Jenič, Jože Kadaneš, Karlo Varga, Franc Varga, Jože Ivanič in Slobodan Savič.

Okrajni komite LMS
Novo mesto
Pesem kmečke mladine iz Bele krajine
Kmečki fantje in dekleta naša mlada četa skup se zbiramo v borbo maširamo za pravdo in svobodo kmečkega naroda.
Kosec koso brusil a žančica žanje. Zaman kmoč pravdo prosil nikoli je ne najde. Zato naprej v borbo za pravdo in svobodo kmečkega naroda.
Kmečka mati s težko muko nas je odgojila. Na trdnih prsih nas je gdgojila. Zato naprej v borbo za pravdo in svobodo kmečkega naroda.
Kmečki fantje in dekleta to naša je prosveta, skup se zbiramo v borbo maširamo za pravdo in svobodo kmečkega naroda.
Pesem kmečkih fantov in deklet iz Bele krajine, ki so jo leta 1936 razširjal na posebnih malih letakih. Za njeno popularizacijo se je posebno zavzel Jaka Butala iz Gradca, njen avtor pa je po vsej verjetnosti Janez Marentič. V letih osvobodilnega boja 1941—1945 je besedilo pesmi doživelo nekaj sprememb, pesem pa je bila ena onih, ki so jo borci in drugi najraje prepevali. Original hrani Dolenjski muzej v Novem mestu.

žarek odpora...

so si pričeli ogledovati katalog.
Se en zanimiv dogodek. Konec leta 1941 sem prevzel od nekega aktivista v hotelu »Metropol« v Novem mestu nekaj literature, letakov in Slovenskih poročevalcev. Vse to sem spravil v aktovko, se usedel v avtobus, ki je bil namenjen v Kostanjevico, in čakal na odhod. Se preden je avtobus odpeljal, je vanj stopila italijanska patrulja, ki je med vožnjo pregledovala prtljago potnikov. Takrat sem bil prepračen, da sem izgubljen. Bil sem v pasti. Ugibal sem to in ono, vendar mi ni nič pametnega šinilo v glavo. Minute, ki so odločale o moji usodi, so hitro potekale. V prvi vrsti pred menoj so že končali

s pregledom. Sedaj je bilo treba nekaj ukreniti. Vstal sem, kot da me močno boli noga. Soseda Italijana sem zaprosil, naj mi prime aktovko. Z njim sva se poznala že iz Kostanjevice in mi je to uslugu rade volje naredil. Ko je prišla do mene patrulja, je videla, da sem brez prtljage. Aktivke, ki sem jo bil izročil Italijanu v varstvo, ni nihče pogledal. Sedel sem se. Lahko rečem, da od veselja pa tudi od prestrašenega strahu. Tisti trenutek resnično nisem čutil svojih nog. Ko sem od italijanskega vojaka hotel vzeti aktovko, mi tega ni dovolil. Imel je pač součutje do bolnih... Na kolenih jo je imel vse do Kostanjevice in je nanjo skrbno pazil.

vimi nalogami. Od takrat me je večkrat obiskal in prinesel literaturo OF, Slovenskega poročevalca in drugo. Z domačimi fanti sem pripravil sestanke, na katerih smo prebrali to literaturo in jo potem razpečavali med zaupnimi ljudmi. V novembru je bil v Kodričevi zidnici v Bočju sestanek aktivistov, ki ga je

vodil Vencelj Perko. Temu sestanku smo prisostvovali še Lojze Colarič, Zan Jordan, Franc in Rudi Strojin ter jaz. Na sestanku smo se pogovorili že o oboroženem odporu proti okupatorju, jaz in še nekateri tovariši pa smo bili do ločni, da se kasneje vključimo v borbene partizanske enote.

Bil sem ranjen in pričelo mi je zmrzovati telo

Znanci so mi povedali, da je pod nekim kozoletem na Dnovem skrit mitraljez. Dogaovorili smo se, da bomo šli ponj. Na vsak način sem hotel priti do dragocenega zaklada. Tisto jasno decembrsko noč 1941, ko smo se odpravili na pot, ki nas je vodila preko italijanske in nemške okupacijske cone, smo morali biti zelo previdni. Najmanjši spodrsrtaj bi lahko pokvaril ves nart. Tih smo stopali po slabo hojenci stezi skozi gozd proti Dnovem. Nekaj kilometrov pred ciljem, kolikor daleč je seglo oko, se je širila brezmejna belina; prekinjala so jo le naše temne pestave. Ura zvoniku v neki vasi je pravkar odbila polnoč. Končno smo opeli do mesta, kjer naj bi bil skrit mitraljez. Bil pa ni, no merno razočarani, ko smo gotovili, da ga tam ni več. Televiziji smo se vračali proti domu. Ze smo se bližali asi Veliko Mrševo, ko na akkrat zaslišimo rezek gla Halit! Takoj zatem se je nas usula toča krogel. Vsi se e razbežali in ostal sem sam. Pognal sem se k nekemu gramitku, kjer naj bi poškal varno zavetje. Tedaj pa se izza tega grmovja posastne prikaže zelena postava, se krohotno zasmeji in sproži začutil sem, da me je v desnini nogi zapelo... Tisti trenutek me je obšel top in more strah. Spoznal sem, da mi gre za življenje. Morda mi je jela misel vllila novih moči. Pričel sem teči. Ko sem tako gazil sneg in se opotekal po stezi, sem srečno prispel do

zavedel, da moram ostati miren in močan. Ko sem s težko muko dospel do mostu pri Golobcu, sem nameraval prečkati cesto. Zadnji trenutek pa sem opazil nemško patruljo s psom, ki je šla naravnost proti meni. Takrat sem resnično prenehel verjeti v rešitev. Brez prave volje do življenja sem se skril pod most. Prepračen sem bil, da me bo pes izsledil. Se enkrat se mi je pogled ustavil na nabiti pištoli, ki sem jo držal ves čas v premarženih roki. Odločil sem, da bom streljal na vsakogar, ki bi se mi približal. Minute so počasi minevale... Lajanje psa je postajalo vse glasnejše. Srce mi je pričelo hitreje utripati. Ze sem čutil njihovo bližino... Tedaj pa me je rešil mraz, ki se je z vzhajajočim zimskim soncem stopnjeval. Preprečil je psu, da me ni mogel več slediti. Patrula je šla preko mosta proti Kostanjevici.

FRANC DRAGAN:

»Občutek ponižanja je prešel v bolečino...«

Ko sem bil še v domači vasi Mladje pod Gorjanci, sem večkrat razmišljal, kdaj bo prišel čas, ko si bodo ljudje postavili nov temelj za boljše in pravično življenje. Ta plamen revolucionarne misli se je s prihodom okupatorjev razpaljel. Ob pogledu na italijanskega osvajalca, ki se je zmagoslavno šopiril po naših krajih, mi je pričela kri hitreje krožiti po žilah. Takrat mi je občutek ponižanja prešel v bolečino, ki je bila čedalje ostrejša...

Z Lojzetom Colaričem iz Sutne sva bila dobra znanca. Meseca maja mi je povedal o ustanovitvi OF ter razložil njen program. Ta vest me je navdušila in priznam, da mi je takrat resnično odleglo. Pričel sem izvrševati naloge, ki sem jih prejemal od Colariča; te so bile v širjenju literature, Slovenskega poročevalca, zbiranju orožja in municije, pridobivanju ljudi za sodelovanje v organizaciji OF itd. Julija sem se že povezal z organizatorjem upora v Kostanjevici Martinom Bajcem. Redne sestanke z akti-

Franc Dragan iz Vidma-Krškega

JOŽE ŠTEFANIČ:

»Zasovražil sem takratni režim...«

V stari Jugoslaviji sem bil zaposlen v tovarni celuloze na Vidmu kot skladiščni delavec. Znano pa je, da delavci nismo imeli pravic in svobode, zato sem zasovražil takratni režim in pričel sodelovati v naprednih strankah.
Nekaj tednov pred kapitulacijo države sem bil mobiliziran. Okupator je vdir v našo deželo, mi pa smo se mu morali hitro umikati. O kakšnem odporu ni bilo takrat niti govora. Bil sem sicer oborožen, toda nihče ni imel municije. Umikali smo se od Litije in dospeli v Sevnico. Tu so nas oficirji zapustili. Zvest vodja je ostal le neki mlad podporočnik. Ta je sklical zborovanje v tamkajšnjem prosvetnem domu in nam zbranim vojakom sporočil popolno kapitulacijo države. Opazil sem, da je težko izgovoriti te besede, v obeh pa so se mu v trenutku zavzete solze. Hitro se je zbral in premagal. Dejal je, naj ponese mo orožje domov, ker ga bomo še potrebovali. Nastop tega oficirja in njegove besede so se mi vtisnile globoko v dušo. Se takrat sem se odločil,

Jože Štefanič iz Vidma-Krškega

Puško sem prinesel domov v vas Znanovce pri Podbočju in jo shranil v bratovi zidnici. Od bivših vojakov sem zbral nekaj pištol in jih oddal nekemu aktivistu iz Novih sel na Hrvaškem. Meseca avgusta sem se srečal v Podbočju z aktivistom Lojzetom Colaričem, ki me je seznanil z no-

Burna, a zelo plodna seja

Zadnja seja ObLO v Novem mestu je ponoven dokaz, da se odborniki za delo komune čedalje bolj zanimajo — Vnete razprave okrog kmetijstva — Noben sklep ni bil sprejet brez temeljitih razmislijanj

Vsakdo, ki je »planiral« dolžino zadnje občinske seje po predlaganem dnevnem redu, se je v torek, 11. julija pošteno vstrel. Seja se je proti vsem pričakovanjem močno zavlekla. O večini novosti, ki so jih odborniki potrdili in sprejeli, smo poročali že v zadnji številki, tokrat pa se bomo na kratko pomudili še ob osrednjih točkah, o kateri so odborniki razpravljali — okoli poročila o kmetijstvu.

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo je pripravil poročilo o stanju kmetijstva konec prvega polletja, iz katerega razbiramo: do konca junija je v občini družbeno kmetijska proizvodnja zajela 91 odstotkov planiranih površin. Ekonomije kmetijskih združenj bi morale doseči 395 ha površin, konec junija pa so obsegale 318 ha. Do konca leta bodo lahko planirane površine brez večjih težav dosežene. Plan posevkov v družbenem sektorju ni bil dosežen, ker še ni dovolj površin. V govedorejji je v družbenem sektorju plan dosežen s 76 odst. v svinjereji; pa s 55 odst.

Zadruge so porabile 54 odst. planiranih količin umetnih gnojil. Čeprav je jesenska setev še pred nami, celotne planirane količine ne bomo dosegli. Nekaj je kriva neredna dobava gnojil v pripravah na spomladansko setev in to, da je prišel velik del gnojil v kepah. Kmetovalci so porabili 1.602 toni gnojil, družbeni sektor pa 544 ton. Kmetijska posestva se bodo morala bolj kot doslej usmeriti v uporabo dušičnih gnojil, tako kot kmetovalci. Pogodbeno proizvodnja je dosegla 58 odst. plana. Večje posevke v jeseni je preprečilo deževje, v spomladanski setvi pa je bilo čutili neugodni vplivi reorganizacije združenj, ker so vodstva poslovnih enot premalo resno sodelovala v pripravah.

Iz Beograda se oglašajo

Ob dnevu vstaje slovenskega ljudstva čestitamo vsem znancem, domačim in mladim šentjernejske okolice srečen praznik: Ivan Skedelj, Janez Jerele, Ivan Cvelbar, Jože Vrhovšek in Ivan Turk.

KGP Novo mesto se bori z mnogimi težavami

Največ praga povzroča velika razsežnost zemljišč in to, da so razdrobljena. Posvetilo se usmerja v živinorejsko proizvodnjo in v mlekarstvo, vendar ima pri slednjem zaradi nizke odkupne cene in sorazmerno majhne mlečnosti krav molznic veliko težav. Enostranska proizvodna usmeritev ni najboljša, zato bi kazalo razmišljati tudi o vinogradništvu in sadjarstvu. Stanje na majhnih posevkih, ki so se letos priključila h KGP, se je izboljšalo. Posvetilo je zgradilo ali obnovilo 20 stanovanj, 12 novih pa je v načrtu do leta 1985. Ker so strokovnjaki na KGP specializirani samo za živinorejo in poljedelstvo, bo moralo strokovno pomoč za ostale kmetijske panoge iskati drugod.

KZ SKOČJAN: KZ SENTJERNEJ

Vse kmetijske zadruge razen škocjanske in sentjernejske imajo dovolj strokovnjakov. V vseh pa se pojavlja vprašanje stanovanj. Okoli problema združitve KZ Skočjan in KZ Sentjerne se je razvila na seji burna razprava. Vodstvi obeh združenj sta že pred mesecem dosegli sporazum, združeni svet KZ Skočjan pa se združiti trmastost upira. Zelo smo začudenji nad izjavami nekaterih odbornikov s škocjanskega predela, ki so na seji načeli vprašanje v povezavi z volitvami in skušajo ustvariti politični problem. Trma kratkovidnih posameznikov v Skočjan in okolici pač ni nobena politična Zakonitost gospodarskega razvoja so na vsem področju FLRJ enake. Vse naše zadruge so se jim podredile in se združile v močne gospodarske enote. Zaradi lokalističnih težav in neupravičene mrznosti pa za škocjansko področje ne bomo delali posebnih receptov. To naj povedo odborniki iz Skočjana svojim volivcem in tega naj se zavedajo vsi trmočlanci! Polnoma odveč bi bilo reševati ta umetni problem s kompromisno rešitvijo, kot so to naredili v primeru KZ Šentjanž-Trzinje. Prenatežiti bodo kaj kmalu spoznali, da je vsebina našega kmetijstva v proizvodnji, ne pa v vprašanju, kje naj bo sedež kmetijske zadruge! V našem listu smo zadržnikom iz škocjanskega predela že nekajkrat dovolj jasno povedali, da ne bodo nič izgubili, ampak kvečjemu pridobili!

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Zelo važni dogodki v zadnjem času — Titov govor v Užicu in drugi — so nam onemogočili, da bi v naših notranjepolitičnih pregledih vsaj bežno osvetlili tudi nekatere druge, sicer tudi zelo pomembne dogodke. Naj za uvod naštejemo samo nekatere: priprave za spremembe v socialnem zavarovanju, razprava o predlogu zakona o socialnih zavodih in o osnutku uredbe o prometu z blagom s tujino, važne naloge odvetništva, ugodna ocena nedavnih občinskih konferenc Socialistične zveze itd.

Spremembe v socialnem zavarovanju

takšno organizacijo in takšen način poslovanja, ki bi zavarovance in gospodarske organizacije, ustanove in komune čim neposredneje zainteresiral za racionalno uporabo sredstev socialnega zavarovanja.

Predlog zakona o socialnih zavodih, ki ga je nedolgo tega sprejel Izvršni svet LR Slovenije, ureja le del socialnih zavodov, ki doslej še niso poslovali po posebnih predpisih. Naloge zavodov bi bile po predlogu tega zakona določene le na splošno in bi se nanašale na oskrbo, vzgojno-zdravstveno nego oseb, ki so potrebne družbene pomoči oziroma skrbi, s čimer je dana široka možnost za nadaljni razvoj obstoječih kot tudi za ustanovitve novih zavodov. Zavod lahko ustanovi politično-teritorialna enota, stanovanska skupnost, krajevni odbor in gospodarska ali družbena organizacija.

V zavravi je tudi osnutek uredbe o prometu z blagom in storitvami s tujino. Z uredbo bo urejeno vprašanje, kdo se lahko ukvarja z zunanjetrgovinskim poslovanjem. Gospodarske organizacije, ki se bodo ukvarjale s prometom z blagom in storitvami s tujino, bodo morale imeti v rezervnem skladu najmanj 10 odstotkov povprečno uporabljenih obratnih sredstev v prejšnjem letu in bodo morale biti tehnično opremljene za tako poslovanje. Posebno poglavje uredbe je posvečeno čuvanju ugleda in koristi družbene skupnosti glede zunanjetrgovinskega poslovanja. O osnutku uredbe je nedavno razpravljali upravni odbor Zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki je dal več pripomb na posamezne določbe.

Na zadnjem plenumu Zveze odvetniških zbornic in Opatici so med drugim poudarili, da je treba gospodarskim in družbenim organizacijam ter državljanom dati možnost, da lahko učinkovito zaščitijo svoje zakonite pravice, kadar so le-te ogrožene. To vlogo mora še nadalje opravljati predvsem odvetništvo, ki pa mora biti v izvrševanju te svoje naloge neodvisno. Toda današnji sistem odvetništva, ki še vedno temelji na načinu zasebnega pridobivanja, ni več v skladu s to njegovo javno službo. Zato moramo poiskati take organizacijske oblike odvetništva, ki bodo le-temu zajamčile neodvisnost, hkrati pa omogočile družbeni nadzor nad pravnim izvrševanjem te javne službe.

Na posvetovanju predsednikov okrajnih odborov SZDL v Ljubljani so večino nedavnih občinskih konferenc Socialistične zveze, ki so razpravljale o problematiki svojih komun v novem gospodarskem sistemu, ocenili kot uspešne. Konferenca so celovito obravnavale vse najpomembnejše probleme komun, zlasti tudi gospodarstvo, ki so ga doslej mnoge organizacije Socialistične zveze prepuščale v glavnem sindikatom. Občinske konference so prikazale dokaj nagel razvoj Socialistične zveze. Le-ta vse bolj postaja politična osnova in sestavni del sistema samoupravljanja v komunih, ki se ne omejuje več samo na popularizacijo sklepov ljudskega odbora, marveč vse bolj postaja tribuna, ki oblikuje politiko v komunih.

Predsednik Sabora Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je na posvetovanju o kmetijstvu v Osijeku kritično govoril o pridelovanju pšenice v zadnjih dveh letih. Zavel se je za ustanovitev inštituta za pšenico, ki bi spremljal proces pridelovanja in reprodukcije. Dejal je, da bi se kmetovalci morali potrditi, da bi pridelovali več italijanske pšenice in druge intenzivne poljedelske kulture. V tej zvezi je treba omeniti še sklep, da bo Zveza kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije izbrala kakih 15 vzornih kmetijskih gospodarstev, na katerih bodo letos jeseni organizirali celotno modernizirano pridelovanje pšenice, kozuže, sladkorne pese in še nekaterih poljedelskih kultur.

Ob koncu naj omenimo še vročo razpravo okoli vprašanja sredstev, ki naj bi jih prispevala podjetja novomeške komune za sanacijo proračunskih dolgov

Razvila se je v dokaj oster dvoboj. Nimamo namena razsojati, kdo ima prav in kdo ne, saj je bil kočček resnice na vsaki strani. Z velikim veseljem na ugotovljamo, da je takšna razprava dokaz, da naši odborniki že močno tehtajo dinar in skrbno spremljajo vse ukrepe komune. Prepričani smo, da bomo naši skupen jezik za rešitev težav, ki novomeško komunio tarejo. Novo občinsko vodstvo zelo skrbno gospodarja, odborniki pa so zaradi starih napak nezaupljivi. Skratka: seja je bila burna in hkrati plodna; takšnih sej pa si prav zato še želimo!

Poslej konec divjih gradenj

Pred dnevi je izšel republiški Zakon o urbanistični inšpekciji, ki bo začel veljati s 1. septembrom. Naloga nove urbanistične inšpekcije je sodelovati pri izdajanju odločb o lokacijah ter pri revizijah investicijskih programov, idejnih in glavnih projektov. Zakaj novi zakon? Zato, da nas bo discipliniral pri nadaljnjem izvajanju gradbene dejavnosti in smotrnem uporabljanju zemljišč

Pozdravi iz Bovca

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Bovcu, pozdravljajo vse znanke, prijatelje in dekleta, ter jim čestitajo ob dnevu vstaje 22. julija. Vojski: Alojz Podlogar iz Sentjanža, Jakob Podlogar iz Sentjanža, Jože Piric iz Smihle pri Žužemberku, Anton Pečjak iz Klečeta pri Žužemberku, Ivan Višgaj iz Zagračja pri Primskovem in Albin Fakin iz Dola pri Litiji.

Pozdravi iz Rajlovc

Fantje, ki služijo vojaški rok v Rajlovcu, čestitajo k prazniku 22. julija in hkrati pozdravljajo domače in prijatelje: Rozman Tratar, Alojz Hrovat in Jože Jerman.

Iz Skopja čestitajo

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Skopju, čestitajo bračlem Dolenjskega lista, fantom, dekletom, sestram in staršem za dan vstaje slovenskega ljudstva ter jih — Franci Ban, Fran Sušnik, Mašija Blatnik, Jože Bogovič, Peter Zorko, Jože Kerni in Ludvik Pankovič.

Mopedist pod tovornjak — in v smrt!

13. julija popoldne je po cesti pri Velikih Dolah vozil tovornjak s priklopcem S-614, last Avtoprometa iz Postojne. Za njim je pripeljal mopedist Mirko Barle iz Sel-Sumberka, star 30 let, in ga hotel v osterem, nepredvidnem ovinku prehiteti. Cesta je bila posuta s strmozom, zaradi prevetike voznik je moped spodnesel, voznik Barle pa je padel pod kolesa priklopc. Sofer tovornjaka Anton Srebot iz Postojne je vozilo takoj ustavil, nudi pomoč prvemu pomočju za hotel čimprej prejel v novomeško bolnišnico. Med potjo ga je dohitel rošilec in prevzel potrošnece, ki pa je med prevozom umrl. To je še en opriman nepredvidni motoristom!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDESKI PREGLED

Naposled so tri zahodne države — ZDA, Velika Britanija in Francija — odgovorile na sovjetsko spomenico o Nemčiji in Berlinu. Medtem ko vlada ZDA neposredno odgovarja na spomenico premiera Hruščeva, ki jo je ta izročil predsedniku Kennedyju med dunajskimi razgovori, ima britanski in francoski odgovor obliko not, v katerih obe ameriški zavezniki poudarjata svoje stališče do nemškega in berlinskega vprašanja in v bistvu zastopata enako stališče kot ZDA.

Vse tri zahodne note so odklonilne in razmeroma ostre. V ameriškem odgovoru je med drugim rečeno, da ima ame-

Skratka, najnovejši odgovor Zahoda, predvsem ameriške vlade, pušča možnost za pogajanja o Nemčiji in Berlinu, toda samo s pogojem, da bi vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo reševali na temelju samoodločbe, to je na temelju volje oziroma plebiscita, kar je za Sovjetsko zvezo nesprejemljivo. Tako je položaj zaradi Berlina ostal še naprej skrajno napet.

Ves ta dvoboj med Vzhodom in Zahodom zaradi Nemčije in Berlina spremljajo neljubni stranski pojavi, ki pa izvirajo naravnost iz nastale napetosti in so njena posledica. Nič čudnega ni, če se pri iskanju načinov, da ne govori-

o ameriškem obrambnem ministrstvu in Pentagonu. Medtem ko skuša Kennedyjeva vlada čimbolj pretrpeti javnost z alarmantnimi novicami in napovedmi, pritiskajo vojaški krogi na predsednika Kennedyja, naj čimprej mobilizira milijon rezervistov v nacionalno gardo. Ta je doslej omahoval, toda najbrž se ne bo mogel ali hotel več dolgo upirati temu pritisku.

To nepopustljivo stališče do Berlina in sovjetskih predlogov se izraža tudi v obsežnih anketah, ki jih posamezni ameriški listi in revije organizirajo te dni med Američani. Zlovoščje zveni že vprašanje: Ali se splašča ZDA iti v vojno za Berlin?

Navzlic temu še niso povsem utihnili glasovi razuma. Številni diplomati svetujejo predsedniku Kennedyju, naj se nikar ne prenaigi in naj ne zaukaže mobilizacije nacionalne garde, ker bi to še bolj zaostri položaj in pookopalo možnost za pogajanja s Sovjetsko zvezo.

Zahodni odgovor

rška vlada sklenitev ločne mirovne pogodbe z DR Nemčije za nesprejemljivo dejanje in za grožnjo svetovnemu miru. »Za to bi bila pred svetom popolnoma odgovorna Sovjetska zveza«, je dalje rečeno v not, Tudi britanska nota v bistvu poudarja to stališče, ko izjavlja, da »položaja Berlina ni mogoče menjati brez sporazuma med štirimi prizadetimi in v skladu z njihovo odgovornostjo do Nemčije kot celote. Enostransko reševanje berlinskega vprašanja bi privedlo do »zelo resnega položaja«. Francoska nota zavrača sovjetski predlog o sklenitvi mirovne pogodbe z dvema Nemčijama, ker bi »nastal nevaren položaj, če bi potrdili obstoj dveh režimov v Nemčiji«.

zaostri položaj najbolj oblikujejo predstavniki Bonna. Ti skušajo kar najbolj izbrabiti položaj, da bi se čimbolj obožžili. Državni sekretar v zahodnonemškem obrambnem ministrstvu Wolmar Hopf je dejal, da bo Bundeswehru zahteval v prihodnjem letu proračun v znesku 13,5 milijarde mark, kar je za 2,3 milijarde več, kot znaša letošnji obrambni proračun.

Zahodnonemški obrambni minister Strauss hodi zdaj po ZDA in skuša dobiti čim več orožja. Posebno so mu pri srcu rakete v »taktične namene«.

Ta živčnost — lahko bi jo že imenovali hysterijo — se je lotila tudi ameriških vladnih krogov, da ne govori-

Ne odlašajmo s pravilniki!

Na osnovi smernice novega gospodarskega razvoja, ki nam ga nakazujejo zakonita določila, zajeta v Zakonu o delovnih razmerjih in Zakonu o sredstvih gospodarskih organizacij, mora sleherna gospodarska organizacija združiti vsa napolnita v naslednjih akcijah: sestaviti si mora — pravilnik o delovnih razmerjih — pravilnik o delitvi čistega dohodka — pravilnik o delitvi osebnih dohodkov — pravila podjetja — pravilnik o delovnih razmerjih — pravilnik o higijensko-tehničnih varnostnih ukrepih pri delu.

Z omenjenimi pravnimi akti bo morala gospodarska organizacija točno določiti strukturo podjetja, način delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov, število delovnih enot ter njihove pravice in dolžnosti, odnos podjetja do komune, pregled in razporeditev delovnih mest, pravice in dolžnosti organov samoupravljanja in končno pravice ter dolžnosti slehernega člana kolektiva, kakor tudi kolektiva kot celote.

Oče izdelave pravilnika o delitvi čistega dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov je bilo izrečnih in napisanih že veliko besed ter kolektivno ne preostaja drugega, kot da se pogumno in hitro lotijo konkretnega dela. Ta sestavek pa je namenjen v opozorilo pri sestavi ostalih-treh pravilnikov. Pri izdelavi pravilnikov mora vsebovati določila za sklepanje delovnih razmerij ter pravilnika o higijensko-tehničnih varnostnih ukre-

pih pri delu je potrebno paziti zlasti na naslednja vprašanja: V pravilih podjetja mora biti zajet akt o ustanovitvi ter naslov gospodarske organizacije; sedež gospodarske organizacije in predmeta poslovanja; izvirni sredstva in skladov; način upravljanja in upravnih organov; dolžnosti in pravice organov delavškega samoupravljanja; dolžnosti in pravice direktorja podjetja, kakor tudi vodnih uslužbencev v upravi in v delovnih enotah; organizacijska struktura gospodarske organizacije; naloge, dolžnosti in pravice delavskih enot oziroma ekonomskih enot; oblike, preko katerih se uvajajo volja celotnega kolektiva; zbori proizvajalcev, pisarne ankete, referendumi in sl.

Pravilnik o delovnih razmerjih mora vsebovati določila za sklepanje delovnih razmerij; sprejem in

dodelitev delavca na delovno mesto; odmerjeni delovni čas za dan in teden, letni dopust in odsotnost od dela; materialno odgovornost delavca na delovnem mestu; delovno disciplino in disciplinske odločitve; disciplinske kazni z disciplinskim postopkom in prekinitev delovnega razmerja; pravico na prižobe na posamezne naloge in odločbe; pooblastitve odgovornih oseb za sklepanje in prekinjanje delovnega razmerja. Pravilnik o higijensko-tehničnih varnostnih ukrepih pri delu naj zajame: splošna določila in ukrepe iz higijensko-tehnične varnosti; vsestransko podrobno opisane delovne pogoje na posameznih delovnih mestih; zagotovitev zaščitnih sredstev za delo, varnostne mere glede požara, električnega toka, eksplozije, plinov, prahu in podobno; obveznosti gospodarske organizacije za primerne pogoje za delo in za varnost za sleherni delovnem mestu; spremljanje delavcev z delovnimi pogoji ob sprejemu na delo; obveznost zdravniškega pregleda pred nastopom dela in v času trajanja delovnega razmerja; posebno zaščito zaposlenih nosečih žena, mater z otroki mladine in invalidov, zagotavljanje osebnih zaščitnih sredstev in osebne higiene (garderobe, umivalnice, kopalnice, pitna voda, WC in pod.); službo prve pomoči v podjetju in po potrebi rešilne postaje; obveznosti slehernega delavca glede izpolnjevanja predpisanih pogojev na delovnem mestu; obveznosti gospodarske organizacije, da po veljavnih predpisih preskrbi delavcu vsa potrebna zaščitna sredstva.

Razumljivo je, da mora sleherna gospodarska organizacija sama začeti vsa ta vprašanja. Glede pravnih aktov mora seveda upoštevati predvsem razmere v svojem podjetju. Ponekod nameravajo take pravilnike kopirati od drugih, sosednjih podjetij. S tem seveda ne bodo kaj prid, pomagali lastnim kolektivom. — Velika podjetja se te naloge, ki mora biti zaključena do konca leta, še ni resno lotila. Odlašanje pa zadnje mesece in tedne bo škodovalo; zaradi tega se je treba lotiti naloge takoj in kar najskrbneje.

Polletna proizvodnja v premogovniku Kanižarica

Premogovnik Kanižarica je nakopal v prvem polletju 34.200 ton premoga, kar je 5000 ton več kot v istem razdobju lanskega leta. Povprečna dnevna proizvodnja se je povečala

od 188 ton na 219 ton, to je za 17 odstotkov.

Povečana proizvodnja je deloma posledica uvedbe širokočelnih odkopov in s tem povečanega števila produktivnih delovnih delov, deloma pa rezultat povečane storilnosti. Kanižarski rudarji si obetajo občutno povečanje proizvodnje v drugi polovici leta, ko se bodo privadili novega, sodobnega širokočelnega sistema odkopavanja premoga z uporabo jeklenega podpora ter spravilom izkoppine z enovrstnimi transporterji.

Letos je premogovnik povečal jamsko storitev od 1,35 na 1,42 ton na eno dmino, rudniško pa od 0,94 na 1,02 tone na eno dmino. Izpolnitev planirane proizvodnje za drugo polletje pa je odvisno od pravočasne dobave in montaže že naročene strojne opreme.

zagotovitev potrebnega števila delovne sile, in od tekoče prodaje nakopanega premoga brez ustvarjanja depojev na rudniku. —bp—

Komu koristijo začasne ureditve

V Semicu se čuti velika potreba po zobni ambulanti. 4.000 prebivalcev zahaja k zobozdravniku v 12 km oddaljeni Crnomelji. Po dolgotrajnem premlevanju zdravstvenega vprašanja so v Semicu le priložilo do zaključka, da bi morali imeti zobno ambulanto doma in so v ta namen že nabavili potrebne instrumente in inventar. Kasneje je prišlo na dan vprašanje, kje bi naj bila ambulanta. Na razširjenem sežanku ZB so tudi o tem

neki zidanci. Najemnik, ki stanuje v prostorih zobne ambulante namreč službuje v Crnomlju in ne more drugje dobiti stanovanja.

Zato se sprašujemo, koliko časa se bodo stanovanjska vprašanja reševala mimo množičnih organizacij? Komu koristijo »časne rešitve«? Dejstvo je, da je bilo v Semicu po osvoboditvi v »časne rešitve« vloženih čez 20 milijonov dinarjev in je skrajni čas, da se začne smotrneje trošiti proračunska sredstva. Tako bi problem zobne ambulante rešili z ureditvijo stanovanjskega vprašanja, ljudje iz Semicla in okolice pa bi časa, ki ga zapravljajo na poti do crnomeljskega zobozdravnika, nedvomno bolje porabili.

Vratolomni skok z avtomobilom

17. julija zjutraj je po avtomobilski cesti iz Ljubljane proti Zagrebu drvel Fiat 600 (S-2323), ki ga je vozil sofer amater Jože Habjan. Pred vasjo Jezero za desnim zavojem večjeja useka blizu Poničev je zavozil e cestisca, podi občestni smernik ter peljal še naprej kakih 30 metrov po štiri metre visokem nasipu. Ko je zdrvel še kakih 10 metrov po kolovozni poti, je začel v skalo in kup kamena. Zaradi hitrosti je bil silek tako močan, da je avtomobil vrglo 14 m po zraku. Med prevračanjem na zemljo so se odrgala leva vrata, popolnoma pa se je razbil stebra. Voznik se kasneje odlepil v bolnišnico, na avtomobilu pa je škoda za 350 tisoč dinarjev.

Dražbeni oklic

Kuhar Franc pos. Cetina 14. Pihaver Martin pos. Krška vas št. 1. Verica Franc. pose. iz Litva št. 1 in ostali sodični posestva po pok. KUHAH MARILJ, posestniki iz Stožanskega vrha št. 8, so predlagali prostovoljno sodno družbo navdružnega posestva pok. Kuhar Marilje. Dražba bo 9. (devetega) sept. 1961 ob 9. uri na okrajnem sodišču v Brežicah v sobi št. 12. Posestvo, ki je na dražbi in ki je vpisano pod vl. št. 9, 379 in 711 k. o. Stožanski vrh ter pod vl. št. 150 k. o. Mostev, je ocenjeno skupno na 1.753.000 din.; najnižji ponudba za znaša za celotno posestvo 138.728 din. Posestvo se bo razpredalo po enojnih strelah. Vsak kupec mora položiti ob začetku dražbe po eno desetino cenilne vrednosti skupine, katero hoče dražiti! Posestvo nima nobenih vknjižnih bremen. Dedišč po pok. Kuhar Marjti

ZA DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA prisočno čestita vsem delovnim ljudem v domovini KOVINOTEHNA CELJE

»METKA« MEHANIČNA TKALNICA CELJE IPAVČEVA 22

Velika izbira modnih pelninov za srajce in ženske obleke, vseh vrst damastov in inletov, kantašavov! — KVALITETA! Modni vzorci, ugodne cene! — Zahtevajte pri nakupu tkanine z zaščitnim znakom »METKA«!

Naši že znani izdelki: ● BRZOREZNO ORODJE ● PNEVMATSKO ORODJE ● KOLESNI STAVKI ● VZMETI ter pomembna novost: ● GRELNA (CEKAS) ZICA

Lesno konstrukcijsko podjetje »TFS« LJUBLJANA, Parmova ulica 53 razpisuje naslednja PROSTA UČNA MESTA: 8 TESARSKIH VAJENCEV 2 MIZARSKIH VAJENCEV Nastop učne dobe predvidoma 1. septembra. Vajencej je zagotovljena brezplačna oskrba in stanovanje. Nagrade po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Interesenti naj dostavijo prošnje z življenjepisom na sekretariatu podjetja.

PISMA UREDNIŠTVU

Ali se bomo zdravili?

Tovariš urednik!

Vsi Črnomaljčani vedo povedati, da je preskrba prebivalstva z zelenjavo že vrsto let redni predmet obravnave na zborih volivcev. Ugotavljamo, da je preskrba neredna in nezadostna, izbira vrst in asortimanov skromna, prodajna neprimerna, postrežba pomanjkljiva, cena razmeroma visoke...

Črnomaljci ni več isti Črnomaljci, kot je bil pred nekaj leti. Njegovo lice se je bistveno spremenilo in tudi število prebivalstva se je občutno povečalo. Oblastveni organi, ustanove in podjetja ter gospodarske organizacije so že in še vedno znova zapostavljajo v mestu in njegovi okolici številne delovne ljudi iz Bele krajine kakor tudi izven nje. Z naraščanjem števila prebivalstva raste tudi odgovornost trgovinske mreže. Vedno znova odpira črnomaljska trgovinska podjetja nove poslovne, še več: celo specializirane prodajalne, za kar zaslužijo vse priznanje in pohvalo!

Pri tem pa se poraja vprašanje: ali res ni podjetja, ki bi bilo sposobno dobiti tudi primeren lokal za zelenjavno trgovino ter bi jo uredno tako, da bi zadostila najnujnim potrebam prebivalstva? Gospodinjje si iskreno žele, da bi odpadlo večkratno čakanje in drenjanje, zlasti pa taka-ča postrežba, ki se je pripetila pred dnevi:

»Ali bi lahko dobili cvetačo?« sta povprašali dve gospodinjji.

»Nimamo!«
»Kaj pa ohrovt?«
»Nimamo!«

»Skoda! V Ljubljani pa je vse to na razpolago,« se je potolažila ena izmed obeh.

»Pa pojdite še v iskat v Ljubljano ali pa se kar v Ljubljano preselite,« je prodajalka zaključila »kupčija!«

Črnomaljski potrošniki

Tovarni pohištva in Vinu) so bila vodstva mnenja, da težav delavcem ni treba prikazovati, ker jih ne bodo razume-

li. V zvezi s tem so člani delavskega sveta v Tovarni pohištva postavili vprašanje, kaj uprava skriva pred delavci.

V referatu predsednika Občinskega odbora SZDL je bilo govora o tem, vendar s pripombo, da je bilo tako v začetku izvajanja novih gospodarskih ukrepov. V Tovarni pohištva se je stvar bistveno popravila, saj so imeli mnogo sestankov in tolmachenj za ves kolektiv in še posebej za organe delavskega upravljanja o novem gospodarskem sistemu in položaju podjetja.

Ker je članek vzbudil precej negotovanja med delavci Tovarne pohištva prosimo, da v prihodnji številki lista objavite popravek tega stavka.

Za Občinski odbor
SZDL: VINKO JURKAS

Nesolidna postrežba

Tovariš urednik!

6. julija je vstopila v novo-meško trgovino z električnim materialom, ki se nahaja na Glavnem trgu, gospodinja in želela kupiti dve žarnici za radio sprejemnik tipe EC 92. Nepreved pričrjana prodajalka je pobrskala po eni izmed skatel ter ugotovila:

»Nimamo!«
»Pred nekaj dnevi ste jih imeli še precej na zalogi,« je pripomnila gospodinja.

»Morda! Danes jih nimamo več!«

In kupčije ni bilo, gospodinja pa je odšla v trdni veri, da bo potrebno po žarnice v Ljubljano. — Za vsak slučaj pa še majhen poskus! Kratkemu posvetu je sledil sklep!

Nekako eno uro kasneje je vstopil in isto trgovino moški in povprašal, če imajo morda na zalogi žarnice EC 92.

Pogled v eno skatlo ni zadostal, zato pogled še v drugo in glej:

»Izvolite! — iskani žarnici sta se pojavili na pultu!«

Tako je bilo defektnemu radiosprejemniku zadosteno, saj sta bili oni dve žarnici, ki ju je prvotno zahtevala v trgovini gospodinja in ju ni dohila, pravi taisti, ki ju je malo kasneje dobil moški. Gospodinja ga je prosila za uslugo in si s tem prihranila pot v Ljubljano.

Le to-le: zavedajmo se vsak svoje dolžnosti na svojem delovnem mestu!

Inž. BRANKO PETERNELJ, Črnemelj

Dohodki in izdatki: 45 odstotkov

Na redni tiskovni konferenci, ki jih organizira Predsedstvo okrajnega odbora SZDL v Novem mestu, je v soboto seznanil tovariš Stefan Seničar, načelnik oddelka za finance OLO, navzoče častnike s polletnim stanjem okrajnega proračuna, zlasti še s pregledom dohodkov in izdatkov po občinah.

Do 30. junija 1961 je dosegel okrajni letni proračun 45 odst. dohodkov in prav takšen odstotek izdatkov. V posameznih občinah je odstotek dohodkov takle: BREŽICE 44,6 %, CRNOMELJ 46,2 %, METLIKA 48,2 %, NOVO MESTO 45,5 %, SEVNICA 44,2 %, TREBNJE 42,2 % in VIDEM-KRSKO 46,5 %. Vsi občinski proračuni so dosegli v tem času 45,3 % dohodkov, sam okrajni proračun pa 44,3 %; okrajni odstotek znaša potemtakem natančno 44,9 %. Hkrati so dosegle občine naslednje izdatke (odstotek letnega plana): BREŽICE 45 %, CRNOMELJ 42,5 %, METLIKA 47,5 %, NOVO MESTO 47,5 %, SEVNICA 42 %, TREBNJE 41,5 % in VIDEM-KRSKO 40 %. Vsi občinski proračuni skupaj: 44 %, okrajni proračun 46 % oziroma okrajni odstotek: 45 %.

Okrajna uprava ocenjuje nastali položaj kot zadovoljiv, posebej če vemo, da je bilo lani v tem času doseženih 42,7 % dohodkov in 46,9 % izdatkov. Letos OLO in občine nimajo kreditov za izravnavanje proračunskih časinskih primanjkljajev; poslužujejo se svojih rezervnih sredstev.

Medtem ko dotekajo dohodki iz gospodarstva precej po predvidenemu planu, pa je nekoliko slabša realizacija iz dohodkov od prebivalstva. Pobiranjstvo davkov so nekatere občine posvetile premoško skrb in zaostajajo za dohodki. Na polletno odmero so dosegli v posameznih občinah naslednji odstotek pobranih davkov: BREŽICE 87 %, CRNOMELJ 81 %, METLIKA 81 %, NOVO MESTO 72 %, SEVNICA 80 %, TREBNJE 76 % in VIDEM-KRSKO 80 %, kar predstavlja le 79 % pobranih dohodkov od prebivalstva za prvo polletje. S takim stanjem predvsem ne bi smeli biti zadovoljni občinski ljudski odbori sami, saj so povprečno 10 do 12 odst. pod planom običajne izterjave. Če bi iskali vzroke za tako stanje, bi ugotovili ponekod slabšo disciplino davkoplačevalcev, verjetno pa tudi slabe izterjavalce. Na nižji odstotek vpliva tudi pozno razpisani 4 % prispevek za kmečko zdravstveno zavarovanje, za katerega so v prvem četrtletju pobirali prispevke še po lanskim, t. j. 2-odstotni stopnji. Doklade so v večini občin ostale iste kot lani, razen v Novem mestu in Vidmu-Kraskem. Na slabše plačevanje davkov vplivajo tudi znatni dolgov, ki jih čma-

Občine odvirajo zdravstvo

Glede proračunskih izdatkov velja pripomniti, da jih vse občine izvršujejo po planom. Resen problem nastaja ob zadolžitvah Skladu za zdravstveno zavarovanje kmetov, kateremu dolguje občine v okraju nad 60 milijonov dinarjev. Pozna se, da so občine zdravstvo odrinile. Tako stanje spravlja v zadrego bolnišnice in Okrajni zavod za socialno

KOLEKTIV NOVOLESA JE POČASTIL 20 LET REVOLUCIJE

V soboto, 15. julija, je kolektiv »Novolesa« v prostorih stranskega obrata proslavil 20-letnico revolucije. Okrašen prostor so pričakali delavci vseh sedmih Novolesovih obratov, ki so se okrog treh popoldne zbrali pred slavnostno tribuno. Ko je predsednik sindikata pri »Novolesu« Ivan AS pozdravil goste in kolektiv ter poudaril, da bo podjetje vsako leto organiziralo svoj dan, je govoril o zgodovinski preteklosti Dolenjske, o brezpravnosti delavskega razreda, ki se je moral iz dneva v dan boriti ne samo za pravice, ampak tudi za stalni zaslužek. Zato so letošnje proslave tudi manifestacije delavskega razreda v socialistični družbi.

V kulturnem sporedu so nastopili mladinci »Novolesovih« obratov s petjem, recitacijami in tamburaškim orkestrom. Vmes je igrala godba na pihalih iz Straže.

Sportni program je obsegal streljanje z rvačno in malokalibrsko puško, šah, ocerjevalno vožnjo z motornimi kolesi in mopedi ter poljevo vožnjo s kolesi. Med šahisti so se prva tri mesta razdelila takole: 1. Uprava Novolesa, 2. Obrat Novo mesto, 3. Parketarna Straža. Najuspešnejši posamezniki na soč. Slavko Kregar, 2. inž. Edo Tavčar, 3. inž. Mirko Pečar id. Med strelici z rvačno puško so dosegli največ krogov: 1. Mirko Segan, 2. Niko Somrak, in 3. Marjan Okroglič. Rezultati v streljanju z malokalibrsko puško: 1. Miha Suštar, 2. Slavko Vidmar in 3. Franc Tišovec.

Iz Kruševca pozdravljajo
Ob 20-letnici vstaje slovenskega naroda želijo dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Kruševcu, svojim domačim, prijateljem in znancom velik uspeha in delovnega poletja: Stanko Gasperin, Albin Gnidovec, Janez Kržmanec, Lojze Kos, Brane Berglec, Tone Zidar, Pavle Nahtigal, Jože Zagar, Alojz Lindič, Maks Kumelj, Stanko Klembs, Vinko Godec, Janez Pograjec, Slavko Pribovšek in Tomo Windischer.

Letos manj kubikov brušenega marmorja?
Kamnoješko podjetje »Marmor« iz Gradca, ki slovi po kvalitetnem marmorju, bo letos le stežka doseglo proizvodni plan. Medtem ko so doslej obdelali za leto 39 in več kubikov te dragocene kamnine, so letos izpolnili le okrog 30 odstotkov načrta, oziroma so obdelali približno 8 kubikov marmornih blokov. Vzrokov za tako nizko proizvodnjo je prava zaprav več,

zavarovanje, ki sta zaradi slabše finančne discipline ObLO zašla v velike težave in morata upoštevati nastale znatne dolgove. Občinski svet za finance naj bi to vprašanje pregledali in nujno ukrepali, saj nekatere uprave niso vplačale v sklad niti tistega denarja, ki so ga od kmetov že pobrale kot prispevek za zdravstveno zavarovanje, s tem denarjem pa razpolagajo drugod!

Vse kaže, je med drugim deljal tovariš Seničar, da obstajajo možnosti, da bodo vsi dohodki po letnem planu doseženi in tudi preseženi. Ker je proračun za približno 25 odst. višji kot je bil lani (upoštevajo sklade za šolstvo), je položaj ob polletju sorazmerno ugoden, nikakor pa nas seveda ne sme zapeljati v brezbriznost, da bodo poslednji dohodki pritekali brez težav. S tem v zvezi je treba obravnati tudi 10-odstotno predpisano omejitev v proračunski potrošnji. OLO je že za 17 % znižal proračun za vse materialne izdatke in

pri dotacijah. V občini Brežice so sklenili znižati materialne izdatke od 10-50 %, v Novem mestu je o tem razpravljal svet za finance in sklenil znižati materialne izdatke za 10 %, v Črnemlju pa takega sklepa še niso sprejeli. Prošli so republiko upravo, da bi jih te omejitve oprostila.

Razen treh občin, ki so šle v leto 1961 z znatnimi starimi dolgovi (Novo mesto, Brežice, Črnemelj), obstajajo pri vseh drugih občinah znatne možnosti za doseganje višjih proračunskih dohodkov, seveda predvsem z boljšo realizacijo dohodkov in z višjo proizvodnjo v podjetjih. Obstaja pa hkrati nevarnost, da ne bi kje 10-odstotne omejitve izdatkov enostransko razdelili. Ponekod se kažejo težnje, da bi omejili predvsem dotacije, druge bo do spet »odrinili« tiste službe, ki so že navadno bolj skromne. Tu bi morale sodelovati organizacije Socialistične zveze in skupno z ljudskimi odbori ugotoviti, kje bi enostranske omejitve v proračunskih izdatkih lahko škodovala razvoju.

Doseganje višjih proračunskih dohodkov pa lahko v znatni meri omili tudi 10-odstotno proračunsko omejitev potrošnje. Značilnost prvega polletja 1961 v finančnih vprašanjih se kaže med drugim predvsem v ugotovitvi: dinar smo začeli bolj spoštovati. Cenjen in iskran je tudi tam, kjer ga — morda še lani — nismo gledali s potrebnim spoštovanjem. To pa je znaten napredek in razveseljujoč kazipost k še večji finančni disciplini v upravi in gospodarstvu.

Ze drugo priznanje za vestnost

Med štirindvajsetimi soferji, ki jih je Tovarna avtomobilov - Maribor, posebej nagradila letos 15. julija, je tudi sofer podjetja »Zeleznina«-NOVE mesto, tovariš LOJZE GRIL.

Tovariš Gril, ki že 13 let vozi s kamionom po naših cestah brez nezgode, je s tem prejel že drugo priznanje navedene tovarne. Že 14. februarja 1958 mu je tovarna podarila zapesno uro in zlato značko, ker je z njihovim PIONIRJEM prevozil 109.000 kilometrov brez popravila. Z drugim, enakim vozilom iste tovarne pa je Lojze prekosil samega sebe. Prevozil je brez večjih popravil nad 127.000 kilometrov! Hkrati je tovariš Gril postavil visoko normo uporabnosti domačih gum, saj je prevozil z Borovimi gumami nad 50.000 kilometrov.

Podjetje TAM je tovariša Grila ponovno nagradilo z uro, prejel pa je tudi zlato značko in diplomu. Tudi v »Zeleznini«, kjer so ponosni na svojega člana kolektiva in vedo ceniti njegovo vestnost, so sklenili, da se mu bodo vsaj skromno oddolžili za ponovni dokaz velikega čuta odgovornosti do dela in skrbnega upravljanja z zaupanim vozilom. Čestitamo!

Več naročil kot izdelkov

Gradcaška »Pečarija« si klub povečani proizvodnji ne more sestaviti takega proizvodnega načrta, ki bi hkrati ustrezal zmogljivosti podjetja in potrebami naročnikov ter potrošnikov. Značilno je, da si je podjetje zavoljo izredne kvalitete izdelkov pridobilo sloves enega najboljših izdelovalcev kaminskih peči in drugih samotnih izdelkov. Majhni prostori, zlasti sušilnica in žgalna peč s premajhno sprejemljivostjo pa podjetju onemogočajo izpolniti vsa naročila. Večkrat se celo zgodi, da podjetje naročila že vnaprej odpove. Večji prostori bi jim bržčas omogočili boljše razporeditev delavcev nastajajo tuji zato ker se model dolgo sušijo: poleti morajo ostati na polkah po sedem dni, pozimi pa po štirinajst dni. Medtem ko se izdelki sušijo, morajo delavci čakati.

Zaloga gline, ki jo kopljejo v neposredni bližini podjetja, so ocenili še za najmanj 300 let, četudi bi v prihodnje znatno povečali proizvodnjo, in odprli nove glinokope. Glinje je prvovrstna, zato so se razmišljali, da bi bilo treba podjetje povečati, pridobiti nove delavce in izvesti novo delovno delitev. Pečarija v

pravni odbor podjetja, delavski svet podjetja, ki ga sestavlja celoten delavski kolektiv, pa meni, da je treba vprašanje novih delovnih prostorov, proizvodnje in probleme, ki nastajajo zaradi odpovedi naročil potrošnikov, temeljito proučiti in jih čimprej rešiti. Za zdaj je podjetje prišlo do načina pametnega gospodarjenja, visoka kakovost izdelkov pa jim bo svojčast odprlo še nova tržišča.

Pojasnilo iz Brežic

UREDNIŠTVU LISTA!

V Dolenjskem listu štev. 26-27 je bil 29. junija 1961 objavljen članek o občinski konferenci SZDL, Brežice, pod naslovom »DELAVCI NE BI RAZUMELI.«

Z vsebino tega članka pa ne soglašamo v celoti in sicer s stavkom: »Več podjetij se je znašlo v težkem gospodarskem položaju; v nekaterih izmed njih (kot v Agroservisu,

vasi, Gotne vasi, Cikave, Slatnika in Smolenje vasi, vsa kolnina od Gorjancev tja do Bohorja pa se je več minut tresla približno 20 minut. Močan veter je pripodil šibajoči dež in med njim zelo debelo točo (posamezna zrna so merila tudi do 2 cm!), ki je ponekod razbila tudi okenske šipe. Na ometu v tovarni NOVOTEKS se poznajo luknje, ki jih je povzročila padajoča toča. Neurje je zajelo pas od podnožja Trške gore preko Male in Velike Bučne vasi do Hudega, Vavte

poželi, precej škode pa je na ovsu, koruzi in ponekod na krompirju. Največ škode je na hmeljišču KZ v Dol. Toplicah pri Vavti vasi in na hmeljišču grmske kmetijske šole v Srebrničah. V predelu, kjer je razsajala toča, je k sreči le malo vinogradov, močno pa je toča sklestila vinograd Kmetijske šole pri Smolenji vasi. Precej škode je tudi na vrtovih v mestu in okolici. V Ločni je ponekod toča uničila ves pridelek krme za prašiče in druge vrtnine.

Taka neurja so k sreči zelo redka, zelo malo pa poznamo primerov, da bi toča padala ponoči, kot se je zgodilo v noči groze od 13. na 14. julij.

Noč groze nad Novim mestom

14. julija zjutraj ob enih se je nad Novim mestom in njegovo bližnjo okolico razbesnelo hudo neurje, ki je trajalo približno 20 minut. Močan veter je pripodil šibajoči dež in med njim zelo debelo točo (posamezna zrna so merila tudi do 2 cm!), ki je ponekod razbila tudi okenske šipe. Na ometu v tovarni NOVOTEKS se poznajo luknje, ki jih je povzročila padajoča toča. Neurje je zajelo pas od podnožja Trške gore preko Male in Velike Bučne vasi do Hudega, Vavte

vasi, Gotne vasi, Cikave, Slatnika in Smolenje vasi, vsa kolnina od Gorjancev tja do Bohorja pa se je več minut tresla približno 20 minut. Močan veter je pripodil šibajoči dež in med njim zelo debelo točo (posamezna zrna so merila tudi do 2 cm!), ki je ponekod razbila tudi okenske šipe. Na ometu v tovarni NOVOTEKS se poznajo luknje, ki jih je povzročila padajoča toča. Neurje je zajelo pas od podnožja Trške gore preko Male in Velike Bučne vasi do Hudega, Vavte

»POLZELA«

TOVARNA NOGAVIC

POZDRAVLJA VSE

DELOVNE LJUDI ZA

★ DAN VSTAJE!

KONIM

inozemski industrijska zastopstva

LJUBLJANA

BEETHOVNOVA 11

zastopa renomirane inozemske tvrdke in se vam priporoča!

Kemija - Impex

export-import,

LJUBLJANA, Titova 25 —

Pob 418-VIII

Izvažamo in uvažamo:

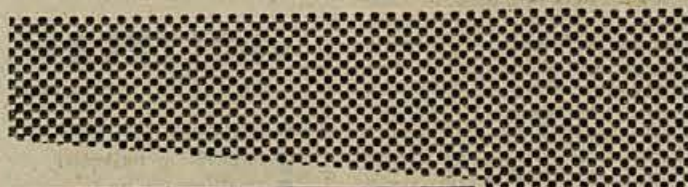
kemikalije, anilinska barvila, usnjarska in tekstilna pomožna sredstva, celulozo, papir in karton, steklo, porcelan in keramiko, tehnične masčobe, kavčuk, plastične mase in izdelke, etenična olja i. p.

Gradac praznuie

Pred devetnajstimi leti, 26. julija, so v Gradcu Italijani požgali več poslopj, ljudi pa odgnali v internacijo. Okrog 40 domačinov je stradalo v zloglasnih italijanskih taboriščih na Rabu, Gonarsu in drugod. Vas je bila med vojno izpraznjena. Tiste, ki jih Italijanska okupacija ni odvlekla po svetu, so odšli v partizane. Čeprav je Gradac manjše naselje, je dal med vojno kar 42 žrtev. 26. julija se bodo vaščani spet zbrali in obudili spomin na svoje prijatelje in znance.

Te dni pred krajevnim praznikom so v Gradcu namestili ograjo pred spomenikom padlih borec in žrtev fašističnega nasilja in okolico posuli s peskom. Krajevne organizacije in krajevni odbor so izdelali program prireditve za krajevni praznik, ki obdelaj: akademijo, povorko z godbo na pihalih, slavnostni govor, po sporedu bo pa zabava.

Večja slavnost bo v Gradcu 17. septembra. Takrat bodo v gradu odkrili spominsko ploščo v spomin na šolo VDV. V ta namen bodo zunanje stene gradu prebellili in uredili dohodno cestišče.

novi SEMIČ: združitev mesnic

sedaj še boljši

Pečarija« si klub povečani proizvodnji ne more sestaviti takega proizvodnega načrta, ki bi hkrati ustrezal zmogljivosti podjetja in potrebami naročnikov ter potrošnikov. Značilno je, da si je podjetje zavoljo izredne kvalitete izdelkov pridobilo sloves enega najboljših izdelovalcev kaminskih peči in drugih samotnih izdelkov. Majhni prostori, zlasti sušilnica in žgalna peč s premajhno sprejemljivostjo pa podjetju onemogočajo izpolniti vsa naročila. Večkrat se celo zgodi, da podjetje naročila že vnaprej odpove. Večji prostori bi jim bržčas omogočili boljše razporeditev delavcev nastajajo tuji zato ker se model dolgo sušijo: poleti morajo ostati na polkah po sedem dni, pozimi pa po štirinajst dni. Medtem ko se izdelki sušijo, morajo delavci čakati.

Zaloga gline, ki jo kopljejo v neposredni bližini podjetja, so ocenili še za najmanj 300 let, četudi bi v prihodnje znatno povečali proizvodnjo, in odprli nove glinokope. Glinje je prvovrstna, zato so se razmišljali, da bi bilo treba podjetje povečati, pridobiti nove delavce in izvesti novo delovno delitev. Pečarija v

Kamnoješko podjetje »Marmor« iz Gradca, ki slovi po kvalitetnem marmorju, bo letos le stežka doseglo proizvodni plan. Medtem ko so doslej obdelali za leto 39 in več kubikov te dragocene kamnine, so letos izpolnili le okrog 30 odstotkov načrta, oziroma so obdelali približno 8 kubikov marmornih blokov. Vzrokov za tako nizko proizvodnjo je prava zaprav več,

vendar bi morali med glavne prištetih pomanjkanje rudnin te vrste na območju sedanjih kamnolomov. Ti so več ali manj izpraznjeni in se v njih ne da dobiti večjih skalnih skladov, če pa so, je v njih več primesi laporja, pomešanega z zemljo in drugim. Ker so za izvoz rentabilni le večji kvadrati, je razumljivo, da poskušajo na več mestih odkriti nove sklade marmornih rudnin. Poskušali so že v kamnolomu v Adlešičih, Dragatušu in drugod, vendar zaželeno količine marmorja niso uspeli odkriti. Začasno bodo obdelovali tudi manjše kvadrate, ki jih oblikujejo v nagrobne spomenike. Za te je tudi veliko naročil. Če pa bi ostali le pri tem, kar za podjetje ne bi bilo rentabilno, bi zabredli v resne težave, saj jim je do zdaj pretežno le izvoz prinašal dobiček. Upajo, da bodo še letos našli zalogo kamnin, ki bo zadostovala za večletno in povečano proizvodnjo brušenih marmornih kvadratov.

Po dveletni razpravi se je semiška mesnica združila z mesnico v Črnemlju. Živino bodo še vedno klahi v Semiču, vendar Semičani z nezaupanjem gledajo v splojtev. Iz kušenj vedo, da je črnomaljska Kmetijska zadruga bivši kmetijski zadrugi v Semiču po spojitvi tudi marsikaj obljubila, da pa je potem zapihal drug veter. Semičanom nikakor ne gre v račun, da so poslali v Črnemelj že dva tovarnjaka iz Semiča ter druga osnovna sredstva, čeprav bi jih glede na potrebe tudi doma lahko uporabili.

F. D.

Dopis iz Šumadije

Za 22. julij čestitam vsem Dolenjcem, ki so bili v NOB, prijateljem in znancom ter domačim in tujim bralcem Dolenjskega lista in jim pošiljam tople pozdrave. Vojak Herman Horvat iz Gornjega Milanovca.

ZA KRAJEVNI PRAZNIK

GRADCA

V BELI KRAJINI

in za 20-letnico začetka ljudske revolucije

ČESTITAJO

● LESNO PREDDELVALNO PODJETJE v METLIKI, obrat MIZARSTVO GRADAC

● KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA, PROIZVODNI OKOLIS GRADAC

● MARMOR, GRADAC

● PEČARIJA, GRADAC

POZDRAV VSEM BORCEM IN BORKAM NOV!

JUTRI: nova prodajalna tovarne »VARTEKS« v Novem mestu

Jutri, v petek, 21. julija, bo v Novem mestu prišla poslovati prodajalna znane tovarne konfekcije »Varteks« iz Varazdina. V preurejeni prodajalni na Cesti komandanta Staneta bo tudi najzavetnejši kupec lahko izbral konfekcijsko obleko po svojem okusu. Z veliko izbiro oblačilne konfekcije bo najbolj ustrezno delavcu in kmečkemu človeku, ki v Novem mestu dostaj nista mogla kupiti tega kar sta želela.

V lepo preurejen, sodoben in zelo okusno opremljen lokal je podjetje »Varteks« vložilo več kot tri milijone dinarjev. Potrošnik bo lahko izbral izdelke moške, ženske in otroške teške konfekcije. Obleke so izdelane iz polkamgarov, kamgarov tja do najboljših kamgarov. Cene bodo dostopne vsakomur, saj bodo napredaj moški suknjičji od 3 tisoč din navgor, moške obleke pa od 4 tisoč din navgor. Zenskem svetu bo prodajalna postregla z lepo izbiro jesenskih, spomladanskih in zimskih plaščev ter ženskih oblek, manjce pa bodo našle v njej lepo zalogo okusnih in praktičnih kompletov za otroke in posameznih kosov otroških oblačil. Najbrž bo največ zanimanja in največji naval prvi dne za terlen krila in hlače, saj je obojega v mnogih barvah in po zmernih cenah dovolj na zalogi. Sicer pa: že jutri se boste o tem lahko sami prepričali!

Izseljenskim vprašanjem prisoja Jugoslavija prav poseben pomen

zato bomo še učinkoviteje normalizirali in uredili položaj naših izseljencev, je povedal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Aleksandar Ranković

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Aleksandar RANKOVIĆ je sprejel predzadnjo soboto direktorja »Politike« Danila Purića in urednika Ljubomira Stojovića ter jima odgovoril na nekaj vprašanj v zvezi z našimi izseljenci. Ker bodo ti odgovori prav gotovo zelo zanimali tudi številne naše izseljence, redne bralce Dolenjskega lista ter njihove znance in prijatelje, objavljamo ponatis zanimivega razgovora obeh beograjskih časnikarjev s tovarišem podpredsednikom Rankovićem.

Prvo vprašanje se je glasilo takole:

Na kongresu Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije ste govorili tudi o naših izseljencih. Ali bi nama mogli povedati kaj o pomenu, ki ga prisojate temu vprašanju, klasi v zvezi z Vašo ugotovitvijo, da so v odnosu do Jugoslavije nastale pozitivne spremembe v vrstah emigracije, ki se je izoblikovala po drugi svetovni vojni?

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

O pozitivnem delovanju naše predvojnne emigracije med vojno in po osvoboditvi naše dežele smo že večkrat govorili in to je bilo poudarjeno tudi v referatu na kongresu Zveze združenja borcev NOV Jugoslavije. Kakor vemo, je med drugo svetovno vojno in ob njenem koncu ostalo v tujini ali zapustilo domovino kakih 200 tisoč ljudi. To so bili večinoma vojni ujetniki, to je pripadniki bivše jugoslovanske vojske, kakor tudi tisti, ki so se po končani vojni v raznih drugih okoliščinah znašli v tujini. Mnogi izmed njih so pod vplivom lažne sovražne propagande o razmerah v naši državi ostali v tujini in si tam prizadevali urediti vprašanje svojega obstanka. Predvsem sprjčo ugleda, ki si ga je pridobila Jugoslavija s svojim poslednim bojem za mir v svetu, sprjčo doseženih uspehov v graditvi in čedalje uspešnejšega notranjega razvoja na temeljih novih demokratičnih in socialističnih odnosov, zlasti pa sprjčo čedalje globljega spoznavanja stvarnosti o naši deželi, pa se je začela večina otresati zablod o svoji domovini in postopoma obračati hrbet pešici vojnih zločincev in drugih sovražnikov Jugoslavije. Naši izseljenci hkrati iz dneva v dan čedalje bolj izpričujejo pozitiven odnos do naše dežele in navezujejo poslovne stike z našimi predstavniki v tujini.

do tega različne okoliščine. Pokazalo se je, da je bilo takšno naše stališče pravilno. Ze takrat smo poudarjali, da je vlada FLRJ pripravljena pomagati tistim, ki žele najti svojo pravo pot. To je pripomoglo, da se je vrnilo v domovino mnogo razseljencev. Drugi so se usmerili na ureditev svojega položaja v deželah, kjer so se znašli, hkrati pa so izrazili željo po lojalnih odnosih do stare domovine. Namen Zveznega izvršnega sveta je, da uresničevanje takšnega stališča ne samo nadaljuje, marveč da z nadaljnimi prizadevanji tudi pripomore k ureditvi njihovih problemov. Razumljivo je, da to sedaj ne more veljati za tiste, ki so bili veliki vojni zločinci ali organizatorji ter aktivni udeleženci sovražne dejavnosti v »tine« proti novi Jugoslaviji.»

Na vprašanje, kaj lahko pove o pozitivnih spremembah v vrstah vojne in povojne emigracije, in kako se te spremembe kažejo, — je podpredsednik Ranković odgovoril:

«Predvsem ne smemo pozabljati, da se je od leta 1946 že vrnilo v domovino znatno število teh ljudi, pa tudi šte-

razseljencih in ob tej priliki omenili stališče vlade FLRJ do raznih kategorij teh ljudi. Ali bi nam mogli povedati, kakšno je sedaj stališče Zveznega izvršnega sveta do takšnih ljudi?»

«Sedaj, po desetih letih,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «lahko rečem, da so se razmere v vrstah vojne in povojne emigracije v marsikateri smeri spremenile v pozitivni smeri. Ze takrat smo stali na stališču, da sovražniki nove Jugoslavije niso vsi, ki so zapustili našo državo in ostali v tujini, ker so jih pripravile

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

«Samo dejstvo, da živi zunaj meja naše domovine približno 1.500.000 izseljencev,» je odgovoril podpredsednik A. Ranković, «kaže, da moramo posvetiti pozornost vprašanju, ki nastajajo v njihovih odnosih do Jugoslavije. Zato je naša vlada prisojala izseljenskim vprašanjem poseben pomen. Pri tem smo upoštevali, da grede zveze z našimi izseljenci ter njihovimi združenji in kulturnimi ter stanovskimi organizacijami, istočasno v smeri razvijanja vsestranskega sodelovanja naše države z narodi in državami, v katerih žive naši izseljenci. Negovanje in krepitev patriotičnih čustev izseljencev do stare domovine, ob polnem spoštovanju njihovih čustev do dežele, v kateri sedaj žive, lahko samo prispeva k temu cilju.

vilo tistih, ki se vračajo ali se žele vrniti, iz dneva v dan narašča. Tisti pa, ki so sklenili ostati v tujini, se prav tako zanimajo za dogodke v naši deželi in skušajo urediti svoj odnos do svoje domovine. Obratno se na naša predstavništva s prošnjami, ki se nanašajo na ureditev njihovega statusa in na vzdrževanje zvez z domovino in s svojimi družinami ter prijatelji in prosijo pomoči v mnogih drugih vprašanjih, ki sodijo v pristojnost naših predstavništev v tujini ali pa ustreznih organov v domovini.»

Pomoč naših diplomatskih predstavništev izseljencem

V čem se izražata pomoč in zaščita, ki ju dajejo naša diplomatska in konzularna predstavništva in drugi naši organi tem ljudem?

«Zelo mnogo je vprašanj, v katerih naša diplomatska in konzularna predstavništva dajejo pomoč in zaščito tem

še niso uredili svojega odnosa do FLRJ, da to store, Ali bi nama lahko povedali o tem kaj več?

«Ker si mnogi ljudje iz vrst vojne in povojne emigracije prizadevajo urediti svoj odnos do FLRJ,» je odgovoril tov. Aleksandar Ranković, «kakor tudi zato, ker je večina že nekako uredila svoj gospodarski položaj v tujini, smo storili potrebne ukrepe, da bi omogočili vsem, ki svojega odnosa do FLRJ še niso uredili, da to store. Gre predvsem za prošnje za registracijo v knjige državljanov FLRJ v naših predstavništvih v tujini, dalje za izdajanje potnih listov, za ureditev nadaljnega bivanja v tujini ali za repatriacijo. To se prav tako nanaša na ureditev drugih odnosov do FLRJ, kakor na primer odpust iz državljanstva za tiste, ki so že sprejeli državljanstvo dežele, kjer žive itd.»

Ali to pomeni, da bo tudi vojnim in povojnim emigrantom omogočeno obiskati Jugoslavijo?

«Vsem tistim, ki bodo uredili svoj položaj v odnosu do FLRJ na način, pojasnjen v odgovoru na prejšnje vprašanje, bo omogočeno obiskovati Jugoslavijo, kakor jo že sedaj iz leta v leto obišče čedalje več naših izseljencev. To bo najboljši način, da se na mestu seznanijo s stvarnostjo in uspehi, doseženimi v novi Jugoslaviji.»

Ali je mogoče, da dobe družine naših izseljencev dovoljenje za izselitev, da bi nadaljevali skupno življenje ali da obiščejo takšne izseljence v tujini?

«Pri urejanju takih vprašanj so naši pristojni organi samo v zadnjih petih letih izdali kakih 80.000 dovoljenj našim državljanom v domovini, da obiščejo svoje sorodnike, ki žive v tujini. Razen tega smo znatnemu številu državljanov dovolili izselitev, da se zbere družine. V ta namen smo izdali po vojni kakih 20.000 stalnih potnih listov. Pristojni organi, ki se ravnaajo po humanih načelih, bodo tudi v prihodnje pazljivo obravnavali te vrste prošnje in v vseh primerih omogočili izselitev.»

Tovariš Ranković je nato odgovoril obema urednikoma tudi na vprašanje o emigraciji v vzhodnoevropskih deželah. Med drugim je dejal, da bo tudi tem emigrantom omogočeno, da uredijo svoj državljanski status in položaj nasproti FLRJ.

Čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

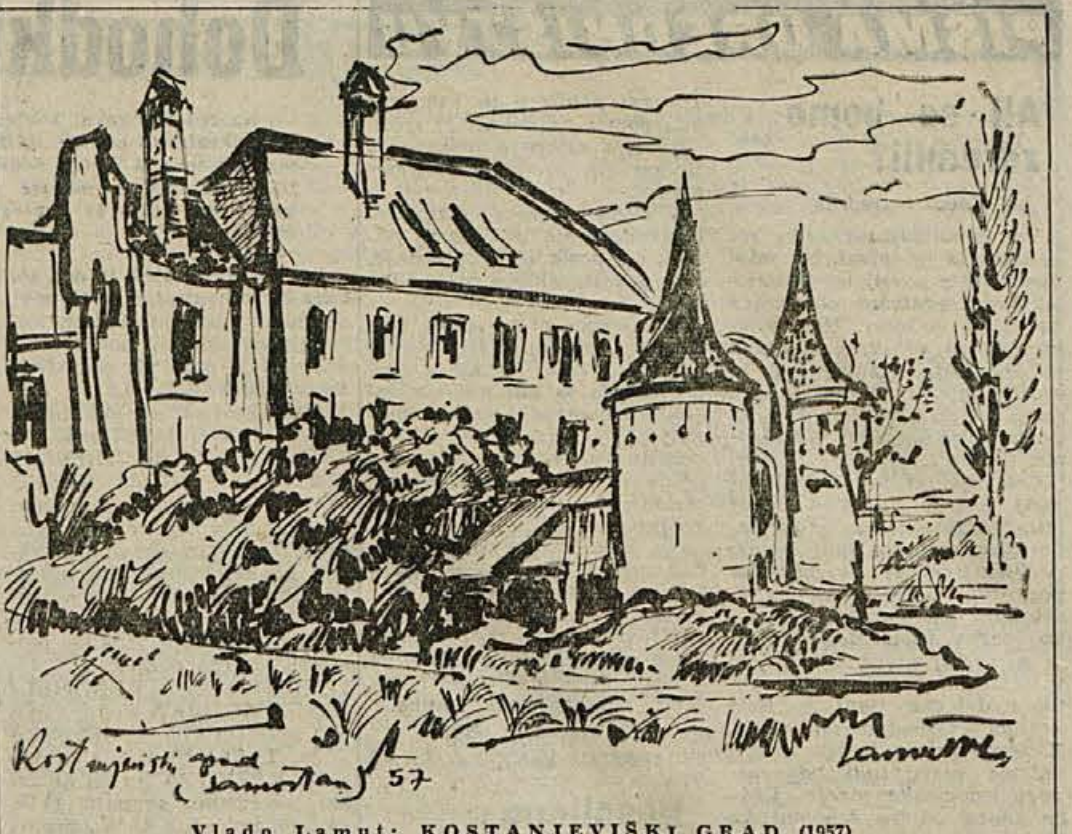
Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

čednje manj tistih, ki iz pustolovskih ali podobnih pobud beže čez mejo

Kaj nam lahko poveste o tem, da določena števila ljudi se sedaj ilegalno odhaja v tujino in kaj store naši pristojni organi v zvezi s tem?

«Drži, da se kdaj ta kdaj zgodi, da določeno število navčnih ljudi — takšnih ljudi pa je od dne do dne manj — običajno iz pustolovskih in podobnih pobud odide čez mejo naše države brez potnih listov,» je odgovoril podpredsednik Ranković, «Gre večinoma za mlade ljudi, ki v svoji nepremišljenosti upajo, da se bodo kje drugje z lahkoto dokopali do lahkega zaslužka in udobnega življenja. Toda že po prvih korakih, da bi se znašli v tuji deželi, zadenejo na stvarnost, in potem je, razumljivo, da doživljajo bridko razočaranje. Od njih dostikrat izsijujejo razne izjave, ki ni-

Vlado Lamut: KOSTANJEVSKI GRAD (1957)

so v nobeni zvezi s stvarnimi pobudami njihovega nezakonitega odhoda v tujino in z njihovim prepiranjem. Ko pa se že znajdejo v takem položaju, kaj lahko postanejo plen znanih vojnih zločincev in drugih sovražnikov naših narodov, ki jih lahko izkoristijo za čisto navadno trgovino z belim blagom, za tihotapstvo in kriminalni raznih vrst. Namesto pričakovane lahkega in udobnega živ

LETOŠNJI TRDINOVİ NAGRAJENCI

V petek, 14. julija, na dan šestinpeščestdesete obletnice smrti pisatelja Janeza Trdine, je Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev v Novem mestu osmič podelili Trdinove nagrade. Razen nagrajencev so se v dvorani Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela zbrali tudi odgovorni predstavniki OLO in ObLO Novo mesto, okrajnega in občinskega komiteja ZKS, okrajnega in občinskega odbora SZDL, člani okrajnega in občinskega sveta za kulturo in prosveto, predstavniki svetov Svobod in prosvetnih društev ter številni prosvetni delavci, predstavniki zdravstva, sodstva in drugih javnih služb. Navzoč je bil tudi predsednik republiškega sveta Svobod tovariš Branko Babič.

Nagrajence: pisateljico Vera Albreht, igralca Marijo Šali, arhitekta inž. Josipa Dideka, prosvetnega delavca Matka Matjana in pevovodjo Toneta Markelja, ki je zastopal pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb«, je pozdravil predsednik okrajnega sveta Svobod Janez Gartner. Opisal je življenje in delo letošnjih nagrajencev ter njihov delež v ustvarjanju in posredovanju kulturnih vrednosti, nakar jim je razdelil diplome in nagrade. V imenu okrajnega sveta za kulturo je nagrajencem čestital predsednik sveta prof. Stanko Škaler, ki je še posebej poudaril velik delež Svobod in prosvetnih društev v okraju v celotnem ljudskoprosvetnem, kulturnem in izobraževalnem poslanstvu, ki ga opravljajo v težkih pogojih. V imenu nagrajencev se je za priznanja zahvalil tovariš Matko Matjan. — Po razdelitvi nagrad je sledil ogled razstave o življenju in delu Trdinovih nagrajencev v Studijski knjižnici MIRANA JARCA, slavje pa je bilo zaključeno s skupnim kosilom na Otočcu.

Letos so prejeli Trdinove nagrade:

Književnica Vera Albreht

Književnica Vera Albreht, letošnja Trdinova nagrajenka za književnost, je bila rojena 1895 v Krškem. Mladost je preživela v Novem mestu, študirala v Ljubljani in na Dunaju, vmes pa se je pogosto vračala na Dolenjsko, ki jo je vzbujala z vsemi njenimi lepotami in toplino preproste človeka. Po osvoboditvi se je posvetila mladinski književnosti. V svojih delih je skozi prizmo spominov mlademu rodu razkrila plemenitost malega človeka, ki ji je bil vedno najboljši prijatelj. V knjigi »Nekoč pod Gorjanci«, za katero je dobila Trdinovo nagrado, je kot pravi Cene Vipotnik, »v preprostom, toplu očarljivem ljudskem duhu nazivala krasno ogrlico blestečih se veselih in žalostnih doživljanj iz svojih otroških let, ki te prevzamejo in iz hrupnega časa prestavijo v dobo, ko so bili lojtrski voz, kolesej in kočija na Dolenjskem edino prevozno sredstvo.« V njenih delih so spet oživele samotne kmetije pod Gorjanci, vaški in trški posebeži, siromašni in po srcu dobri ljudje ter bogate in domišljave, pa še bolj ošabne nemške tete. Mnogo lepoga je povedala pisateljica

otrokom o dobri Otihiji, ki pobira in vzreja dojenčke, o čarovnikih, ki carajo in nič ne začarajo, o nesrečnih in čudakih, vendar vse s pogledom otroka, ki ga vzradosti še tako neznatno dejanje. Iz knjževnice Vere Albreht zaveje v otroških spominih napisana preteklost, ves njen čar in sivina ter trdo življenje gorjanskega človeka. Ob branju teh spominov bo mladina prisrčno prevzeta od tihе sreče, ki plemeniti srca in ne mine. Takoj po izidu so knjigo bralci zelo lepo sprejeli.

Igralka Marija Šali

V znak priznanja in iskrene zahvale za petnajstletno delo in uspešne dramske ustvaritve, ki so pomembne za umetniško in kvalitetno rast amaterizma, je Trdinovo nagrado prejela Marija Šali. Rojena je bila v Novem mestu 1923, in tam tudi živi. Od 1945 jo stalno srečujemo na odru gledališča novomeške Svobode »Dušan Jereb«. Petnajstletno obdobje je za njo, večeri trgeda dela, samozatajevanja, kvalitativne rasti in uspehov. Vrsto vlog je odigrala s talentom in skrbno pripravljena. Z delom je pripomogla kvaliteti amaterske gledališke dejavnosti, ki ji je predana z vsem srcem.

Ze 1948, ko so novomeški igralci uprizorili »Tartuffa« in tudi letos, ko je igrala v »Plinski luči« je bila med glavnimi, ki so dvignili kvaliteto igralske dejavnosti, prikazane na republiških revijah amaterskih igralskih družin, še posebej kvalitete novomeške igralske skupine. Z enakim veseljem je študirala in igrala v manjših in večjih vlogah kot v »Kralju na Betajnovi«, »Svetem plamenu«, »Dežurni službi«, »Hlapci« in »Metežu«. Zavedala se je odgovornosti pred gledalci in je vedno dajala vse od sebe. Vloge je zato odigrala prepričljivo, našla je svoj umetniški izraz in prikazala veliko izbiro domiselnosti.

Arhitekt-projektant inž. Josip Didek

Inž. Josip Didek je prejel Trdinovo nagrado za trud in prizadevanje, ki jo je vložil pri projektiranju pomembnih industrijskih objektov na Dolenjskem. Rodil se je 1917 v Podbočju pri Kostanjevici. Osnovno in meščansko šolo je obiskoval v Krškem, gimnazijo v Celju, diplomiral pa je na Visoki tehniški šoli v Ljubljani. Od 1948 je zaposlen pri »Slovenija projektu« v Ljub-

ljani, kjer je projektant-svetovnik in vodi projektantsko skupino za izgradnjo industrijskih objektov. Doslej je uspešno projektiral več industrijskih objektov v Kidričevem, Storah, sodeloval pri rekonstrukciji hrastniške steklarne, marborske livarne, pri gradnji Impola v Slovenski Bistrici, tovarni emajlirane posode v Celju itd. Njegova zamisel so vinske kleti v Brdih, Kapeli in Metliki. Poseben trud in prizadevanje je vložil v projektiranje industrijskih objektov našega okraja kot so »Belt« v Črnomlju, vinska klet v Metliki, »Novoles« v Straži, skladišče žita, tovarna ravnega stekla, razširitev »Novoteksa«, obrat »Iskre« itd. Z dosedanjim delom je dokazal svoje razumevanje pri pomoči in dvigu gospodarskega napredka našega okraja, torej pri dvigu splošne kulturne ravni delovnega ljudstva.

Prosvetni delavec Matko Matjan

Za tridesetletno plodno amatersko udejstvovanje in uspehe v vodstvu kulturnoprosvetnih organizacij je dobil s Trdinovo nagrado priznanje Matko Matjan. Rodil se je 1911 na Jesenicah in končal učiteljske študije v Ljubljani. Služboval je v Zasavju, na Stajerskem, pred leti pa je prišel v novomeški okraj. Njegovo delo v kulturnih društvih in organizacijah je zelo pestro. Vodil je pevskie zborove in sam prepeval, igral in režiral ter veliko delal z mladino. Finžgarjeve igre, Borove »Raztrgane«, Cankarjeve »Hlapce« in druga pomembna dela je Matjan zelo lepo predstavil na odru. Po vojni je pripravil proslave, revije in kulturne manifestacije ter pomagal obnovljati kulturne domove. Kot predsednik občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev občine Videm-Krško je kasneje neprestano iskal možnosti za vsebinski razvoj kulturne dejavnosti. Odlikovala ga je organizacijska sposobnost, požrtvovalnost pri delu, vestnost in tenak posluh za potrebe okolice. Velik napredek dramatike v našem okraju je tudi njegova zasluga. Vodil je posvete, seminarje in v delo vnašal nove ideje. Srebrno odlikovanje Zveze Svobod potrjuje, da je njegovo delo res obsežno in vestransko.

Pevski zbor Svobode »Dušan Jereb«

Pevski zbor Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta je prejel letošnje nagrade v znak priznanja za plodno in uspešno petnajstletno delo, ki je precej prispevalo h kvalitetni

rasti pevske amaterske dejavnosti. Zbor je bil ustanovljen 1946 in goji partizansko, narodno in umetno pesem. S kvalitetnimi koncerti je nastopil v raznih krajih našega okraja kot v Sentjerneju, Skočjanu, Mokronogu, Trebnjem, Kostanjevici in Straži, razen tega pa še širom po Sloveniji kot v Kopru, Postojni, Slovenskih Konjicah, Ravnah na Korškem, Bledu, v Krafcu, Velenju in drugod. V osmih letih je imel 52 samostojnih koncertov. Na republiški reviji pevskih zborov 1959 v Kranju je bil med najboljšimi pevsкими zbori. Zbor je razen tega nešteto krat sodeloval na različnih manifestacijah, akademijah, proslavah, pri odkritju spomenikov, spominskih plošč in komemoracijah. Vodstvo zbora je stalno skrbelo za vzgojo pevcev in kvaliteto petja. Priznanja glasbenih kritikov so za Novomeščane laskava. Skladatelj Lovro Hafner je zboru posvetil pesem »Ajda zori«.

Svicarski kipar Silvio Mattioli ob svojem hrastu: deblu dobiva oblike bodoče skulpture

PRVIČ V JUGOSLAVIJI

»Zelim, da bi me kar najbolje razumeli.«

S temi besedami se mi je predstavil Svicar SILVIO MATTIOLI.

Svicarski kipar pri nas še ni znan. Ni bil še v Jugoslaviji, niti ni v naši državi razstavljal. »Ko sem slišal, da bo lepo mednarodni kiparski simpozij pri vas, sem se navdušil. Jugoslavijo dobro poznam, tudi njeno ureditev.«

Silvio Mattioli, ki je študiral doma v Švicji, je — čeprav je še precej mlad — zelo cenjen umetnik. Če ga človek opazuje, dobi nehotе vtis, da neprestano razmišlja. »Prav imate, se je nasmehnil, ko sem mu to omenil. »Veliko delam in neprestano vrtam po sebi. Vedno izbiram med dvema možnostima: izraziti atomski čas in vanj postavljenega človeka in uporabiti ekstremni, abstraktni izraz. Največkrat se oba elementa neločljivo združita. Večkrat uporabljam kombinacijo med lesom in kovino, ker menim, da je atomska doba čas, ko prevladujejo kovine, koristne in uničujoče.«

Spraš sem res stežka dojel, kar mi je švicarski umetnik hotel povedati. Nemška govornica z močnim francoskim naglasom pa se je med nama kmalu udomačila. Počasi in preudarno je gospod Mattioli izgovarjal besede. Govorila sva o Sloveniji, o kateri je menil, da ima marsikaj skupnega s Švicjo. »Svicarski kmet je prav tak kot vaš, ljudje so prav

tako gostoljubni kot Slovenci, bogata je vaša narodna folklor.«

Zürich, Pariz, Italija — to so mesta, kjer se je švicarski kipar učil in potem razstavljal svoja dela. Z njegovimi kipi se ponašajo galerije v Luxemburgu, Ameriki in Švicji. Največ pa še vedno dela in razstavlja doma. Simpozij je zanj veliko doživetje. Sicer pravi, da ga tujina vabi le takrat, če ve, da bo mogel v njej ustvariti nekaj novega. Prepričan je, da mu bo v Kostanjevici to uspelo.

»So ljudje, ki se navdušujejo za naravo, so pa tudi ljudje, ki potujejo, da bi obogatili svoje znanje. Tak mora biti umetnik, čeprav ne izključujem, da bi mogel hladno prezreti vaše naravne lepote. Bojim pa se Krke, ki je nekoliko toplejša kot naša jezera, je z nasmehom zaključil pogovor.

»Pozdravite bralce vsega lista!« je rekel za slovo.

IVAN ZORAN

ZA PROSVETNI DOM V BREŽICAH

Kakor smo že poročali, so pričeli v Brežicah za gradbenimi deli za dograditev Prosvetnega doma. Obrisi dosedanje zgradbe se vsak dan spreminjajo. Staro se umika novemu. Odstranili so streho in odvisne zidove, ob stari zgradbi pa raste novo dvonadstropni del. V njem bo mala dvorana, pomožni prostori za gledališče in prostori za kulturno prosvetno dejavnost.

Za gradnjo novega doma, ki je važen problem Brežic, je veliko zanimanje. Investitor, ObLO Brežice, še nima na razpolago dovolj sredstev, vendar je v tek široka akcija za dograditev tega važnega objekta. Posamezna podjetja so že pristala na svoje deleže v sredstvih in kolektivni na prostovoljno delo. Po proračunu se mora zbrati nad 20 milijonov v finančnih in materialnih sredstvih ter prostovoljnem delu. Predvsem je bil utemeljen tudi sklep ObLO Brežice o uvedbi dopolnilnega proračunskega prispevka v korist te gradnje. Nad 1,5 milijona bodo prispevali obrtniki z denarjem ali delom, nezaposlene osebe in gospodinjice pa bodo prispevale 10 ur dela ali 1000 din gotovine.

Socialistična zveza je organizirala široko akcijo za izvedbo teh nalog. Predvsem moramo ugotoviti slabo udeležbo na sestankih rajonskih organizacij. Na prejšnjih sestankih SZDL smo stalno kritizirali stare prostore in so člani široko obljubljali pomoč in delo. Sedaj, ko je treba delati, pa ne pridejo niti na sestanke. Od kje ta pasiv-

nost? Morda so krivi dopusti ali odsotnost, vendar to ne velja za veliko večino, ki bi se sestankov lahko udeležila. Menimo, da bi morale organizacije SZDL poglobiti svoje delo za aktivizacijo svojih članov in dograditev Prosvetnega doma. Čas hiti, jesen bo kmalu tu!

Nocoj premiera »Balade o trobenti in oblaku«

Pred dnevi so v ateljejih filmskega podjetja »Triglav filma« končali nov slovenski celovečerni umetniški film »Balade o trobenti in oblaku«, ki ga je po scenariju Cirila Kosmača zrealiziral France Stiglic. Direktor fotografije je bil Rudi Vavpotič, snemalac Ivan Belec, scenograf pa inž. Tone Mlakar. Glasbo je napisal Alojz Srebotnik. Glavno vlogo je odigral Lojze Potokar, njegovi soigralci pa so bili: Anželica Hiebec, Vladimir Skrbinek, Branko Miklavc, Rudi Kosmač, Polde Bibič, Lojze Rozman in Marija Lohr, ki je tokrat prvič nastopila pred filmsko kamero.

»Balada« je četrti od filmov, ki jih je podjetje »Triglav filma« pripravilo za Puljski festival (Veselica, Ples v dežju, Ti lovci, Balada, razen tega pa bodo prikazali še koprodukcijski film Ogrado).

Nocoj ob 21. uri bo v kinu Union v Ljubljani svečana prva uprizoritev novega slovenskega filma.

»VESELICA« — najbolj priljubljen domači film

Casopsis »Sport in svet« je izvedel anketo, v kateri so bralci odgovorili, kateri od domačih filmov jim je najbolj všeč. Od 40.000 anketiranih bralcev tega časopisa se jih je odločilo največ za slovenski film »Veselica«, kar potrjuje, da si občinstvo kljub poplavi komedijskih kvalitetnih filmov. V Ljubljani je ta film videlo rekordno število gledalcev.

Letošnji Trdinovi nagrajenci po podelitvi diplom in nagrad: z leve na desno stoji Matko Matjan (Videm-Krško), Marija Šali (Novo mesto), Vera Albreht (Ljubljana), inž. Josip Didek (Ljubljana) in Tone Markelj (za pevski zbor Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta)

»JUTRO, DAN, VEČER IN NOČ«

Tako je naslovlj svoja dela, ki nastajajo na mednarodnem simpoziju v Kostanjevici, makedonski grafik in kipar PETER HADŽI BOSKOV. Štiri plastike doivajo vsak dan jasnejšo podobo. Umetnik ne počiva; mudi se mu, kot bi hotel v les zarezati vse dogodke atomskega stoletja. Seveda je izraz »dogodek« presplošen; v bistvu teži predsednik Društva likovnih umetnikov Makedonije za tem, da bi s simboli predstavil človeka dvajsetega stoletja, tistega človeka, ki skuša najti posebno obeležje za čas in prostor, ki sta ga potegnila za seboj. Makedonskega umetnika je zato navdušila izrazito abstraktna umetnost, čeprav ni nujno, da bi mogla le-ta povsem sprejeti načela splošnega umetniškega dogajanja po svetu. Abstraktna umetnost v kiparstvu ima prvenstveni namen upodabljati čustvene vtise, zato dá gledalcu nešteto možnosti, da izbere tisto, ki mu jo narekuje trenutno razpoloženje. Sicer pa pravi kipar Boškov, da bo v Kostanjevici poskušal na nov način upodobiti sedanost, kar bo dosegel s kombinacijo lesa in kovine.

Kipar Peter Hadži Boškov

imel 1959 v Londonu. Lani sem se učil pri Angležu Hegerju Mooru. Grafiko sem razstavljal v Indiji in nekaterih drugih azijskih deželah. V glavnem pa so moja dela raztresena po raznih galerijah v Jugoslaviji, Londonu, New Yorku, Amsterdamu, v Texasu, Italiji in tako naprej. Letos decembra bom razstavljal v Londonu.«

Makedonski kipar in grafik Jovan Hadži Boškov, doma iz Skopja, je študiral kiparstvo in grafiko na ljubljanski Akademiji. Pravi, da sta z Ljubljancem Čermetom, ki je bil njegov šolski tovariš v Ljubljani, zelo dobra prijatelja. Letos sodeluje prvič na simpoziju; v Kostanjevico je prišel zato, ker so tam odlični delovni pogoji, predvsem pa zato, ker ga Slovenija posebno privlači.

»Kaj morete pripomniti za Kostanjevicičane?«

»Ljudje nas razumejo. Navdušeni so, da nas lahko srečujejo, da nas vidijo z dletom in klavirjem v roki. Sicer pa kaj bi govoril: so naši prijatelji.«

Ko sva se spoznala, se mi je zdelo, da je Slovenec, saj govori slovenski prav tako dobro kot makedonski. Slišal pa sem, da je tudi za jezike specialist.

Jutro, dan, večer in noč so v Kostanjevici enako zanimivi. Čas hiti, umetnik pa bi rad upodobil vsaj delček tega, kar mu prinaša sedanost.

Knjižni program Mladinske knjige

Doslej so pri Mladinski knjigi izšle knjige: Prežihov Voranc »Prvi maj« (otroška slikanica z risbami Milana Bizovičarja), Ivan Jan »Izpolnjena beseda« (partizanske črtice za šolajče, ilustriral Ivo Subić), »Kri v plamenih« (antologija slovenske socialne in revolucionarne poezije, uredila Filip Kalan in Cene Vipotnik), »Upor« (izbor slovenske krajske proze iz NOB, uredil Bojan Stih), »Spomini na partizanska leta« (zbirka spominov iz NOB uredil Ferdo Godina), »Illegalna Ljubljana« (ponatis reprezentančne izdaje) in »Pomniki naše revolucije« (knjiga namenjena za šole; opisuje pomembnejše kraje iz NOB v Sloveniji).

Še letos bodo natisnili: Vida Brest »Plice in grm« (ponatis partizanske zgodbe, ilustracije Melite Vovk), Prežihov Voranc »Čez goro k očetu« (odlomke iz novele iz predvojnega ilegalnega dobe, ilustriral Nikolaj Omerza), »Podmornica na suhem« (opis ilegalne partizanske ti-

skarne »Podmornica v Ljubljani«, ilustriral Stefan Planinc), »Tovariši« (ponatis prve partizanske povesti Toneta Seliskarja), Leopold Suhadolčan »Skrivni dnevniki«, Mitja Vošnjak »Crna kri« (roman o ljubljanskih ilegalnih tiskarnah, risbe Iveta Subića), Dr. Vladimir Kralj »Človek, ki je strigel z ušesi in druge zgodbe« (spomini iz nemških koncentracijskih taborišč, ilustriral Vladimir Lakovič), Milan Apih »Sredi pušk in bajonetov« (kronika taborišča v Bileci, opremil Djordje Andrejevič-Kun, Milica Kovič »Partizanka« (zgodba partizanskega dekleta), v prvem zvezku nove zbirke »Komet« pa bo izšla knjiga Momčila Mariča »Ubežali so smrti« (zgodbe o ljudeh, ki so med zadnjo vojno ušli smrti).

Vsak četrtek v vsaki hiši: DOLENJSKI LIST!

Leto 1946 je bilo v Novem mestu ustanovljeno »Pevsko društvo Doma ljudske prosvete«, kasnejši moški zbor SKUD »Dušan Jereb«, sedanji pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb«. V teh letih je zbor kar 52-krat samostojno nastopil s koncerti v raznih krajih Dolenjske, Spod. Posavja in Bele krajine, pa tudi drugod po Sloveniji. Požrtvovalni pevci so dobili letos s Trdinovo nagrado visoko in zasluženo priznanje za dolgoletno naporno, vztrajno kulturno poslanstvo.

Kmetijsko gozdarsko podjetje

Z OBRATI: PIŠECE, PLANINA, SEVNICA, MO-KRONOG, KOSTANJEVICA, KMETIJSKI OBRAT BREŽICE, OBRAT ZA GOZDNO MEHANIZACIJO IN TRANSPORT TER OBRAT ZA GOZDNE GRADNJE

BREŽICE

čestitajo in pozdravljajo za 22. JULIJ — DAN VSTAJE slovenskega ljudstva!

ZA DAN VSTAJE
— 22. JULIJ PRI-
SRČNO ČESTITA

Kmetijska
zadruga
Brestanica

KMETIJSKA ZADRUGA
TRŽIŠČE-ŠENTJANŽ
pošta KRMELJ

ČESTITA ZA 22. JULIJ VSEM ČLANOM ZADRUGE, USTANOVAM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OSTALIM DRŽAVLJANOM Z ŽELJO, DA BI DOSEGLI ŠE VEČJI GOSPODARSKI NAPREDEK!

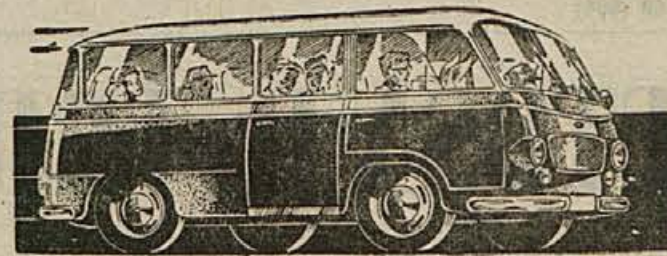

Belokranjska
trikotažna
industrija
Metlika

NAJ ŽIVI
22. JULIJ!

POZDRAVLJA VSE, KI SO SODELOVALI V NAŠI REVOLUCIJI IN NADALJUJEJO Z IZGRADNJO SOCIALISTIČNE DOMOVINE!

Industrija motornih vozil

NOVO MESTO

Preleta kri, napori in trpljenje naših narodov ni bilo zaman; izbojevali smo si svobodo in gradimo svoj dom in svetle perspektive! Pozdravljamo 22. Julij — DAN VSTAJE slovenskega ljudstva, praznik vseh partizanov, borcev in aktivistov iz NOB!

POZDRAV DVAJSETLETNICI REVOLUCIJE!

SVOJIM STRANKAM SE PRIPOROČA, UDELEŽENCEM NAŠE LJUDSKE VSTAJE, BORCEM IN BORKAM V NOB PA PRISRČNO ČESTITA ZA 22. JULIJ

TRGOVSKO PODJETJE
»LJUDSKA POTROŠNJA«
BREŽICE

Trgovsko podjetje »OTOK«
KOSTANJEVICA NA KRKI
S SVOJIMI POSLOVALNICAMI

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA DAN VSTAJE!

KMETIJSKA ZADRUGA

z vsemi svojimi poslovnimi enotami pozdravlja za 22. julij vse borce NOV, graditelje jugoslovanske socialistične skupnosti!

KOSTANJEVICA

Vsem delovnim ljudem naše republike pošiljamo borbene pozdrave za 22. julij!

SPLOŠNO KLEPARSTVO

KOSTANJEVICA
NA KRKI

POZDRAVLJAMO DAN VSTAJE IN DVAJSETLETNICO LJUDSKE REVOLUCIJE!

KMETIJSKA ZADRUGA

ŠENTJERNEJ

TRGOVSKO PODJETJE

»GORJANCI«

ŠENTJERNEJ

s poslovalnicami: Sentjernej, Skocjan, Draga, Bučka, Male Poljane, Orehovica, Vrhpolje, Smarje in Dobrava

pozdravlja svoje stranke in se jim še nadalje priporoča, hkrati pa iskreno čestita za 22. JULIJ!

Zadružno kmetijsko posestvo
»MATIJA GUBEC«
LESKOVEC — KRŠKO

POZDRAVLJA ZA 22. JULIJ VSE DELOVNE LJUDI, ZLASTI PA BIVŠE PARTIZANE IN JIM ŽELI TUDI PRI GRADITVI SOCIALIZMA VELIKIH USPEHOV

BOJ ZA SOCIALIZEM POMENI: NENEHNO PRIZADEVANJE ZA NAPREDEK VSEH NAŠIH DRŽAVLJANOV TER NEIZPROSEN OBRACUN Z ZAOSTALOSTJO IN ČAKANJEM. OB 22. JULIJU SE TEGA ZAVEDAMO SE BOLJ KOT SICER, SAJ JE BIL VES NAŠ BOJ PRAV TAKO NENEHNA POT NAVZGORI! NAJ ŽIVI 22. JULIJ!

Splošna obrtna
kovinarska
zadruga

VIDEM-KRŠKO

BORBENE POZDRAVE ZA 20. OBLETNICO REVOLUCIJE IN TOPLE ČESTITKE ZA DAN VSTAJE!

GOSTIŠČE »NA TRGU«
ŽUŽEMBERK
MESARIJA, ŽUŽEMBERK

Naj živi
22. julij —
DAN VSTAJE
slovenskega
ljudstva!

PEKARIJA
DOL. TOPLICE

KMETIJSKA
ZADRUGA —

ŽUŽEMBERK

PRISRČNO ČESTITA ZA 22. JULIJ — DAN VSTAJE, HKRATI PA POZDRAVLJA VSE, KI SO SODELOVALI V NAŠI LJUDSKI REVOLUCIJI ČESTITKAM SE PRIDRUŽUJEJO:

KRAJEVNI ODBOR ŽUŽEMBERK • KRAJEVNI ODBOR SZDL • OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS • KRAJEVNI ODBOR ZB • VAŠKI AKTIV LMS • KRAJEVNI ODBOR ZVVI • KRAJEVNI ODBOR ZRCP • KRAJEVNI ODBOR RK • GASILSKO DRUŠTVO • DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE

»OD VSAKEGA PO NJEGOVH SPOSOBNOSTIH, VSAKEMU PO NJEGOVH POTREBAH« — ZA TO SE BORIMO VSA POVOJNA LETA IN S TEM NADALJUJEMO BITKO ZA SOCIALIZEM, ZAČETO Z NAŠO REVOLUCIJO!

KOMUNALNA
BANKA

NOVO
MESTO

NAJ ŽIVI 22. JULIJ!

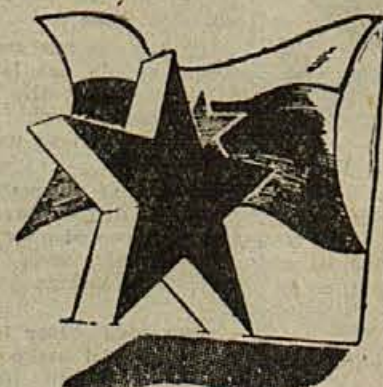

POZDRAV VSEM PRVOBORCEM, AKTIVISTOM IN VODITELJEM NAŠE REVOLUCIJE! POZDRAV 22. JULIJU IN 20. OBLETNICI REVOLUCIJE!

TRGOVSKO PODJETJE

»ŽELEZNINA«

NOVO MESTO

ZA DAN VSTAJE: ISKRENE POZDRAVE VSEM NEKDANJIM BORCEM IN VODITELJEM NAŠE PARTIZANSKE VOJSKE!

GRADBENO PODJETJE

»SAVA«

VIDEM-KRŠKO

KOMUNALNA
UPRAVA
OBČINE
ČRNOMELJ

POZDRAV
VSEM BORCEM
IN AKTIVISTOM
NOBI!

Vsem naročnikom in bralcem, sodelavcem in dopisnikom, posebej pa vsem nekdanjim borcem za svobodo, aktivistom OF in članom prvih ljudskih odborov —

TOVARIŠKE ČESTITKE ZA 22. JULIJ — DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA!

Dolenjski
list

NOVO MESTO

ZA DAN VSTAJE
ČESTITA
IN SE
PRIPOROČA
SVOJIM
STRANKAM

SPLOŠNO
TRGOVSKO
PODJETJE

Črnomelj

NAJ ZIVI 22. JULIJ — DAN VSTAJE!
NAJ ZIVE SOCIALISTIČNI ODNOSI NA VASI!

KMETIJSKA ZADRUGA
VIDEM-KRŠKO

Ob DNEVU VSTAJE — našem prazniku — znova poudarjamo: vse sile za nenehen razvoj proizvodjalnih sil! Le to je pot do višje življenjske ravni!

TRGOVSKO PODJETJE
NA DEBELO
IN DROBNO

»RESA«
VIDEM-KRŠKO

Vsem delovnim ljudem naše republike pošljamo borbene pozdrave za 22. julij!

KNJIGARNA
IN PAPIRNICA

ČRNOMELJ

POZDRAVLJA
IN ČESTITA
ZA 22. JULIJ —
DAN VSTAJE!

TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV

»MIRNA«

MIRNA na Dolenjskem

JŽ — PODJETJE
ZA POPRAVLJANJE VOZ

DOBOVA

pozdravlja vse borce za svobodo, napredek, mir in srečnejše življenje vsega človeštva!

ISKRENE ČESTITKE Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI OB DNEVU VSTAJE!

Opekarna Prečna NOVO MESTO

TRGOVSKO
PODJETJE

»SUHA
KRAJINA«
Dvor

s svojimi
poslovalnicami

POZDRAVLJA SVOJE
ODJEMALCE IN SE
JIM SE NADALJE
PRIPOROČA!

ZA 22. JULIJ TOPLE
POZDRAVE VSEM
NEKDANJIM BORCEM
IN AKTIVISTOM!

Doseženi uspehi, plod naših skupnih naporov, kažejo, da utiramo pravilno pot!

Delovni kolektiv podjetja

SPLOŠNO MIZARSTVO
DVOR PRI ŽUŽEMBERKU

pozdravlja za praznik vstaje slovenskega ljudstva — 22. julij, vse tiste tovaršice in tovarišice, ki so se z orožjem v roki nesebično borili za svobodo!

ZA 22. JULIJ — DAN VSTAJE — ČESTITAJO
IN POZDRAVLJAJO:

KMETIJSKA ZADRUGA
DOLENJSKE TOPLICE

KRAJEVNI ODBOR — KRAJEVNI ODBOR SZDL — OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS — KRAJEVNI ODBOR ZB — KRAJEVNI ODBOR ZROP — KRAJEVNI ODBOR ZVVI — GASILSKO DRUŠTVO IN OSTALE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA IZ TOPLIC

Ustvarjamo obilje dobrin za lepše in boljše življenje naših ljudi!
To je nadaljevanje leta 1941 začete vseljidske vstaje!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
Občinski odbor Zveze borcev

OBČINSKI ODBOR SZDL — OBČINSKI KOMITE ZKS — OBČINSKI KOMITE LMS — OBČINSKI ODBOR ZVVI — OBČINSKI ODBOR ZROP — OBČINSKA ZVEZA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV — OBČINSKI ODBOR RK

Brežice

OBRTNO GRADBENO PODJETJE
»REMONT«, STRAŽA

VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE, ZLASTI PA UDELEŽENCEM NOB ČESTITAMO ZA DAN VSTAJE — 22. JULIJ!

PRIPOROČAMO SE ZA OBISK IN ČESTITAMO PREBIVALSTVU NAŠEGA OKRAJA ZA 22. JULIJ!

Vse nekdanje borce iz Bele krajine najpriskrbeje pozdravljamo za 22. julij, želeč jim tudi v izgradnji socializma velikih uspehov!

»BELT«
belokranjska
železolivarna
in strojna tovarna
ČRNOMELJ

ZDRAVILIŠČE
DOLENJSKE
TOPLICE

GOSTINSKO PODJETJE

»MAJOLKA«
Straža

SE PRIPOROČA CENJENIM GOSTOM IN ČESTITA ZA DAN VSTAJE!

BELOKRANJSKO GRADBENO
PODJETJE — ČRNOMELJ

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM IN POZDRAVOM OSTALIH DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA PRAZNIK VSTAJE!

POZDRAVLJAMO 20. OBLETNICO REVOLUCIJE IN ČESTITAMO ZA DAN VSTAJE!

Splošna bolnišnica — Novo mesto

OPEKARNA
ZALOG pri Novem mestu

pošilja za DAN VSTAJE — 22. julij borbene pozdrave vsem posameznikom, ki so sodelovali v naši ljudski revoluciji, kolektivom in organizacijam!

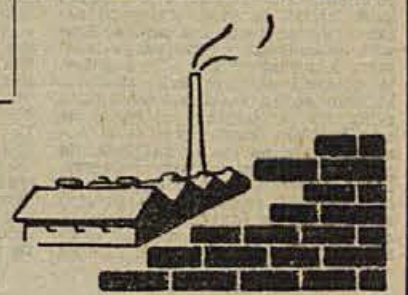
PREBIVALCI NOVOMESKEGA OKRAJA: UDELEŽITE SE

OSREDNJE REPUBLIŠKE
PROSLAVE V LJUBLJANI

OB 20-LETNICI ZAČETKA REVOLUCIJE IN

ODKRITJA SPOMENIKA 1200 PADLIM BORCEM IN ŽRTVAM FAŠIZMA V ŽUŽEMBERKU

BORBENI LJUBLJANI, MESTU HEROJU, POŠILJAMO TOVARIŠKE POZDRAVE OB DVAJSETLETNICI ZAČETKA VSELJUJSKE VSTAJE!

Cesta, dolga mesec dni...

Obisk v pravniški mladinski delovni brigadi »TONETA TOMŠIČA« v Otočcu

Cesta, ponekod že zgotovljena, drugje še vedno v delu, ljudje, ki hitijo po trgu vsak za svojim delom, udarjanje klavir za avtomobilov - taka je slika Žužemberka v teh dneh. Povsod gradilo, popravljajo poti in hiše, da bi za praznik - 22. julij, dobili Žužemberk čimprej podobno. Kamoloni neprestano vozijo pesek, kamenje in asfalt. Stavbeni odlični vsespod. In nad vsem tem truštem stoji spomenik, velik in lep.

Med delavci srečati tudi mladince in mladinke, običajne v živodrebnih brigadskih uniformah. Delajo po skupinah skoraj po vsem Žužemberku. Če povprašate ljudi za tega ali onega, ti brž povedo kje dela. Saj nekateri že poznajo. Tiste namreč, ki so bili že lani v žužemberški brigadi. To je sedaj že drugič pripravil študentski klub okraja Novo mesto. Brigada, imenovana po narodnem heroju Jožetu Slaku-Silvi, steje osemindeset brigadirjev, ki so iz krajev po vsej Sloveniji.

»Iz najrazličnejših krajev in šol so,« je povedal komandant brigade, študent slavistike in sociologije JOZE SKUFČA. »V začetku smo imeli nekak organizacijski tabor, sedaj pa je že boljše. Reči moram, da nam je uspelo ustanoviti DELOVNI KOLEKTIV BREZ IZJEM. V brigadi imamo brigadno upravljanje.«

»In delovni uspehi?«

»V prvi dekadi smo dosegli 183% norme, bili smo proglašeni za udarne in posebej pohvaljene v prejeti prehodno zbirko... Z drugimi besedami - izmed štirih brigad v okraju smo bili do sedaj najboljši.«

Komajda - va se povorila, če je pohitel na delovniše.

Ob vzhodu v žužemberški grad visi rdeča brigadirska zastava. Skupina brigadirjev okraja grajsko dvorišče. Tone in tone kamenja je treba odmetati.

Onkraj mostu čez Krko na Otočcu nastaja nova cesta proti Gumberku. Podgorjanski kmetje in delavci, ki so morali priditi v Novo mesto, vozijo ali pešajo, več kilometrov po cesti na desnem bregu Krke in so v mesto prihajali s kandiške strani, bodo čez nekaj mesecov pogajali svoje vozove in koleca po bližnjici do Otočca in naprej po asfaltrani cesti. Vozovi, živina in ljudje bodo prihajali na ločeno sejnišče ob semanjih dnevi hirtre, na drugi strani bo v Novem mestu precej manj hrupa in ropota promet pa bo tekel bolj neovirano kot na današnje ponedeljke in petke.

Cesto z Otočca proti Gumberku gradi PLYVNIŠKA MDB »TONETA TOMŠIČA«. 39 fantov in 15 dečevnih nastanjenih v otoški osnovni šoli, dela največ dopoldne, ob deževnih dneh pa popoldne, kar skoraj doleti komaj trih dni. Na dana, da po dežju pregleda teren. Komandant Bojan Planinšek sicer nima resnejših skrbi, kaj, kako in kdaj bodo študentje pravilni delali na trasi, saj ima delovnja Lukišič, kot je povedal, opraviti s pametnimi, premišljenimi in deloželnimi ljudmi, ki jim ni treba dvakrat dopovedovati, kajkino je njihovo delo na delovniški brigadi je namreč urejena tako, da ima vsakdo svoje dolžnosti in pravice, za celotno življenje pa skrbi različne komisije in referenti. Vsi se zavedajo skupne namene, zato bi težko izbrali najboljšega med najboljšimi. Vsak daje po svojih močeh in moramo poudariti, da so dosegli uspehi brigade v prvi dekadi zelo impresni. V 15 dneh ostali bi se na tako težkem terenu povrhila redko katere skupina utrjenih delavcev, zlasti če upoštevamo, da so ti od študentov, ki so v prejšnjih letih niso bili v brigadskih normah.

Precej uspešno so brigadirji uveljavili samoupravljanje kot novo obliko vzdrževanja mladinskih delovnih brigad. Komandant jim jih je namenil investitor za enomesečno delo, nikakor ne bodo potrošena nenačrtno, brez haska. Tega se zavedajo tudi mladinci in o vprašanju, ali bodo v prvi dekadi v storilnosti razpravljali na brigadnih konferencah, ki jih imajo redno vsak teden, večkrat pa tudi dvakrat. Zelo razveseljuje, da se za novi način upravljanja pri nas zanimajo tudi študenti in prijateljskih atriskih in azijskih držav, ki so prav tako kot slovenski študentje prišli graditi lokalno cesto na Dolenjskem. Komandant, njegov namestnik Janez Kocijančič, predsednik brigadne konference Janez Dolar in drugi so povedali, da med brigadirji sploh ni razlike, da so njihovi azijski in afriški prijatelji v ljubljanske univerze deložni vsa, karkoli se pripravili in zgodili.

Komandant brigade je potem povedal njihova imena: MICHAEL JACOB iz Tanganjike, MOHAMED AUBIS in KAMAL MOHANT iz Alžira, SAJEH FARID iz ZAR, MOHAMED TAHIA iz Iraka ter AHMED FARIS iz Alžira.

Mesec dni v juljski pripreki in obsevnem nenačrtno delu, se bo brigada nadalje borila za kubični metar, v ljubljanske univerze deložni vsa, karkoli se pripravili in zgodili.

Takole hitijo z delom mladi pravilniki ljubljanske univerze v Otočcu: Alžirec in črnc iz Tanganjike poleg ljubljancina in Dolenjca. Kakor bratje so si podali roke in družno se potijajo za ureditve nalog, ki jih je brigada prevzela. Tak delovni polet vlada že dni tudi med brigadirji v Žužemberku, v Zalogu, Veliki Loki, Brezicah in v Metliki. Povsod živa, radostna pesem mladih src, ki zvesto grade zase in za lepši jutrišnji dan...

Mladostni polet pod spomenikom

Tu dela tudi Said Bahur, študent elektrotehnike v Ljubljani. Doma pa je iz Gaze v Združenih arabskih republikah in Džoni, študent iz Indonezije.

»Tukaj se počutim prav dobro,« je povedal Said. »Brigadirji smo med seboj veliki prijatelji, kot bratje in sestre... In pokrajina, ti je všeč?«

»Seveda, seveda... Krka je zelo lepa... In sedaj, ko smo dobili dovolilnice za ribolov, bomo še večkrat ob njej... Še kaj? Da, preseneča me polet dela tukaj pri vas. Človek kar ne bi mogel verjeti.«

Brigadno kulturno življenje pozivljajo trije mladi pesnik-slavisti. Med njimi tudi Valentin Cundrič, ki je v teh dneh izdal kar dve pesniški zbirki.

»Ste že imeli kak literarni večer?«

»Enega za brigado smo že priredili,« je povedal Janez. »V kratkem pa pojedemo na obisk k taborniki brigadi in k pravilniki, ki dela na Otočcu. Razen tega bomo priredili še večer lirike v Žužemberku... Skratka: dela je tudi po kulturni strani dovolj.«

»Tako je,« je približ Jože žebel v desko. Kajti brigadirji ne delajo le v gradu. Nekateri mizarijo, delajo odre za proslavo, drug urejajo športne objekte na Loki, tretji popravljajo ceste in poti, ki vodijo k spomeniku... Brigadirji delajo dopoldne, toda ne smeš se začuditi, če jih srečate tudi popoldne na delu. Dvaundvajseti se bliža in zato hočejo še posebno pohiteti.

In prav je tako.

V delu najdejo sebe in svoja hotenja.

In nad njimi v večernem soncu spomenik.

PETER BREŠČAR

Taborniška MDB v Zalogu čisti poseko, da bodo zaorali traktorji KGP v sploščo, novo pridobljeno orno zemljo. Trdo je to delo, a taborniki so se ga lotili z znano vztrajnostjo, ki ne popusti!

Priznanje metliški brigadi

Dne 1. julija so v Metliki prvič zapeli udarci kramponov na mestnih ulicah in 54 deklet in fantov se je zagrizlo v delo. Metličani so se izpravili na mlada, zagrebla telesa, ki delajo kakor da bi šlo za stavo in jih gledajo s hvaležnostjo in zapučenjem, saj bodo ravno ti mladi brigadirji botrovali opešavi in ureditvi njihovega mesta.

V četrtki se grad, kjer je njihovo domovanje, sem naprej zagledala ekonomka, ko je pripravljala malico. Zou prvi pogled me je prepiral, da je malica res v redu. Na velikem kosu kruha so imeli naloženo salamo, kumarice in kos jajčka. Zrel ven narezane kruha pa je izval velik kos marmelade. »Za repete,« je pojasnil ekonom Frk. Marjeta, ki sem jo zagledal z obveznimi prsti, mi je najprej poslonila, da ima bolniški dopust, ker se je obratila na me in povabila, da naj si ogledam njihove prostore. Leno urejene ženske spalnice je bilo res lepo pogledati. Ko pa sem se zanimal za moške, me je takoj odpravila, da ni tam ničesar zanimivega. Vdal sem se in si ogledal

se dnevno sobo in druge prostore. V taki brigadi bi gotovo želel biti vsak. Na razpolago imajo televizor, radio, gramofon, magnetofon, kar si želi žoljca za oddih.

Komandanta brigade sem srečal pri pogovoru s predsednikom SZDL, ko sta ravno razpravljala o delu brigade. Zato mi ni bilo treba ničesar govoriti in se smo bili sredi debata o brigadi. »Udarim in posebno pohvaljeni smo, da veličmi je takoj povedal. Nato mi je pravil o delu brigade. Za v prvi dekadi so dosegli zaviljiv uspeh in dosegli 160,1 odstotkov norme. Delajo od 5. do 11. ure, nato pa se v glavnem prosti. Kulturno življenje v brigadi je na zaviljiv višini. Imeli so tudi že trikrat ples. Ker je precej mladincev in mladink, ki se ne znajo dobro plesati, bodo zanje pripravili plesne vaje. Taborni ogenj so že priredili, v naslednjem tednu bodo pripravili zabavni večer ob tabornem ognju, na katerem bodo s humorjem in petjem zabavali domačine. Tudi predavanja imajo v načrtu. Nekaj so jih imeli, nekaj pa jih bodo imeli še te dni.

Novomeški ekipi še najboljši v Sloveniji

Zapiski z II. kola zvezne atletske lige, B programa

II. kolo zvezne atletske lige - B program - je obema novomeškima ekipama - moški in ženske - obrnilo vodstvo mesto v republiškem merilu, čeprav zaradi po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli, da sta novomeški ekipi nastopili kolikor toliko kompletni. Njihova zasluga je, da je ženska ekipa klub po čitno moška ekipa ni nastopila v najmočnejši postavi. Spet so se po novili primeri iz prejšnjih let, da nekateri atlet in tudi atletinje niso izpolnili svojih dolžnosti do društva. Ostali so v krilih svoje ga letovanja, čeprav jim je bil omogočen prihod v Novo mesto. In povratek na letovanje. Vsa čast štirim, ki so izpolnili svoje dolžnosti (Penke je prišel celo iz Rovinja itd.) in pripomogli

Praznik šentjernejskih gasilcev

V nedeljo, 16. julija, je praznovalo gasilsko društvo v Šentjerneju 80-letnico. Ker je društvo eno najstarejših na spodnjem Dolenjskem, je šentjernejsko praznovanje veljalo za praznik občinske in okrajne gasilske zveze. Šentjernejčani so ta dan dobili nov gasilski prapor, pri razviti pa sta kumovala okrajni sekretar ZK Franc Pirkovič in podpredsednica OLO Vilma Pirkovič.

Ob priložnosti slovesnosti, ki je bila pred spomenikom tal-

cev, je Dodo Majzelj govoril o zgodovini šentjernejskega gasilskega društva, ki ga je 1881 ustanovil Franc Zagore iz Šentjerneja. Kot prvi načelnik društva je bil Zagore napredni in zavedeni Slovenec, saj si je upal v času, ko je bilo v naših krajih vse nemško ali pomemburjeno, urediti slovensko poveljevanje. Kasneje so gasilci organizirali razne prireditve, s sredstvi, ki so jih takrat dobili, pa so kovali cevi, ročne brizgalne in

gasilsko orodje. Postavili so tudi gasilski dom.

Prva svetovna vojna jih je močno prizadela, vendar so že 1923 kupili motorno brizgalno. Ves čas med obema vojnoma se je njihova dejavnost spet razvijala v redu. Med okupacijo pa bi kmalu izgubili motoriko, ki so se je hoteli polastiti okupatorji. Skrili so jo in jo po osvoboditvi spet očistili. — V času nemške okupacije 1943 so Nemci postrelili 15 gasilcev kot talce. Društvo je izgubilo vsi

staro generacijo. Treba je bilo spet znova začeti. — Po vojni je gasilska enota v Šentjerneju ponovno zažvela. Prvi pobudnik in organizator je bil današnji predsednik Tone Bambič. Organiziral je dve desetini in obnovil društvo. 1954. ko je bil predsednik Vinko Radkovič, so začeli graditi nov gasilski dom. Gasilci so s prostovoljnimi delom veliko pripomogli, da so 1956 dom regradili. Zal je zdaj v njem le orodjarna.

Proslava 80-letnice ustanovitve šentjernejskega gasilskega društva je zelo lepo uspela. Okrajna gasilska zveza je izvedla tekmovanje žena — gasilk. Tekmovanja se je udeležilo veliko gasilk, zanj pa se je zanimala tudi republiška gasilska zveza, ki je poslala v Šentjerneju svojo predstavnico Marijo Rajh, članico IS in referentko za žene; društvu je zavežala veliko uspeha. Društvo je pozdravilo, mu čestital in izročilo diplomu predsedniku okrajne gasilske zveze v Novem mestu Ljube Mirtič, za njim pa je govoril školomandir. Občinske gasilske zveze Stane Zupančič in Šentjernejskomu društvu ob jubileju čestitamo in želimo, da bi še v prihodnje zelo tako lepe uspehe!

Polde Ciglar

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrek, 20. julija — Marjeta Pretek, 21. julija — Zorka Sobota, 22. julija — Dan vstaje slovenskega naroda

Nedelja, 23. julija — Branislav Ponedeljek, 24. julija — Kristina Torek, 25. julija — Jakob Sreda, 26. julija — Ana

OBVESTILA

Komisija za sklepanje in odpopovanje delovnih razmerij pri podjetju Industrija pralni, Novo mesto, razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. mesto materialnega knjigovodje
2. mesto obratnega knjigovodje
3. mesto blagajnika — likvidatorja.

Pogoji: Pod točko ena in dva srednja strokovna izobrazba z dveletno prakso ali nižja strokovna izobrazba z večletno prakso. Pod točko tri: nižja strokovna izobrazba z večletno prakso. Plača po dogovoru.

Karnah. Lekarne, ki prepart 50 nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

KALOGLASI

Gospodinjstvo pomočnico, lahko začasnico, sprejemem. Naslov v upravi lista (763-61).

Hiša, takoj vesljivo, prodam (tri minute od avtobusne postaje) in radio aparat znamke Telefunken. Versaj, Ratež 16, p. Brusnice.

Dvostanovniško hišo z lokalom, primernim za trgovino ali obrt v Loku pri Zidanem mostu. Stanovanje vesljivo. Ponudbe pod »Loka pri Zidanem mostu« sprejema oglasni oddelček Dolenjskega lista (730-61).

Prodam malo posestvo z vinogradom na lepem kraju pri Šentjanžu na Dolenjskem. Cena 400.000 din. Valentinčič Ivan, Brtane 17, p. Šentjanž na Dolenjskem.

Prodam stavbeno parcelo v Kandiji. Vrhovnik Gredi, Novo mesto.

Opremljeno sobo oddam solidnemu moškemu. Pogoji — predplačilo. Oprema ponudbe na upravo lista (763-61).

Oddam sobo v bližini Novega mesta, dvema moškima. Naslov v upravi lista (764-61).

Prodam stabilni motor v brec-hibnem stanju, uporaben za vsako mlaticino. Ogled pri Drašler Ivanu, Gorica, p. Leskovec pri Krškem.

Prodam kuhinjsko kredenco, vzidan strednik, kopalni pec in elek. boiler 10 litrov. Ogled je možen vsak čas v Paderšičevi ul. 16, Novo mesto.

Sprejememo gospodinjstvo pomočnico, ki ima vsaj 3 letna delovna izkušnja. Hrana in stanovanje v podjetju.

Kuharico, pomočnico, ki ima veselje do kuhe, sprejemamo takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Gostišče pri Alešu, Jezica št. 234.

KINO

Crnomejli: 21. in 23. julija: ameriški film »Pesek Ivo Jima«, 23. in 26. julija: ameriški film »Dama iz Sangajia«.

Kostanjevica na Krki: 23. julija: ameriški barvni film »Velikar I«; 26. julija: ameriški barvni film »Volkan II«.

Metlika: 22. in 23. julija: ameriški barvni film »Portugalske perice«; 26. julija: italijanski film »Poslednja kočija«.

Mokronog: 22. in 23. julija: italijanski film »Slepo dekle iz Sorrenta«; 26. julija: madžarski film »Nedeljska romanca«.

Novo mesto — »Krika«: od 21. do 25. julija: ameriški barvni film »Ni imena na raju«; Od 23. do 27. julija: poljski film »Sreča je opetela«.

Semč: 23. julija: ameriški film »Stran v gozdu«.

Trebnje na Dol.: 22. in 23. julija: francoski film »Mogre postavlja zanko«. Predstava v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 14. in 18.30 uri.

26. julija: italijanski film »Siro-mašni ljubimci«. Predstava v sredo ob 20. uri.

GELE ROYALE — MATICNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobit vseh lekarnah. Lekarna, pripravite usnjeno, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

MELBROSINE — prepart svetnega prahu in matičnega mlečka (GELE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO COOP (Zavod za Čebelarstvo, Kalnik) dobit v vseh le-

ZAHVALE

Ob bridki in nenadni izgubi našega dragega očeta in moža

MIHE ŠTRUMBLJA,

kovača in gostilničarja iz Loške vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob njegovi prerani smrti izrazili svoje sočutje in nam stali ob strani. Posebno hvala smo dolžni zdravnikom novomeške bolnišnice, vsem darovalcem cvetja in vencev, Zvezi borcev za organizacijo pogreba in govornikom, lovčcem, godbi na pihala iz Straže, Novemu Svobodu »Dusan Jerbec« iz Novega mesta in vsem, ki so našega dragega očeta spremlili na njegovi zadnji poti.

Zaljubljeni žena Ana, sin Feliks, hčere Ana, Pavla, Magda, Mila in Aga ter ostalo sorodstvo.

Ob bridki in nenadomestljivi izgubi mojega dragega moža in očeta

ALOJZIJA FINKA,

posestnika v Podurnu pri Dol. Toplicah

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so mojemu možu obiskali v dolgotrjni bolezni in ga častno sprejeli na zadnji poti. Posebno se zahvaljujem dr. Rošu za zdravniško pomoč, Zvezi borcev in gasilskemu društvu za poklonjen venec, kakor tudi gostinjski upravi Poljane in Sindikatu podružnic za zadnje spremstvo. Vsem, ki so mi kakorkoli pomagali, iskrena hvala.

Zena in otroci

Ob nepričakovani in teški izgubi moje drage žene, mame

JOZEFA SMOLE — roj. Kocjan z Trebelnega

se iskreno zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in vencev. Posebno zahvalo smo dolžni zdravniku dr. Vodniku. Tovarni zdravil »Krika« in Kamnosestvu »Pionirja« iz Novega mesta za tako veliko udeležbo na pogrebu ter vsem tistim, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti.

Zaljubljeni mož Anton, sinova Jože in Franc

Boris Debeljak

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

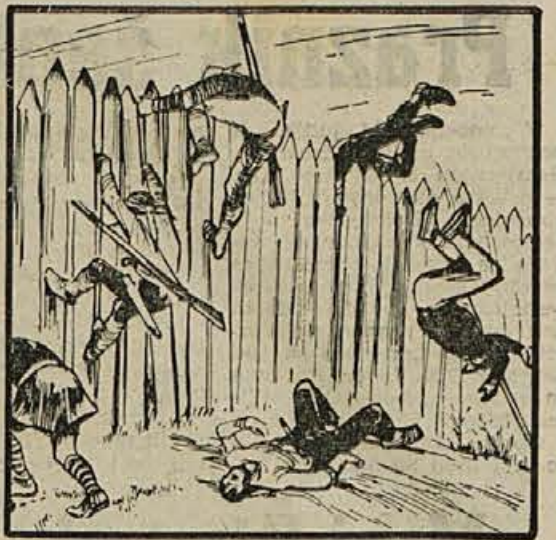
Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo hudo neurje. Lilo je kot bi se oblak utrgal. Voda ni mogla v požarnike in je zdirjala iz Krmelja skozi Trbišče, na Maljkovec, v Mokronog ter skozi Poljance spet v Krmelj. Vožnje se je udeležilo 21 tekmovalcev, med katerimi je bilo največ motoristov. V tem prvem tekmovanju, ki ga je priredila mlada avto-moto sekcija iz Krmelja, je zmagal Maks Bucar z 11 kazenskimi točkami pred Lužarjem Jožetom z 12 in Alotzom Udovcem. Ki mu je komisija prisodila za 18 kazenskih točk tretje mesto.

Pretekli četrtak je tudi topliško dolino zajelo

85. Potem je spregovoril kapitan: »Pridite lepo vsi roparji sem brez orožja. Prisegam vam, da vas bom vkopal v verige, odpeljal v Anglijo in vas tam izročil sodišču. Če tega nečete: moje ime je kapitan Smollett, razvil sem zastavo svoje države, a vas naj čimprej odnese hudič. Zaklada ne morete najti, ladje ne znate voditi, tudi bojevatl se ne znate. To so moje poslednje besede. Zdad pa se poberi od tod, lopov!« Silver se je s težavo pobral in zagrozil: »Zažgal bom vašo bajto v eni uri in smejali se boste na onem svetu.« Odkrevljal je in se komaj zavlekel čez ograjo.

86. Brž ko je Silver izginil, se je kapitan ozrl po nas in ko je videl, da smo vsi razen Graya zapustili svoja stražarska mesta, se je razsrdil in zarjul nad nami. Potem nas je razpostavil za borbo. Vsakemu je velel natočiti kozarec žganja, meni pa je ukazal, naj pojužnam kar pri lini. V koči smo nabili vse rezervne puške in s kapitanom sva prevzela nalogo, da jih bova polnila. Tako smo stali in trepetali od pričakovanja in razburjenja. Pretekla je ura. »Vrag jih nosi!« se je jezil kapitan. »Takšen dolgčas je ko na morju, kadar je brezveterje.«

87. Zdajci je Yoyce dvignil puško in sprožil in že je pokalo od vseh strani. Ko se je dim razkadil, ni bilo videti žive duše — povsod vse mirno. Yoyce je priznal, da svojega moža ni zadel, zato pa smo spoznali, da je največ roparjev streljalo s severne strani. Na ostalih treh straneh so nas roparji hoteli samo vznemirjati z navideznim napadom. Ali kapitan ni prav nič spremljal svojih odredb. Menil je, da je največja nevarnost, če uporniki pridejo čez ograjo in se polastijo nezavarovanih strelnih lin. Tedaj bi nas postreljali v trdnjavi kot podgane.

88. Nismo utegnili kdo ve kako dolgo razmišljati. Zdajci je pridrvel trop roparjev iz gozda na severni strani in dirjal naravnost proti utrdbi. V tem trenutku so ostali roparji začeli streljati iz gozda. Napadali so plezali čez ograjo kot opice. Naši so dobro streljali in trije roparji so padli, eden znotraj ograje, dva izven nje. Eden je padel najbrž od strahu, ker se je v hipu pobral in stekel med dreve. Stirim se je posrečilo priti v našo utrdbo; med tem so drugi neprestano streljali iz gozda. Boj se je vedno bolj zaostroval.

Partizani v anekdotah

Točen odgovor

Nekaj partizanov, preoblečenih v ustaške uniforme, je ustavilo na cesti avto. V avtu je razen šoferja sedel še ustaški »bojnik« in od njega je komandir partizanske patrle zahteval dokumente. Bojnik je začel upovarjati, pretil, da jih bo javil njihovemu starešini, in nazadnje vprašal: »Iz katere satnije (stotnije) pa ste?«

»Mi smo — iz VI. proletarske brigade. Ste zadovoljni?« je odgovoril vodja patrle.

Nočni kapetan

Kapetani in starejši vodniki v NOB so nosili na rokavu enako oznako čina, le da so

Prehitro se je znašel...

Številni gimnazijci so si v letnih počitnicah poiskali eno ali dvomesечно prakso v gospodarskih organizacijah, ustanovah ali občinski upravi. Tudi v belokranjski tovarni BELT so sprejeli na delo več črnomaljskih gimnazijcev. Eden od teh, ki se je zaposlil za mesec dni, je bil dodeljen v livarski obrat. Ko je drake napeti dan prišel na delo, se je pojavil v obratni pisarni in zahteval obratovodjo.

»Kaj želiš, tovariš? Imaš težave pri delu?« ga je prijazno nagovoril obratovodja.

»Vse je v redu! Prišel sem le zato, da bi mi dali deset dni dopusta!« se je postavil gimnazijec.

imeli kapetani zlate našive, vodniki pa srebrno-bele. Ponoči so srebrnkaste zvezdice bile videti rumene in tako je prišlo do raznih pomet. Nekega večera je borec pozdravil starejšega vodnika Svetozara Ilića-Ozrenca, znanega šaljivca, potem ga pa vprašal: »Kako se imata tovariš kapetan?«

»Tako kot vsi nočni kapetani,« je odgovoril Ilić.

»Kakšni nočni?«

»Eh, kakšni! Ko se zdani, mi živ krst več ne reče »tovariš kapetan!«

Pohod na Livno

Voja Radić, postaven možak, je bil znan po svoji nagli hoji. Ko je vodil bataljon Krajevcinov v bitko za Livno, je marširal tako hitro, da so borci za njim kar omedlevali od utrujenosti. Nataktni Jovo »Keza« mu je zavpil: »Tovariš Vojo, če misliš sam zavzeti Livno, srečno pot! Če pa potrebuješ tudi nas, potem malo počakaj, da zapamemo malo!«

Domiselni Vukša

Po hudji in dolgi borbi je komandant bataljona X. brigade legel počivat. Vtem ko je spal, so četniki zahrbtno napadli partizane in po kratkem streljanju pridrli v hišo, kjer je spal komandant.

Komandanta so streljali sicer prebudili, toda bilo je prepozno za beg, ker so četniki že prihajali v hišo. Vsak odpor bi bil zamare, saj so bili četniki v premoči.

V hiši je bilo mračno. Ko

mandant Vukša je pograbil svoj usnjen suknič in uzklilnil pred četniki:

»Držite jih! Poglejte, kaj sem enemu pobral — usnjen suknič!«

Četniki, pohlepni kot zmečraj, so mislili, da je to njihov človek, ki je prvi stopil v hišo, in so vdrli skozi vrata. Komandant je pa hitro odšel k svojemu bataljonu, vesel, da je tako zlahka prevrnil četnike.

Pusto meso

Jovan Mastilović, mlinar v hercegovski vasi Izgori, je bil zvest pristaš in sodelavec narodnosvobodilne borbe. Suh starec, lahak kot pero, je šel kar stresat, zato so ga partizani imeli še posebno radi.

Četniki so zasumili, da Jovo pomaga partizanom in da je njegov mlin nekaka partizanska postaja. Neko noč so ga prijeli in zvezali.

»Priznaj usel! so zavpili preteče, sicer te zakoljemo kot kostruna!«

»Kar poskusite!« jim je zabrusil stari mlinar. »Prisežem, da nikdar niste in ne boste tako pustega mesa draže plačali!«

Po velikem praznovanju naših izseljencev v Postojni

Vse dopoldne so 4. julija v Postojni na velikem plinknu jugoslovanski izseljenci iz vseh dežel sveta oblegali prostor, kjer so privedeni pekli odojke, srujad in mlade ženske na računju. Vse dopoldne skoraj niso hoteli jesti nič drugega, da so se nato lahko do sile najedli zlatopaznečnih dobrot, ki so jih pripravljali strokovnjaki na gornji sliki. Dobra plojta je še razvnela razpoloženje in dobro voljo, za katero je med drugim skrbela tudi domača postojanska gozda. Okrog 500 izseljencev se je z nekaj tisoč domačin veslilo do poznega večera, medtem ko so si čez dan ogledali tudi nekatere okoliške turistične in zgodovinske zanimivosti, razstavo v Notranjskem muzeju in druge prireditve

Vzemi si čas, ne življenje!

Je gornji naslov le parola? Nel! O tem nas prepriča žalosten junjski obracun prometnih nesreč v Sloveniji:

Junija letos je bilo v LRS 696 prometnih nesreč, ki so zahtevale 10 smrtnih žrtev. Kar 364 ljudi je bilo huje in laže telesno poškodovanih. V 322 nesrečah je bilo nekaj sto milijonov gmojne škode! Med ponesrečenci v prometu je bilo največ kolesarjev: 4 mrtvi in 94 poškodovanih. Med pešci sta bila 2 mrtva in 72 poškodovanih, med mopedisti pa 52 poškodovanih. Med motoristi je bila ena smrtna žrtev in 82 poškodovanih, med vozniki drugih motornih vozil pa je bilo 43 poškodovanih ljudi in 3 smrtno žrtev. Sedem poškodovancev je tudi v nesrečah z vprežnimi vozili. Izmed sopotnikov so prometne nesreče terjale eno smrtno žrtev in 31 poškodovanih!

Mar je ob avtomobilski cesti napisano geslo: VZEMI SI ČAS, NE ŽIVLJENJE! res le parola?

Nil! Je resno svarilo nam vsem, ki smo vsak dan sredi živahnega in bolj razgibanega prometnega življenja!

Pred glasbo ni človek nikler več varen: silimo jo doma, v avtu, na vlaku, v avtobusu, v trgovinah in lokalih, nosimo oz. nosijo tranzistorje v žepih in torbicah. In da bi bila mera polna, so si zdaj izmislili še miniaturni sprejemnik, montiran na ročaj dežnika. Torej »glasbeni dež«. Pripravo je izdelala neka japonska tovarna.

Dr. Bove iz Albanija v ZDA (na sliki) je iz znanstvenih pobud začel s posebno dieto: 14 dni se je hranil samo z na poseben način pripravljenim prepečenem. Pravkar popravila 1500. kos, pri tem pa je spili sedem litrov vode, kar je bila njegova edina hrana v dveh tednih. Vendar ni pri tem skoraj nič izgubil na teži. Poskus sodi v okvir prizadevanj za pripravo hrane za vesoljske potnike, napravljen pa je bil pred posebno komisijo strokovnjakov in novinarjev.

Bajrut! Aleksandrija! Katro, Casablanca! Kje pa! Cisto navaden in cisto naš Koper! Le da to naše obmorsko mesto poseja vsak dan bolj mesta mešanica ljudi najrazličnejših ras Obiskovalca na sliki sta iz Kameruna. Prišla sta na veseljem v Trst, od tam pa sta napravila še kratek skok k nam.

Italijanski modni kreatorji so spet izmislili nekaj novega za ženski svet. Prava prav naj bi veljalo le za te vroče poletne dni, ko je ženskam močno odveč tudi ročna torbica. Gre za poseben predal na vrhu slamestega pokrivala, v katerem ima lastnica pri roki vse najnujnejše pripomočke in se očala proti soncu po vrhu. Morda praktično — vprašanje pa je, kako bo to dodatno težo na glavi ženska lahko prenašala.

NEKAJ OKROGLIH

»Ti, kako pa to, da je Peter poročil tisto drobnjo, majhno dekle, ko se je prej tako dolgo sukalo okrog lepe, visoke sosedice?«

»Iz principa!«

»Kako iz principa?«

»On meni, da je žena nujno zlo in ker je imel dva takala zla, je izbral manjšega!«

»Ojej, kako me novi čevlji grozovito žulijo!«

»Zakaj si pa kupil tako tesne?«

»Zato, da bi lahko pozabil na druge skrbi.«

»Praviš, da si šel h grafologu. Ali je upam tvoj značaj?«

»Je! Plačati sem mu moral vnaprej!«

Dijakinja, ki je bila na skrivaj zaljubljen v svojega profesorja, vpraša na izletu:

»Oh, kaj neki bi rekel tale

hrast, če bi znal govoriti?«

»Rekel bi,« je odgovoril profesor, »oprosti dekle, ampak jaz nisem hrast, temveč bukev!«

»No, učenci, kaj mislite: zakaj se živo srebro v toplomeru dvigne, če ga vtaknemo v toplo vodo?«

»Zato, ker ga spodaj peče!« pride odgovor iz klopi.

»Zakaj, zlomka, pa imaš vso glavo povezano.«

»Veš, sinoči sem se pozno vračal domov in sem videl dva kandelabra namesto enega, naslonil sem se pa na tistega, ki ni bil prav!...«

»Kje stanujete?« vpraša sodnik prvega sumljivega tipa, ki so ga privedli predenj.

»Nikjer.«

»Pa vi?« vpraša drugega.

»O, jaz sem pa njegov sosed.«

Najhitrejša potniško letalo

Najnovejši tip sovjetskega potniškega reaktivca za srednje razdalje (do 1500 km) »TU-124« je najhitrejša potniško letalo na svetu. Vzame lahko 44 potnikov in doseže hitrost 1000 km na uro. Narčarje zanj je izdelal slavni sovjetski konstruktor letal inž. Tupoljev.

»Spaček« brat

»Spaček«, odlični malolitrski francoski avto tovarne »Citroen«, ki ga po licenci izdeluje tudi »Tomas« v Kopru, je dobil mlajšega, toda močnejšega brata. To je »Ami 6«. Konstruiran je precej enako kot »Spaček«, le da ima veliko bolj privlačno linijo karoserije.

Mož in žena se nista ravno preveč razumela, zato je bila žena nša presenečena, ko je mož nekako začel: »Žena, moja zlata...«

»Oh, kako se to lepo slisi!...«

»Čakaj, da končam: moja zlata ura je izginila!«

»Veš kaj, dragec, zdaj pa že pretiravaš! Najprej časopis, zdaj pa kar televizija med kosilom...«

M. Jasp: NEVIDNI GOSPODAR

Skozi tanke čipkaste zavese je pogledal v sobo, pravzaprav v bogato opremljeno knjižnico. Sredi sobe je za pisalo mizo sedel sodnik Doldy Pierre-ponte.

»Preneto širokosrčen možak«, si je mislil Angel, saj je dve leti od razprave do razprave odlašal z obsodbo sedaj pokojnemu gangsterju Draku.

Sodnik Doldy je bil širokopleč, vendar je Angel videl mimo njegovega bikovskega vrata, s čim se ukvarja. In to, s čimer se je sodnik ukvarjal, je bilo zelo prijetno.

Na pisalni mizi je ležalo več kupčkov dolarskih bankovcev — mister Doldy jih je ljubeče preševal in gladi.

Angelu je bilo kar žal, da mora zmotiti to prijetno idilo... Prestopil je prag balkonskih vrat in lepo pozdravil: »Dober večer, sodnik!«

Doldy je nenavadno živahno naredil tri stvari hkrati: spustil je iz rok dolarje, zasukal stol in stegnil roko proti predalu pisalne mize, ni pa utegnil odpreti. V rokah skrivnostnega obiskovalca je namreč zagledal revolver in je ves otrpnil pred kovinskim sijem očki so ga gledale posmehljivo in z uživanjem. Sopoč, omrtvel in nagojen pred se je sodnik poslušal razbijanje svojega srca kot stokrat pojačano tiktakanje ure na pisalni mizi. Slednje se je zganil, kakor da hoče vstati, toda obiskovalec je stopil proti njemu, vrgel kvišku revolver in ga spet ujel, kakor da se igra z njim, nato pa mirno rekel:

»Ne razburjajte se, dragi prijatelj, zaradi vljudnosti. Vem, oliko terja od vas, da vstanete in me pozdravite, toda res ni potrebno. Kar lepo sedite in se počutite... kot da ste doma.«

Prestrašeni sodnik je odgovoril s suhim, drhtečim glasom:

»Kaj je?... Kaj to pomeni?...«

»Usedite se, pa vam bom povedal. Sicer vas bom moral prepustiti v oskrbo kakemu pogrebemu podjetju... Ko sem šel k vam, sem videl lepo trgovino s krmami. Je še odprta.«

Doldyju so se poredile po čelu debele kaplje potu. Obraz mu je postal pepelnato siv. Usedel se je.

»Hvala!« je preprosto rekel Angel, se ritensko pomaknil k vratom in obrnil kiju. Vrnil se je k sodniku, se usedel na rob pisalne mize in zabingljal z nogami. Pogledal je kupčke dolarjev.

»Cedna vsotica, nemara. Kaj menite?« je rekel Angel.

»Aha!« je rekel Doldy. »Tat.«

Angelu se je zazdelo, da je na njegovem obrazu opazil veselje.

Dvakrat, trikrat je odkimal, potem pa sočutno pogledal Doldyja:

»Dragi mister sodnik, v zmoti ste. To, glede denarja, sem omenil kar tako, da bi pretrgal mučni molk in načel pogovor. Prišel sem vas pravzaprav pobarati nekatere stvari. Rad bi vedel, kje ste rojeni, zakaj... v kateri kaznilnici ste preživeli svojo mladost... kaj sodite o razorožitvi... če ste bili zmeraj tako prisrčno nelepi... Da, da, dragi sodnik: nisem prišel krast.«

Angelov pogled je spet običnal na bankovcih, kakor da ne more prepoznati neke vsiljive misli. Sodnik si je obilnil suhe ustnice in skušal pogoltniti slino.

»Kaj naj vse to pomeni?«

»Znova ponavljam,« je odgovoril Angel, »da gre zgolj za prijateljski obisk. Toda ko sem zdaj premišljal, pa le vidim, da si bom moral tale denar spodosti od vas. Veste, kupiti si moram nove rokavice.«

Doldy je stisnil pesti in zganil z roko, toda Angel je dvignil revolver, z levice si je pa stlačil bankovce v žep.

»To mi boste drago plačali!...« je zagodel sodnik.

»Jasno,« je odgovoril Angel. »Priznam, da nisem posebno taktičen. Pa tudi vi niste bogve kako prijazi. Moj namen je bil, da postanem vaš prijatelj. Prijateljstvo z vami se mi zdi jako koristno. Če bi me spravili pred sodišče, bi gotovo tudi poskrbeli, da me osvobodite ali pa bi vsaj preložili razpravo zaradi pomanjkanja dokazov. kajne?... Kakor ste hoteli pustiti nesrečnega Drakeja... Skoda, da je ta simpatični dečko doživel tako nesrečo. Kaj hočete — usoda!... Čakajte no, koliko denarja sem si sposobil pri va? Rad bi vam napisal potrdilo.«

Doldy je bil od jeze rdeč kot mak. Kaplja potu s čela mu je strojzela na nos.

»Bilo je dvajset tisoč dolarjev,« je zamolklo zabundal.

Angel je usločil obrvi in poživilgal: »Uu! Dobra nagrada za odlaganje... procesa Drakeju!«

Sodnik je dvignil glavo in od strahu nastežaj odprl oči. Rekel pa ni nič.

»Oprostite!« se mu je Angel ljubeznivo nasmehnil. »Pozabil sem se vam predstaviti. Pišem se Al Brook — Angel.«

Doldy se je začel tresiti kot šiba na vodi, šklepetal je z zobmi in komaj zjecljal:

»Vi... vi ste poslal Drakeju pismo?«

»In ga danes popoldne ustrelili!« je nadaljeval Angel. »Tega ne pozabite,

Doldy. Vi ste ga osvobodili, jaz sem ga počil.«

Sodnik se je živčno presedel na stolu. Vzdihnul je in vprašal:

»Kaj bi radi od mene?«

»Prav nič!« je mirno odgovoril Angel. »Le pogovoriti sem se hotel z vami. Saj veste polno stvari, ki mene zanimajo. Menda ste bili velik Drakejev prijatelj. Podpisal ste mu dovoljenje za nošenje orožja — zdi se mi, da prav tistega, s katerim je ubil Silmi. Vi ste ga tudi pustili na svobodo, v ste dve leti odlašal z obsodbo. Pred dvema letoma ste spustili Drakeja in tri njegove pajdaše, čeprav so bili obtoženi, da so oropali in ubili nekega otroka. No, ko sem vse to zvedel, sem si rekel: Ni slabo, imeti tako dobrega in zvestega prijatelja! Zato sem prišel, da bi se seznanil z vami.«

Doldy sploh ni poskušal odgovoriti. Sključeno v naslanjaču, z obrazom spačenim od jeze, je sovražno gledal Angela. Ta pa je mirno nadaljeval:

»Nekaj trenutkov prej kot sem stopil skozi verandna vrata k vam, ste brali listek. Zdi se mi, da ima ta listek nekakšno zvezo s temile dvajset tisoč dolarji, ki ste mi jih posodili...«

»Ne vem, o čem govorite.«

»O! Res ne? Potem vas moram spomniti, da ste listek zmečkal in vrgli v koš. Se zmeraj je tam. Rad bi ga videl.«

Doldyju so se oči zaiskrile.

»Zakaj ga pa ne vzamete,« se je zasmejal.

»Ker vas nočem zgubiti spred očmi niti za stoti dej sekundo. Sedaj mi pa lepo dajte tisti listek!« je rekel Angel z zapovedujočim glasom, ki je po prejšnji mehkoji sedaj zadonel po sobi kakor tok z blicem. Doldy je poskočil, vendar je kazalo, da nima namena ubogati.

Angel se ni več smehljaj. Nehal je celo bingljati z ного. Vedej je, da, bo sodnik zbral vso svojo moč in pogum pa skušal planiti nanj, čeprav mu je cev revolverja uperjena v srce. To bi bil seveda nor poskus in Angelu res ne bi ostalo drugega, kakor da sproži revolver.

»Ne boste se upali streljati!« je zamolklim glasom rekel Doldy.

»Veste, besede se ne upam sploh ni v mojem slovarju,« je odgovoril Angel. »To bi že morali vedeti. Saj nisem v deželi, kjer nosijo revolverje zaradi mode...«